ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

«ΜΕΛΕΤΕΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΤΑΚ»

Τελική Έκθεση Αποτίμησης Προγράμματος

Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας

ΑΤΛΑΝΤΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ

INTRASOFT INTERNATIONAL

agilis statistics & informatics

Υπεύθυνος Έκθεσης: Αλέξανδρος Νιώρας

Ομάδα εμπλεκομένων στις συνεντεύξεις: Άγγελος Μαγκλής, Chris Kennard

Περιεχόμενα

Εισαγωγή 3
Το Πλαίσιο της Αποτίμησης - Μεθοδολογική Προσέγγιση 6
Συλλογή δεδομένων –Επεξεργασία δεδομένων-Επιβεβαίωση στοιχείων 7
Συνεντεύξεις με στελέχη της ΓΓΕΤ 8
Δημιουργία ερωτηματολογίων- Πιλοτικός Έλεγχος 8
Έρευνα πεδίου 8
Focus Group 9
Περιληπτικά στοιχεία του Προγράμματος 10
Στατιστικά στοιχεία του Προγράμματος 11
Συμπεράσματα ανά θέμα υπό εξέταση 14
1) Σχεδιασμός, οργάνωση, διαχείριση και χρόνος υλοποίησης. 14
2) Μέσα εφαρμογής και το μέγεθος του προϋπολογισμού 17
3) Θεματική εστίαση και περιφερειακή διάσταση 20
4) Στόχοι, αποτελέσματα και επίδραση για τους δημόσιους οργανισμούς ΕΤΑΚ 24
5) Στόχοι, αποτελέσματα και επίδραση για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις 26
6) Μακροχρόνια επίδραση 27
7) Κοινωνική επίδραση & περιβαλλοντική επίδραση 28
8) Ανάπτυξη συνεργασιών, κινητοποίηση άλλων πόρων & οργανισμών και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ΠΠΚ. 28
9) Σύγκριση με Διεθνείς πρακτικές 31
10) Προτάσεις βελτίωσης 32
Τελικά Συμπεράσματα 36
Παραρτήματα 40
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο προς φορείς 41
Παράρτημα β: Ερωτηματολόγιο προς διαχειριστές 55
Παράρτημα Γ: Στατιστική ανάλυση έρευνας - Γραφήματα 73

Εισαγωγή

Το Πρόγραμμα 'Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας' αποτελεί μέχρι σήμερα τη σημαντικότερη προσπάθεια, με βάση τον αριθμό των συμμετεχόντων και το ύψος του προϋπολογισμού, για τη διαμόρφωση διακριτής ταυτότητας στον τομέα της καινοτομίας και της έρευνας στις Περιφέρειες. Στα έργα των ΠΠΚ κινητοποιήθηκε μεγάλο πλήθος και εύρος οργανισμών και υλοποιήθηκε μεγάλος αριθμός δράσεων, ενώ δοκιμάστηκαν τα όρια του σχεδιασμού και της διαχείρισης του συνόλου των Περιφερειακών Συστημάτων Καινοτομίας καθώς και της αναθέτουσας αρχής (ΓΓΕΤ).

Παράλληλα το Πρόγραμμα 'Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας' αποτελεί μέχρι σήμερα τη σημαντικότερη πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο. Αν και σε κάποιες από τις περιφέρειες είχαν εφαρμοσθεί προγράμματα RIS/RITTS καθώς και προγράμματα των 'Καινοτόμων Δράσεων', λίγες περιφέρειες κατόρθωσαν να χρησιμοποιήσουν την εμπειρία που αποκτήθηκε ώστε να σχεδιάσουν αποτελεσματικές παρεμβάσεις[1] ΕΤΑΚ.

Οι στρατηγικοί στόχοι του προγράμματος ήταν η τόνωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας, μέσω της ενδυνάμωσης των ερευνητικών, τεχνολογικών και καινοτομικών δραστηριοτήτων της Περιφέρειας, η ενίσχυση-επέκταση δημόσιων ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος, η δημιουργία ενός πυρήνα ανάλυσης και ανάπτυξης προτάσεων πολιτικής για την καινοτομία σε Περιφερειακό επίπεδο και σε μακροχρόνια κλίμακα, και η δημιουργία μακροπρόθεσμα μόνιμων δομών συνεργασίας (π.χ. Clustering) σε Περιφερειακό επίπεδο.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, δημιουργήθηκαν πέντε Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας, με συνολικό προϋπολογισμό 20,2 εκατ. Ευρώ, και δημόσια δαπάνη 14,3 εκ ευρώ. Πρέπει να τονιστεί ότι το Πρόγραμμα των ΠΠΚ την περίοδο υλοποίησής του αποτέλεσε μια σημαντική εισροή, ως προς τις δαπάνες ΕΤΑΚ για τις πέντε Περιφέρειες στις οποίες υλοποιήθηκαν οι ΠΠΚ, καθώς την προγραμματική περίοδο 2000 – 2006 στις περιφέρειες μέσω των ΠΕΠ το μερίδιο χρηματοδότησης δράσεων ΕΤΑΚ ήταν ιδιαίτερα μικρό και κυμαινόταν κατά μέσο όρο στο 1,1% του προϋπολογισμού των 13 ΠΕΠ (σύνολο 33,5 εκατομμύρια ευρώ).

Στο πλαίσιο του έργου κινητοποιήθηκαν 180 οργανισμοί (έλαβαν χρηματοδότηση), καθώς και πλήθος φορέων χωρίς να λάβουν κάποια χρηματοδότηση. Στους 5 ΠΠΚ πραγματοποιήθηκαν 51 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης, 11 δράσεις ενίσχυσης υποδομών, 14 δράσεις για την προετοιμασία δημιουργίας τεχνοβλαστών (spin-off), 11 δράσεις για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας, 8 δράσεις για την κατάρτιση – εκπαίδευση και 28 οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ.

Το μεγαλύτερο ποσοστό της δαπάνης των ΠΠΚ κατευθύνθηκε στις δράσεις των Κοινοπραξιών, ενώ σημαντικό μερίδιο απέσπασαν και οι οριζόντιες ενέργειες. Ο

[1] Πετράκος, Γ. (2009) "Στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της καινοτομίας στη Θεσσαλίας". Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.

προϋπολογισμός των έργων ήταν ικανοποιητικός, η χρονική διάρκεια του έργου όμως θα μπορούσε να ήταν μεγαλύτερη.

Κοινό χαρακτηριστικό των ΠΠΚ, ήταν ότι σχεδόν όλοι οι πόλοι που δημιουργήθηκαν είχαν την έδρα τους σε Περιφέρειες με μεγάλη συγκέντρωση ερευνητικού ιστού. Η επιλογή των θεματικών περιοχών τόσο σε εύρος όσο και σε πλήθος ποικίλει βάσει των παραγωγικών και ερευνητικών δυνατοτήτων και ιδιαιτεροτήτων της κάθε Περιφέρειας, ενώ σε γενικές γραμμές η επιλογή αυτή βασίστηκε σε επαρκή διαβούλευση. Φαίνεται επίσης πως ο προσανατολισμός και τα ενδιαφέροντα των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών είχαν κάποια επίπτωση στο σχεδιασμό των δράσεων και την επιλογή των θεματικών περιοχών.

Οι ***κύριες επιτυχίες*** του προγράμματος ήταν οι ακόλουθες:

- Επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών.
- Αρκετά εργαστήρια ΑΕΙ, μέσω της συμμετοχής τους επέκτειναν τις δραστηριότητές τους και σε λίγες περιπτώσεις απέκτησαν καινούργιο εξοπλισμό.
- Αρκετά από τα ερευνητικά έργα δεν θα μπορούσαν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο να υλοποιηθούν χωρίς την ύπαρξη της δράσης των ΠΠΚ.
- Αύξηση της επιστημονικής εξειδίκευσης με βάση τις επιστημονικές δημοσιεύσεις.
- Κατάρτιση και επιμόρφωση προσωπικού (νέοι διδάκτορες) και απόκτηση νέας τεχνογνωσίας.
- Ανάπτυξη και διεύρυνση των συνεργασιών τους σε περιφερειακό επίπεδο καθώς και σε μερικές περιπτώσεις επέκταση των δραστηριοτήτων των οργανισμών αυτών.
- Δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, τα οποία αξιοποιήθηκαν από τις επιχειρήσεις στις Περιφέρειες (κυρίως από τα έργα των κοινοπραξιών).
- Σημαντική επίδραση της δράσης για τη δημιουργία μιας ισχυρής ταυτότητα στην Περιφέρεια πάνω στους επιλεγμένους θεματικούς του κάθε ΠΠΚ.
- Σημαντική επίδραση της δράσης στη δημιουργία δικτύων συνεργασιών, στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο καθώς και στη δημιουργία ενός πυρήνα διαμόρφωσης πολιτικών ΕΤΑΚ εντός της Περιφέρειας.
- Κατά τη διάρκεια υλοποίησης των έργων, συνεργάστηκαν για πρώτη ίσως φορά ένας αρκετά μεγάλος αριθμός οργανισμών εντός της ίδιας Περιφέρειας.
- Το έργο συνεισέφερε στην εμπέδωση μίας κουλτούρας συνεργασίας και στη στροφή κάποιων επιχειρήσεων, από την στείρα αναζήτηση επιδοτήσεων για εξοπλισμό, προς δράσεις ανάπτυξης και μεταφοράς τεχνογνωσίας.
- Διαμορφώθηκαν σχέσεις / επαφές / εμπειρίες οι οποίες αποτελούν και μία βάση για την υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων στο μέλλον.
- Σε κάποιες περιπτώσεις φαίνεται ότι η δράση των ΠΠΚ είχε κάποια συνέχεια και γονιμοποίησε μελλοντικές δράσεις ΕΤΑΚ, όπως το Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος Δυτικής Μακεδονίας (www.clube.gr) , το οποίο ενσωματώνει τους φορείς και αρκετές από τις επιχειρήσεις του ΠΠΚΔΜ.
- Το σημαντικότερο αποτέλεσμα των ΠΠΚ στις Περιφέρειες ήταν η ***δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου*** (innovation community), για τη διαχείριση της καινοτομίας,

προσωπικό που άρχισε να μιλά την ίδια γλώσσα και μετέπειτα στελέχωσε φορείς και οργανισμούς στην κάθε Περιφέρεια.

- Για πρώτη ίσως φορά σε Πρόγραμμα ακολουθήθηκε μια ολοκληρωμένη συνθετική προσέγγιση στην υποστήριξη τομέων που ήταν σημαντικοί για τις Περιφέρειες, ενώ δόθηκε η δυνατότητα σχεδιασμού ολοκληρωμένων δράσεων με τη συμμετοχή ερευνητικών, αναπτυξιακών και παραγωγικών φορέων.

Οι ***κύριες αστοχίες & αποτυχίες*** του προγράμματος ήταν οι ακόλουθες:

- Θα μπορούσαν να επιτευχθούν περισσότερα αν είχαν χρησιμοποιηθεί διαφορετικά μέσα εφαρμογής και σε ορισμένες περιπτώσεις μεγαλύτερος προϋπολογισμός (π.χ για τα spin – offs) .
- Ο βαθμός καινοτομικότητας των ερευνητικών έργων ήταν περιορισμένος.
- Σε κάποιες περιπτώσεις, ο μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων με αντικρουόμενες ανάγκες και συμφέροντα δεν διευκόλυνε το σχεδιασμό των έργων.
- Δεν υπήρχαν συνέργειες ή προβλέψεις για την χρηματοδότηση και εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων.
- Δεν υπήρχε πρόβλεψη ώστε να μπορούν να ενταχθούν νέες ιδέες κατά τη διάρκεια του έργου, γεγονός που μείωσε την ευελιξία και τη δυνατότητα εξέλιξης των ΠΠΚ.
- Ο σχεδιασμός των ΠΠΚ παρουσιάζει σχετικά μικρή συνοχή και προσθετικότητα (πχ μεταξύ κοινοπραξιών έρευνας, οριζόντιων ενεργειών και εκπαιδευτικών δράσεων), τάση που επιτάθηκε λόγο της πολυδιάσπασης των δράσεων.
- Οι εμπορικές εξελίξεις σε άλλα μέρη του κόσμου δεν φαίνεται να συνέβαλαν ουσιαστικά στο σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου, γεγονός που προσδίδει έναν εσωστρεφή χαρακτήρα στους ΠΠΚ.
- Θα ήταν προτιμότερο οι ΠΠΚ να εστιάσουν σε μία μόνο γνωστική / τεχνολογική περιοχή, με σημαντικές εξωτερικότητες (externalities) με στόχο τη δημιουργία κρίσιμης μάζας προσωπικού, η οποία είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη μοναδικής τεχνογνωσίας.
- Οι δράσεις θα έπρεπε να είναι περισσότερο εστιασμένες στις ανάγκες των επιχειρήσεων και αυτό θα απαιτούσε μεγαλύτερη εμπλοκή τους στα στάδια της διαβούλευσης και τους σχεδιασμού.
- Μικρή συμμετοχή μεγάλων και καινοτόμων επιχειρήσεων, ενδεχομένως από φόβο για την πολυπλοκότητα των δράσεων και την πιθανή γραφειοκρατία, αλλά ίσως και λόγο της θεματικής στόχευσης των ΠΠΚ και της πολυδιάσπασης του προϋπολογισμού σε πολλά μικρά έργα.
- Μικρό αντίκτυπο στην περιφερειακή οικονομία, ως προς την απασχόληση, την προστιθέμενη αξία και την διάδοση των όποιων καινοτομιών αναπτύχθηκαν στα επιμέρους έργα, λόγο του ευρύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος, της έλλειψη ενδιάμεσων οργανισμών που μπορούν να αξιοποιήσουν και διοχετεύσουν τις καινοτομίες σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων, καθώς και η μικρή επιτυχία των δράσεων clustering.
- Η βιωσιμότητα των ΠΠΚ καινοτομίας δεν επιτεύχθηκε για κανέναν πόλο μετά το πέρας της δημόσιας χρηματοδότησης.

- Δεν υπήρχε δηλαδή στις Περιφέρειες το απαραίτητο εκείνο οικοσύστημα, αλλά και ευρύτερα το πλαίσιο (θεσμικό - υλικοτεχνικό), που να επιτρέπει την χρηματοδότηση, διάχυση και αξιοποίηση της έρευνας και των καινοτομιών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των ΠΠΚ.

Συνοψίζοντας, το Πρόγραμμα ***δεν κατάφερε να πετύχει τους στρατηγικούς τους στόχους***, και παρόλο που άφησε μια σημαντική παρακαταθήκη (δημιουργία δικτύων, κατάρτιση προσωπικού κ.α.) και εμπειρίες στις Περιφέρειες, ως προς την διαχείριση σύνθετων έργων ΕΤΑΚ, η έλλειψη οποιασδήποτε συνέχειας έως σήμερα, περιόρισε περαιτέρω τα θετικά αυτά στοιχεία.

Ως προς το σχεδιασμό του Προγράμματος, χρειάζεται είτε ***ριζικός ανασχεδιασμός*** (π.χ. εστίαση σε μία μόνο θεματική περιοχή ανά ΠΠΚ), ή ***αντικατάστασή του με ένα νέο Περιφερειακό Πρόγραμμα***, βάσει και των συμπερασμάτων που παρουσιάζονται στις επόμενες ενότητες της παρούσας έκθεσης αξιολόγησης.

Το Πλαίσιο της Αποτίμησης - Μεθοδολογική Προσέγγιση

Η αξιολόγηση ενός τόσο σύνθετου έργου, δεν μπορεί παρά να βασίζεται σε ένα πλήθος πηγών όπως:

- Διεθνείς καλές πρακτικές (ΠΕΑ6)
- Μελέτη κοινωνικοοικονομική ανάλυσης (ΠΕΑ7), στην οποία περιγράφεται το κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο σχεδιάστηκε και πραγματοποιήθηκαν τα έργα των ΠΠΚ.
- Συνεντεύξεις με στελέχη της ΓΓΕΤ που σχετίζονταν άμεσα με το Πρόγραμμα των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας, σε διάφορες φάσεις του (σχεδιασμός, παρακολούθηση κ.α.).
- Έρευνα πεδίου [2] στους συμμετέχοντες των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας (επισυνάπτονται τα σχετικά ερωτηματολόγια – Παράρτημα 1).
- Συνεντεύξεις και Case Studies[3] σε οργανισμούς που προέρχονται και από τους 5 ΠΠΚ, και αφορούν όλο το εύρος των συμμετεχόντων οργανισμών (Επιχειρήσεις, ΜΜΕ, Δημόσιους Ερευνητικούς, Τεχνολογικά Πάρκα), όλους τους ρόλους των συμμετεχόντων (Υπευθύνους Έργων - Συμμετέχοντες, Συντονιστές εταίρους κ.α.) και όλα τα μέσα εφαρμογής (Κοινοπραξίες Έρευνας, Οριζόντιες Ενέργειες, Τεχνολογικές Πλατφόρμες).
- Εκθέσεις και δημοσιεύσεις.
- Στατιστική ανάλυση των συμμετοχών (από τους φακέλους των έργων).
- Focus Group / Προσωπικές Συνεντεύξεις (peer review).
- Παρατηρήσεις και προτάσεις της Ομάδας Διεθνών Εμπειρογνωμόνων.

[2] Συμπληρώθηκαν 27 ερωτηματολόγια, γεγονός που αντιστοιχεί σε ρυθμό απόκρισης (response rate) 15%.
[3] Πραγματοποιήθηκαν 22 συνεντεύξεις.

Συνολικά λοιπόν, η αξιολόγηση αυτή είχε την τύχη να αξιοποιήσει την συνεισφορά, τα σχόλια και τις παρατηρήσεις περισσότερων από 60 ανθρώπων, οι περισσότεροι των οποίων συμμετείχαν στο Πρόγραμμα των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας σε διαφορετικούς ρόλους και με διαφορετική επαγγελματική ιδιότητα. Στην ενότητα που ακολουθεί, παρουσιάζονται αναλυτικά τα διάφορα βήματα και μεθοδολογικά εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την συλλογή και ανάλυση των πληροφοριών στις οποίες βασίστηκε η παρούσα αξιολόγηση.

Συλλογή δεδομένων –Επεξεργασία δεδομένων-Επιβεβαίωση στοιχείων

Η βάση δεδομένων η οποία χρησιμοποιήθηκε για την διεξαγωγή της έρευνας πεδίου και την διενέργεια των case studies βασίστηκε στα ακόλουθα στοιχεία:

- Βάση Access με τα δεδομένα του Πληροφορικού Συστήματος Διαχείρισης Έργων Έρευνας και Τεχνολογίας της ΓΓΕΤ
- Τροποποιητικές αποφάσεις, ενδιάμεσες και τελικές πιστοποιήσεις ΠΠΚ (Word, Excel)
- Φυσικά αρχεία

Η <u>επεξεργασία δεδομένων</u> περιλάμβανε τα εξής :

- Διαγραφή των δράσεων εκτός σκοπού του έργου
- Ενσωμάτωση όλων των δεδομένων των προτάσεων και έργων (ηλεκτρονικά αρχεία, φυσικά αρχεία) σε δύο κοινά αρχεία Excel
- Απόδοση μοναδικού κωδικού σε κάθε οργανισμό που εμφανίζεται στα δεδομένα (εταιρεία, πανεπιστήμιο, κ.λπ.)
- Ταίριασμα των κωδικών αριθμών προτάσεων και έργων ώστε να συνδεθούν τα records στην τελική βάση
- Υπολογισμός τιμών υπολογιζόμενων μεταβλητών (π.χ. αν είναι ΜΜΕ μία εταιρεία, λόγος αξίας εξαγωγών προς κύκλο εργασιών)
- Λοιπός καθαρισμός δεδομένων

Η <u>επιβεβαίωση στοιχείων</u> των οργανισμών έγινε αξιοποιώντας τις παρακάτω μεθόδους:

- Τηλεφωνική επιβεβαίωση στοιχείων συμμετεχόντων
- Διαδικτυακή επιβεβαίωση στοιχείων μέσω:
  - www.vrisko.gr
  - www.greekafm.com
  - www.xo.gr
  - Search-engines
  - Διαδικτυακές σελίδες των συμμετεχόντων εταιριών/ οργανισμών/φορέων
  - Εταιρικά προφίλ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Facebook, LinkedIn)
  - Σύγκριση με βάση δεδομένων Ατλαντίς Συμβουλευτική
  - Χρήση δικτύου επαφών Ατλαντίς Συμβουλευτική

Πρέπει να σημειωθεί ότι παρουσιάστηκαν πολλά κενά στην βάση δεδομένων της ΓΓΕΤ τα οποία όπου ήταν δυνατόν συμπληρώθηκαν από τους φυσικούς φακέλους των έργων και μέσω των πληροφοριών που συνελέγησαν από τα μέλη της ομάδας έργου.

Συνεντεύξεις με στελέχη της ΓΓΕΤ

Ο σκοπός των συνεντεύξεων με στελέχη της ΓΓΕΤ που ήταν υπεύθυνα για το σχεδιασμό, την αξιολόγηση και την παρακολούθηση των υπό αξιολόγηση δράσεων ήταν η συλλογή ποιοτικών στοιχείων για τις δράσεις, η αξιοποίηση της εμπειρίας της ΓΓΕΤ για την βελτίωση του σχεδίου υλοποίησης του έργου καθώς και η ανάπτυξη μιας βαθύτερης κατανόησης των λόγων εφαρμογής των δράσεων, της διαχείρισης τους, των επιδράσεων που είχαν και των προβλημάτων που τυχόν προέκυψαν . Εξετάστηκε, επίσης, ο χρόνος που απαιτήθηκε για την υλοποίηση και σε ποιο βαθμό κάθε μία δράση είχε άλλες επιδράσεις. Αυτό μας επέτρεψε να κατανοήσουμε το εύρος και το σχετικό αντίκτυπο που είχαν οι δράσεις τόσο σε τοπικό και περιφερειακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Επιπροσθέτως, εξετάστηκαν οι επιδράσεις στο επιχειρησιακό περιβάλλον, στον αντίστοιχο κλάδο όπου ανήκουν, στην ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιομηχανίας και στη πρόοδο της γνώσης και της εφαρμοσμένης έρευνας στους φορείς που συμμετείχαν.

Δημιουργία ερωτηματολογίων- Πιλοτικός Έλεγχος

Οι βασικές παράμετροι διαμόρφωσης του ερωτηματολογίου ορίστηκαν από τις ανάγκες του έργου και ήταν η επίδραση της συμμετοχής σε δράσεις ΕΤΑΚ στον συμμετέχοντα οργανισμό, τα κίνητρα συμμετοχής του οργανισμού στην εκάστοτε δράση και οι επιπτώσεις του έργου σε επίπεδο οργανισμού μεταξύ άλλων.

Ο πιλοτικός έλεγχος είναι μια συνηθισμένη διαδικασία που ήταν αναγκαία να πραγματοποιηθεί πριν ξεκινήσει η έρευνα πεδίου, καθώς με τη δοκιμαστική εφαρμογή σε ένα μικρό αριθμό (περίπου 20) συμμετεχόντων οργανισμών εξετάστηκε η ποιότητα των ερωτηματολογίων και έγινε καταγραφή προβλημάτων στην έντυπη αλλά και ηλεκτρονική εφαρμογή των ερωτηματολογίων και ερωτήσεων όπου οι συμμετέχοντες στη συνέντευξη αντιμετώπισαν δυσκολίες στη συμπλήρωση. Οι δοκιμές αφορούσαν όλες τις μορφές του ερωτηματολογίου (έντυπο και ηλεκτρονικό) και με τις δύο μορφές συλλογής στοιχείων (προσωπική συνέντευξη και στην αυτόνομη συμπλήρωση). Τα συμπεράσματα συνέβαλαν στον τελικό σχεδιασμό του ερωτηματολογίου. Κατά την διάρκεια αλλά και μετά το πέρας του πιλοτικού ελέγχου και βάσει των αποτελεσμάτων, έγιναν από την ομάδα έργου οι απαραίτητες προσαρμογές και τροποποιήσεις των ερωτηματολογίων ώστε να αυξηθεί όχι μόνο ο βαθμός αποτελεσματικότητάς τους όσον αφορά την αποτίμηση των δράσεων αλλά και ο βαθμός απόκρισης σε αυτά.

Έρευνα πεδίου

Στάλθηκαν μαζικά e-mails σε όλους τους συμμετέχοντες με τους συνδέσμους για να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια για τις έξι επί μέρους δράσεις και κατά την διάρκεια των τελευταίων έξι μηνών συμπληρώθηκαν συνολικά 27 ερωτηματολόγια από τα 180 για το σύνολο των 5 ΠΠΚ.

Λόγω της αρχικής χαμηλής απόκρισης των ερωτηθέντων στα e-mails, η ομάδα έργου πραγματοποίησε πολλούς κύκλους επικοινωνίας τηλεφωνικώς και μέσω emails με το σύνολο των συμμετεχόντων ώστε να ασκήσει 'πίεση' για να συμπληρωθεί ο ελάχιστος αριθμός απαντήσεων που θα επέτρεπε την εξαγωγή συμπερασμάτων.

Καθώς ο ρυθμός απόκρισης στην πρόσκληση και στα reminder ήταν εξαιρετικά μικρός, ο υπεύθυνος της αξιολόγησης και στελέχη της κοινοπραξίας, υιοθέτησαν μία διαφορετική τακτική για να αυξήσουν τις απαντήσεις. Συγκεκριμένα, προέβησαν σε πλήθος τηλεφωνημάτων στους συμμετέχοντες στις διάφορες ενέργειες της δράσης και στην συμπλήρωση των ερωτηματολογίων τηλεφωνικά (*18 από το 27 ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν κατόπιν τηλεφωνικής συνέντευξης*). Η διαδικασία αυτή παρόλο που ήταν ιδιαίτερα χρονοβόρα είχε και σημαντικά πλεονεκτήματα, καθώς έδωσε το περιθώριο στους ερευνητές να αντλήσουν επιπρόσθετες πληροφορίες και ιδίως να διερευνήσουν τις αιτίες και το σκεπτικό των απαντήσεων των συμμετεχόντων.

Ένα ποσοστό περίπου 25% των επιχειρήσεων που ήταν στο δείγμα των ΠΠΚ είχαν κλείσει ή δεν κατέστη δυνατό να βρεθεί οποιοδήποτε στοιχείο επικοινωνίας. Παράλληλα, σε ένα ποσοστό περίπου 20%, των επιχειρήσεων που εξακολουθούσαν να λειτουργούν, δεν εξακολουθούσαν να εργάζονται σε αυτές οι υπεύθυνοι των δράσεων. Συνέπεια αυτού ήταν να χαθεί η 'μνήμη', η και η εξειδικευμένη πληροφόρηση σχετικά με τις επιπτώσεις και τα οφέλη για την επιχείρηση από την συμμετοχή της στους ΠΠΚ.

Ένας επίσης σημαντικός αριθμός ερευνητών (από δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς) που συμμετείχαν στην υλοποίηση δράσεων του ΠΠΚ είχαν αποχωρήσει από τον φορέα στον οποίο εργάζονταν κατά την υλοποίηση των έργων στο πλαίσιο των ΠΠΚ. Αρκετοί από αυτούς τους ερευνητές εργάζονταν πλέον σε άλλους αντίστοιχους οργανισμούς και φορείς (κυρίως στην Αττική), ενώ ένας σημαντικός αριθμός είχε εγκατασταθεί / εργαζόταν στο εξωτερικό.

Το γεγονός αυτό είχε ως συνέπεια να μειωθεί περεταίρω ο ρυθμός απόκρισης, παρότι καταβλήθηκε κάθε προσπάθεια και υλοποιήθηκε ένας αριθμός συνεντεύξεων μέσω skype ακόμα και με τους ερευνητές που βρίσκονταν στο εξωτερικό, (Ισπανία, Μέση ανατολή κτλ), είτε σε άλλους οργανισμούς εντός Ελλάδας.

Σε όλες τις περιπτώσεις η εισαγωγή δεδομένων στην βάση της έρευνας έγινε με το λογισμικό Agilis Data Harvester, που είναι μια διαδικτυακή εφαρμογή δημιουργίας έξυπνου ερωτηματολόγιου και υλοποίησης έρευνας που έχει αναπτυχθεί από την εταιρία με συγχρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Focus Group

Στο πλαίσιο της παρούσας έκθεσης αξιολόγησης έγινε προσπάθεια για την διενέργεια ενός Focus Group με τη συμμετοχή εκπροσώπων της ΓΓΕΤ, καταξιωμένων στελεχών από τον ακαδημαϊκό χώρο με εμπειρία στην Περιφερειακή πολιτική καινοτομίας, καθώς και εκπροσώπων επιχειρήσεων, ώστε να συζητηθούν τα συμπεράσματα που παρουσιάζονται στις ακόλουθες ενότητες. Συνολικά το διάστημα Ιουνίου – Οκτωβρίου 2015 έγιναν 5 προσπάθειες να διοργανωθεί το Focus Group, αλλά η συμμετοχή δεν ήταν μεγάλη. Κατά συνέπεια η ομάδα έργου επέλεξε μία εναλλακτική προσέγγιση, ώστε να λάβει κριτικές, παρατηρήσεις και προτάσεις για την παρούσα αξιολόγηση, αυτή των προσωπικών συνεντεύξεων. Στο πλαίσιο αυτό, διενεργήθηκαν 4 συνεντεύξεις με καταξιωμένους ακαδημαϊκούς τόσο από την Ελλάδα, όσο και από το εξωτερικό, με εκπροσώπους επιχειρήσεων και χρηματοοικονομικών οργανισμών.

Περιληπτικά στοιχεία του Προγράμματος

Το Πρόγραμμα 'Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας' αποτελεί μία πρωτοτυπία για τα δεδομένα του Εθνικού Συστήματος Καινοτομίας στην Ελλάδα, καθώς ήταν μέχρι σήμερα η σημαντικότερη πρωτοβουλία για την ανάπτυξη και υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο σε μεγάλη σχετικά κλίμακα.

Το Πρόγραμμα ήρθε να καλύψει μία βασική έλλειψη στον σχεδιασμό και την υλοποίηση Περιφερειακής πολιτικής ΕΤΑΚ, με απώτερο στόχο να ενισχυθούν οι ενδογενείς αναπτυξιακοί παράγοντες κάθε Περιφέρειας και να δημιουργηθεί ένας μόνιμος πυρήνας διαβούλευσης και σχεδιασμού σε κάθε Περιφέρεια της χώρας.

Σημαντική πηγή έμπνευσης για τη δημιουργία του μέτρου αποτέλεσαν παρόμοιες δράσεις που υλοποιούνται σε άλλες χώρες και ιδίως οι Poles De Competitivite στη Γαλλία. Εξίσου σημαντικό στοιχείο του σχεδιασμού της δράσης ήταν η μακροχρόνια διαβούλευση που προηγήθηκε, με εκκίνηση στα τέλη του 2001, όταν το Υπουργείο Ανάπτυξης σύστησε μια ομάδα εμπειρογνωμόνων από τέσσερα πανεπιστήμια για την επεξεργασία μιας αναπτυξιακής στρατηγικής που θα στηρίζεται στην καινοτομία και τη νέα οικονομία και θα έχει περιφερειακή διάσταση όσο αφορά την υλοποίηση της [4]. Με βάση την εμπειρογνωμοσύνη αυτή το Σεπτέμβριο του 2003 το Υπουργείο Ανάπτυξης ανέθεσε σε εταιρία συμβούλων το σχεδιασμό ενός Μέτρου του Επιχειρησιακού Προγράμματος Ανταγωνιστικότητα 2000 – 2006 για την ένταξη Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας.

Αποτέλεσμα της μελέτης ήταν η ένταξη ενός μέτρου στον Άξονα 4 (Τεχνολογική Καινοτομία και Έρευνα) με τίτλο «Δημιουργία Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας – Ζώνη Καινοτομίας Αν. Θεσσαλονίκης» και στόχο την ενίσχυση της τεχνολογικής και καινοτομικής βάσης των περιφερειών μέσω συνεργιών που προκύπτουν από τη δικτύωση των βασικών φορέων που παράγουν έρευνα και γνώση και εκείνων που τις αξιοποιούν.

Με βάση τις ανωτέρω προπαρασκευαστικές ενέργειες, το 2006 η Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) προκήρυξε με σημαντική καθυστέρηση τη δράση των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας,

Σύμφωνα με την προκήρυξη της ΓΓΕΤ, ο Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας νοείται ως μια ένωση φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, με στόχο την ενίσχυση των τεχνολογικών και καινοτομικών επιδόσεων των Περιφερειών της χώρας και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας τους. Οι φορείς που μπορούσαν να συμμετέχουν ήταν Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ), Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΤΕΙ), ερευνητικά κέντρα, τεχνολογικά και επιστημονικά πάρκα, κλαδικές εταιρείες, επιμελητήρια, σύνδεσμοι φορέων, αναπτυξιακές εταιρείες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ) κ.α.

Βάσει του οδηγού εφαρμογής, οι κύριοι στόχοι της δράσης μπορούν να στοιχειολογηθούν ως ακολούθως:

[4] Κομνηνός Ν (2009). «Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας 2001 – 2009: Σχεδιασμός εστιασμένων συστημάτων καινοτομίας».

- Η τόνωση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας, μέσω της ενδυνάμωσης των ερευνητικών, τεχνολογικών και καινοτομικών δραστηριοτήτων της Περιφέρειας, καθώς και αυτής των οργανισμών και επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους χώρους αυτούς.
- Η ενίσχυση-επέκταση δημόσιων ερευνητικών και τεχνολογικών υποδομών σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος που συνδέονται άμεσα με τις δραστηριότητες-προτεραιότητες του πόλου, καθώς και σε θέματα κατάρτισης και εκπαίδευσης.
- Η δημιουργία ενός πυρήνα ανάλυσης και ανάπτυξης προτάσεων πολιτικής για την καινοτομία σε Περιφερειακό επίπεδο και σε μακροχρόνια κλίμακα, που θα μπορεί να δρα, συμβουλευτικά προς τις περιφερειακές αρχές και προς τους φορείς που προάγουν την τεχνολογική ανταγωνιστικότητα και αναγνωρισιμότητα της Περιφέρειας.
- Η δημιουργία μακροπρόθεσμα μόνιμων δομών συνεργασίας (π.χ. Clustering) σε Περιφερειακό επίπεδο.

Απώτερος στόχος της ΓΓΕΤ, τουλάχιστον ως το 2007[5], ήταν να δημιουργηθούν ΠΠΚ κατά την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013 και σε άλλες Περιφέρειες της χώρας, υπό την προϋπόθεση ότι θα υπήρχε η απαιτούμενη κρίσιμη μάζα για την επιτυχή ανάπτυξή τους ιδιαίτερα από τον επιχειρηματικό κόσμο της αντίστοιχης Περιφέρειας. Ο στόχος αυτός τελικά εγκαταλείφθηκε και έως σήμερα δεν υπήρξε συνέχεια μέσω του ίδιου ή κάποιου αντίστοιχου προγράμματος στην πολιτική αυτή.

Στατιστικά στοιχεία του Προγράμματος

Κατόπιν της σχετικής προκήρυξης δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα πέντε Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας, σε σύνολο 12 προτάσεων πανελλαδικά), με συνολικό προϋπολογισμό 20,2 εκατ. Ευρώ, δημόσια δαπάνη 14,3 εκ ευρώ και περίοδος υλοποίησης τα έτη 2006-2008.

Οι Πόλοι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Ελλάδας (www.innopolewest.gr)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Μακεδονίας (www.innopolos-wm.eu)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Θεσσαλίας (www.rip-thessaly.gr)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κεντρικής Μακεδονίας (www.innopole.gr)
- Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κρήτης (www.i4crete.gr)

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζεται ο προϋπολογισμός των ΠΠΚ που χρηματοδοτήθηκαν από τη ΓΓΕΤ στα πλαίσια του Γ΄ ΚΠΣ.

[5] Περιοδικό Ε&Τ». Τεύχος 27. Ιούλιος – Αύγουστος 2007. Αφιέρωμα στους Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας.

Πίνακας 1. Προϋπολογισμός ΠΠΚ

Πόλος Καινοτομίας[6]	Συνολικός Προϋπολογισμός (Ευρώ)	Δημόσια Δαπάνη (Ευρώ)	Ιδία[7] συμμετοχή (%)
Κεντρικής Μακεδονίας	4.062.910	2.985.715	26.5%
Δυτικής Ελλάδος	4.392.662	3.266.964	25.6%
Δυτικής Μακεδονίας	2.910.300	1.979.875	32.0%
Θεσσαλίας	5.000.000	3.599.084	28.0%
Κρήτης	3.814.084	2.538.709	33.3%
Σύνολο	20.179.956	14.370.347	28.8%

Πηγή:ΓΓΕΤ

Στον ΠΠΚ της Θεσσαλίας συμμετείχαν 46 φορείς (31 επιχειρήσεις) με κύριο συντονιστή το Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας, στον ΠΠΚ της Κρήτης συμμετείχαν 44 φορείς με κύριο συντονιστή το Πανεπιστήμιο Κρήτης, στον ΠΠΚ Κεντρικής Μακεδονίας συμμετείχαν 36 φορείς με κύριο συντονιστή το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, στον ΠΠΚ Δυτικής Ελλάδας συμμετείχαν 47 φορείς με κύριο συντονιστή το Επιστημονικό Πάρκο Πατρών και τέλος στον ΠΠΚ Δυτικής Μακεδονίας συμμετείχαν 11 φορείς με κύριο συντονιστή το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

Συνοπτικά οι δράσεις που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα.

Πίνακας 2. Δράσεις ΠΠΚ

Οργανισμός	Κύριες Δράσεις – Αποτελέσματα
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Ελλάδας	• 11 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης. • 4 δράσεις ενίσχυσης υποδομών. • 3 δράσεις για την προετοιμασία δημιουργίας τεχνοβλαστών (spin-off). • 1 δράση για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας. • 1 δράση για την κατάρτιση – εκπαίδευση. • 6 οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ.
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Μακεδονίας	• 7 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης. • 1 δράση ενίσχυσης υποδομών. • 1 δράση για τη δημιουργία τεχνοβλαστού (spin-off). • 1 δράση για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας. • Πλήθος οριζόντιων δράσεων οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ

[6] Η Περιφέρεια της Αττικής εξαιρούταν από την πρόσκληση ενδιαφέροντος.

[7] Σύμφωνα με τον οδηγό εφαρμογής δεν μπορούσε να είναι μικρότερη του 25% του συνολικού προϋπολογισμού του κάθε ΠΠΚ.

Οργανισμός	Κύριες Δράσεις – Αποτελέσματα
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Θεσσαλίας	• 7 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης. • 4 δράσεις ενίσχυσης υποδομών. • 5 δράσεις για την προετοιμασία δημιουργίας τεχνοβλαστών (spin-off). • 4 δράσεις για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας. • 4 δράσεις για την κατάρτιση – εκπαίδευση. • 6 οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ.
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κεντρικής Μακεδονίας	• 14 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης. • 5 δράσεις για την προετοιμασία δημιουργίας τεχνοβλαστών (spin-off). • 4 δράσεις για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας. • δράση για την κατάρτιση – εκπαίδευση. 4 οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ.
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κρήτης	• 12 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης. • 2 δράσεις ενίσχυσης υποδομών. • 1 δράση για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας. • 2 δράσεις για την κατάρτιση – εκπαίδευση. • 5 οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ.

Ως προς τη δημοσιότητα του προγράμματος έγιναν πολλές ημερίδες, δράσεις διάχυσης και προβολής. Παράλληλα όλοι οι ΠΠΚ δημιούργησαν δικό τους δικτυακό τόπο, που αποτέλεσε σημαντικό σημείο αναφοράς του έργου.

Στα έργα των ΠΠΚ, εκτός από τις οριζόντιες ενέργειες και τις ενέργειες κατάρτισης συμμετείχαν 180 φορείς και οργανισμοί όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 3. Οι συμμετέχοντες φορείς ανά ΠΠΚ.

ΠΠΚ	Δυτική Ελλάδα	Δυτική Μακεδονία	Θεσσαλία	Κεντρική Μακεδονία	Κρήτη	Σύνολο
Επιχειρήσεις	32	6	25	26	21	**110**
Συνεταιρισμοί			6	1	4	**11**
Φορείς εκπροσώπησης επιχειρήσεων			5	2	2	**9**
Δημόσιοι ερευν./ τεχνολ. οργανισμοί	11	6	9	7	7	**40**
Εκπαιδευτικοί φορείς					1	**1**
Χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί	1				1	**2**
Άλλο	2				5	**7**
Σύνολο	46	12	45	36	41	**180**

Ο αριθμός των συμμετοχών αφορά τους φορείς που έλαβαν χρηματοδότηση. Στο πλαίσιο των ΠΠΚ συμμετείχαν σε διάφορες δράσεις πλήθος επιχειρήσεων και φορέων που όμως δεν χρηματοδοτήθηκαν. Ενδεικτικά, στον ΠΠΚ της Θεσσαλίας συμμετείχαν 46 ακόμα φορείς

χρήστες των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από τις επιμέρους δράσεις/έργα χωρίς οικονομική συμμετοχή και χρηματοδότηση.

Το Πρόγραμμα των ΠΠΚ την περίοδο υλοποίησής του αποτέλεσε μια σημαντική εισροή, ως προς τις δαπάνες ΕΤΑΚ και τον αριθμό των έργων (123 έργα) για τις πέντε Περιφέρειες στις οποίες υλοποιήθηκαν οι ΠΠΚ. Την προγραμματική περίοδο 2000 – 2006 στις περιφέρειες μέσω των ΠΕΠ το μερίδιο χρηματοδότησης δράσεων ΕΤΑΚ ήταν ιδιαίτερα μικρό και κυμαινόταν κατά μέσο όρο στο 1,1% του προϋπολογισμού των 13 ΠΕΠ (σύνολο 33,5 εκατομμύρια ευρώ).

Μέσω των 13 ΠΕΠ, την προγραμματική περίοδο 2000-2006 υλοποιήθηκαν[8] 181 ερευνητικά έργα βασισμένα σε πανεπιστήμια και ερευνητικά ινστιτούτα, 182 έργα μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας καθώς και εγκαθίδρυσης δικτύων και συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων η/και ερευνητικών ινστιτούτων, 183 έργα υποδομών ΕΤΑΚ και 184 έργα εκπαίδευσης ερευνητών.

Πίνακας 4. Οι εισροές των ΠΠΚ

	Δαπάνες Ε&Α ανά περιφέρεια (σε εκατ. Ευρώ)		Δαπάνες Ε&Α στον τομέα των Επιχειρήσεων ανά περιφέρεια (σε εκατ. Ευρώ)		Δημόσια χρημα/τηση μέσω ΠΠΚ	Ιδιωτική συμμετοχή ΠΠΚ
	2003	2005	2003	2005	2006 – 2008	2006 - 2008
Κεντρική Μακεδονία	151,6	160,0	43,0	40,0	3	1,1
Δυτική Μακεδονία	8,40	5,0	2,7	0,2	3,3	1,1
Θεσσαλία	26,7	29,9	5,6	0,5	2	0,9
Δυτική Ελλάδα	62,8	66,2	2,8	12,1	3,6	1,4
Κρήτη	74,1	88,2	2,1	5,7	2,5	1,3

Πηγή: ΕΚΤ και επεξεργασία στοιχείων συγγραφέα (Όλα τα ποσά σε εκ. ευρώ)

Συμπεράσματα ανά θέμα υπό εξέταση

1) Σχεδιασμός, οργάνωση, διαχείριση και χρόνος υλοποίησης.

Η ΓΓΕΤ και το Υπουργείο Ανάπτυξης υπήρξε ο κινητήριος μοχλός για τη 'δημιουργία' της δράσης. Ο σχεδιασμός, η διαχείριση και παρακολούθηση της δράσης έγινε σε εθνικό επίπεδο από τη ΓΓΕΤ. Για τον καλύτερο συντονισμό και την διευκόλυνση της διαχείρισης της δράσης, προβλεπόταν ο ορισμός ενός από τους συμμετέχοντες φορείς ως Συντονιστής, ο οποίος όριζε και τον Υπεύθυνο του Έργου καθώς και η δημιουργία μίας Μονάδα Διαχείρισης αποτελούμενη από τους υπεύθυνους των ενεργειών.

Η φιλοσοφία των οργάνων αυτών ήταν να βοηθήσουν στη διαχείριση των έργων, ώστε κάθε Πόλος να αποτελεί ένα μεγάλο έργο που θα αναλαμβάνει τον προγραμματισμό σε θέματα σχεδιασμού, προβολής και συνοχής των επιμέρους δράσεων και θα διευκόλυνε την επικοινωνία και την παρακολούθηση των έργων από τη ΓΓΕΤ, καθώς δεν ήταν δυνατόν η επικοινωνία με κάθε έναν από τους συμμετέχοντες στους ΠΠΚ. Η επιλογή της νομικής μορφής

[8] Πετράκος, Γ. (2009) "Στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της καινοτομίας στη Θεσσαλίας". Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις.

των οργάνων αυτών δεν ήταν προκαθορισμένη και έγινε αντικείμενο εντατικών διαβουλεύσεων μεταξύ της ΓΓΕΤ και των συμμετεχόντων φορέων σε κάθε ΠΠΚ.

Η σύλληψη της δημιουργίας αυτού του οργανωτικού σχήματος ήταν σωστή αλλά λόγω μεγέθους σε αρκετές περιπτώσεις υπήρχαν προβλήματα συνεννόησης των εταίρων (σε ορισμένες περιπτώσεις υπήρχαν δυσκολίες στο να απενταχθεί κάποιος οργανισμός/ ΑΦΜ από την ένωση φορέων). Τα όργανα αυτά επιφορτίστηκαν με βαρύ διαχειριστικό έργο λόγω των πολλών διαφορετικών καθεστώτων ενισχύσεων, δράσεων και αριθμό συμμετεχόντων που περιλαμβάνονταν σε κάθε ΠΠΚ.

Επιπρόσθετα, στις περισσότερες των περιπτώσεων η σύνθεση των ομάδων αυτών ήταν προϊόν συμβιβασμού, με τις συνεπαγόμενες θετικές και αρνητικές διαστάσεις κάθε συμβιβασμού, ως προς την εξειδίκευση, στόχευση και πολυδιάσπαση των δράσεων. Σημαντικό ενοποιητικό και αντίρροπο παράγοντα στις ανωτέρω τάσεις θα μπορούσαν να διαδραματίσουν οι οριζόντιες δράσεις που απευθύνονταν στο σύνολο των stakeholders στις θεματικές περιοχές.

Τέλος, η διαφορετική νομική μορφή των συμμετεχόντων επέτεινε την διαχειριστική πολυπλοκότητα και τη γραφειοκρατία, όπως για παράδειγμα η υποχρέωση των ΑΕΙ / ΤΕΙ που συμμετείχαν στο έργο να πάρουν έγκριση από την αντίστοιχη επιτροπή ερευνών του κάθε ιδρύματος, που είχε ως συνέπεια να προστίθενται καθυστερήσεις στο ήδη ασφυκτικό χρονικό πλαίσιο του έργου.

Σύμφωνα επίσης με τους συμμετέχοντες, η υλοποίηση αντίστοιχου έργου χωρίς την εμπλοκή της ΓΓΕΤ θα ήταν απίθανη καθώς δεν υπάρχει κάποιος άλλος οργανισμός, που πέραν της χρηματοδότησης, θα μπορούσε να σχεδιάσει και να παρακολουθήσει μία τόσο σύνθετη δράση. Οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι ένα αντίστοιχο έργο για την ανάπτυξη νέων ή υποστήριξη υφιστάμενων Πόλων Καινοτομίας δε θα μπορούσε εύκολα να υλοποιηθεί χωρίς την ενεργό εμπλοκή της ΓΓΕΤ, δεδομένης της ίδιας της φύσης του αντικειμένου, που προϋποθέτει το γνωστικό υπόβαθρο και την εμπειρία των στελεχών της ΓΓΕΤ που μπορούν ευκολότερα να υποστηρίξουν τέτοια περίπλοκα και δυναμικά σχήματα συνεργασιών.

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρεί ότι ο σχεδιασμός του έργου ήταν αρκετά πετυχημένος (Παράρτημα Γ – Γράφημα 2), παρά τις όποιες δυσκολίες. Παράλληλα, πολύ σημαντικός κρίνεται και ο υποστηρικτικός ρόλος της ΓΓΕΤ (Παράρτημα Γ – Γράφημα 6) κατά την υλοποίηση του έργου. Ειδικότερα στην παρακολούθηση του έργου καθώς και στην προβολή των ΠΠΚ μέσω ημερίδων, του τύπου κτλ, παρά το γεγονός ότι αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι δεν διατέθηκαν οι απαραίτητοι πόροι (ανθρώπινοι πόροι) από την πλευρά της ΓΓΕΤ, ειδικά για τη διαχείριση των ΠΠΚ.

Παρόλα αυτά, ασκείται κριτική από τους συμμετέχοντες ως προς τη διαχείριση του προγράμματος από τη ΓΓΕΤ, καθώς το σύστημα διαχείρισης των ΠΠΚ θεωρείται αρκετά γραφειοκρατικό, χρονοβόρο, και συγκεντρωτικό.

Ο σχεδιασμός της δράσης ως και την φάση προκήρυξης ήταν πολύ σωστός για ένα πρωτότυπο έργο. Μετά την συμβασιοποίηση όμως υπήρχαν σημαντικά προβλήματα. Ο ρόλος της ΓΓΕΤ ήταν αρκετά παρεμβατικός. Χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της ΓΓΕΤ δεν μπορούσε να γίνει ούτε μία πρόσληψη

ερευνητή. Επίσης η ΓΓΕΤ επέδειξε υπερβάλλοντα ζήλο στον έλεγχο των έργων. (Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις.)

Το γεγονός αυτό μπορεί και να σχετίζεται με την κριτική που ασκείται από τους συμμετέχοντες, κυρίως δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς, ως προς την ταχύτητα των αξιολογήσεων (και σε ορισμένες περιπτώσεις ως προς την καταλληλόλητα της επιλογής των αξιολογητών) και την έγκυρη εκταμίευση των δόσεων (Παράρτημα Γ – Γράφημα 11), καθώς και ως προς τον χρόνο ανακοίνωσης του προγράμματος.

Αντίθετα, οι επιχειρήσεις θεωρούν τη δράση ισορροπημένη (στα συνήθη πλαίσια) ως προς τη γραφειοκρατία. Σε μεγάλο βαθμό στη διαμόρφωση αυτής της αντίληψης συνέβαλαν οι διαχειριστές των ΠΠΚ, που μείωσαν τον διαχειριστικό φόρτο για τις επιχειρήσεις, όπως και οι επιστημονικοί υπεύθυνοι των επιμέρους έργων, που σε όλες τις περιπτώσεις προέρχονταν από δημόσιο ερευνητικό οργανισμό, οι οποίοι ανέλαβαν αντίστοιχα τον μεγαλύτερο φόρτο διαχείρισης.

Επίσης, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρεί ότι το οργανωτικό σχήμα διοίκησης των ΠΠΚ ήταν επαρκώς αποτελεσματικό και ότι προσέφερε πολύτιμη στήριξη στους συμμετέχοντες οργανισμούς, χωρίς την οποία η υλοποίηση των επιμέρους έργων δεν θα ήταν εφικτή.

Επίσης σημαντικό πλεονέκτημα της δράσης των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας για κάποιους από τους συμμετέχοντες θεωρείται και η άμεση συμμετοχή τους στο σχεδιασμό και υλοποίηση των δράσεων του ΠΠΚ. Τέλος, οι στόχοι των δράσεων ήταν κατανοητοί για όλους σχεδόν τους συμμετέχοντες, με εξαίρεση έναν αριθμό επιχειρήσεων.

Ο χρόνος από την προκήρυξη των δράσεων έως την περίοδο υλοποίησής (έτη 2006-2008) τους, ήταν πολύ σύντομος συγκριτικά με την φιλοδοξία, τους στόχους του προγράμματος και την πολυπλοκότητα του εγχειρήματος (πλήθος συμμετεχόντων, ανάγκες σχεδιασμού, συντονισμού και παρακολούθησης).

Παρόλα αυτά οι επιμέρους δράσεις ολοκληρώθηκαν με μικρές τροποποιήσεις του οικονομικού αντικειμένου (μικρές μεταφορές κονδυλίων μεταξύ των διαφόρων κατηγοριών δαπανών) εντός των επιτρεπτών ορίων που ορίζει ο οδηγός εφαρμογής για την περίπτωση μεταβολής του οικονομικού αντικειμένου των ενεργειών των ΠΠΚ.

Επιπρόσθετα, η σύντομη διάρκεια του έργου (μόλις διετία) και ο περιορισμένος προϋπολογισμός για τόσες πολλές ενέργειες, υποδομές και δράσεις, δεν συνεισφέρουν στην αύξηση της ποιότητας των παραδοτέων.

Τέλος, ο σχεδιασμός έγινε με βάση την λογική του triple helix, αλλά δεν έλαβε υπόψη του τη διάσταση της χρηματοδότησης. Επίσης, ο σχεδιασμός έγινε κυρίως βάσει της προσφοράς (supplier oriented) γνώσης από το δημόσιο ερευνητικό σύστημα και δεν ενεργοποιήθηκε όσο θα έπρεπε ο ιδιωτικός τομέας.

2) Μέσα εφαρμογής και το μέγεθος του προϋπολογισμού

Οι δράσεις των Ελληνικών ΠΠΚ, όπως και το εύρος τους, περιορίστηκαν λόγω των δύσκαμπτων Κανονισμών Κρατικών Ενισχύσεων και των στενών χρονικών ορίων για την υλοποίησή τους εξαιτίας της καθυστέρησης προκήρυξής τους. Συνεπώς, τα κύρια μέσα εφαρμογής για την υλοποίηση των δράσεων των ΠΠΚ στην Ελλάδα αποτελούνταν από συρραφή των ήδη υλοποιημένων προγραμμάτων της ΓΓΕΤ όπως, Κοινοπραξίες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης, δραστηριότητες προετοιμασίας υποστήριξης ερευνητικών μονάδων για την προτυποποίηση και την εμπορική αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων κ.α. Πρέπει να τονιστεί, επίσης, ότι οι ΠΠΚ σχεδιάστηκαν δίνοντας έμφαση κυρίως σε άυλες υποδομές. Τα μέσα εφαρμογής για την υλοποίηση Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας ήταν τα ακόλουθα:

1) Κοινοπραξίες Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε τομείς προτεραιότητας σε επίπεδο Περιφέρειας ˙ Βασική Έρευνα, μέχρι ποσοστού 100% ˙ Βιομηχανική Έρευνα, μέχρι ποσοστού 50% ˙ Αρχική Επίδειξη, μέχρι ποσοστού 35% ˙ Σε περίπτωση συνδυασμού, η δημόσια δαπάνη ως 60% της δαπάνης
2) Εντοπισμός και αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων με δημιουργία νέων επιχειρήσεων (spin-off) ˙ Φυσικά πρόσωπα που διαθέτουν τεχνογνωσία ˙ Φορείς παραγωγής γνώσης εγκατεστημένους στην Ελλάδα ˙ Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ˙ Max προϋπολογισμός κάθε ενέργειας 60.000€.
3) Ανάπτυξη και δικτύωση ΜΜΕ και φορέων παροχής υπηρεσιών σε θέματα μεταφοράς τεχνολογίας και καινοτομίας Το χρηματοδοτικό μέσο αφορά αποκλειστικά μικρομεσαίες (ΜΜΕ) επιχειρήσεις. Το μέγιστο όριο της δημόσιας δαπάνης είναι το 40%. Max προϋπολογισμός 300.000€.
4) Περιφερειακές Τεχνολογικές Πλατφόρμες (ΠΤΠ). Ποσοστό ενίσχυσης: μέχρι 100% ˙ Συνολικός προϋπολογισμός κάθε περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας δεν ξεπερνά τα 150.000 Ευρώ.
5) Ενίσχυση υποδομών δημόσιων ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων ˙ Αφορά μόνο δημόσιους οργανισμούς έρευνας ˙ Ποσοστό ενίσχυσης (δημόσια δαπάνη): 100%
6) Κατάρτιση–Εκπαίδευση ˙ Γενική κατάρτιση, ενισχύσεις ως 80% των επιλέξιμων δαπανών για τις ΜΜΕ και 60% για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις. ˙ Ειδική κατάρτιση ενισχύσεις ως 50% των επιλέξιμων δαπανών για τις ΜΜΕ και 40% για τις υπόλοιπες επιχειρήσεις.

Συνολικά στο πλαίσιο της δράσης υλοποιήθηκαν σε όλους τους ΠΠΚ τα ακόλουθα έργα:

- 51 κοινοπραξίες έρευνας & τεχνολογικής ανάπτυξης
- 11 δράσεις ενίσχυσης υποδομών
- 14 δράσεις για την προετοιμασία δημιουργίας τεχνοβλαστών (spin-off).
- 11 δράσεις για τη δημιουργία περιφερειακής τεχνολογικής πλατφόρμας.
- 8 δράσεις για την κατάρτιση – εκπαίδευση.
- 28 οριζόντιες δράσεις για την προβολή του ΠΠΚ.

Όπως φαίνεται και από τον επόμενο πίνακα, το μεγαλύτερο ποσοστό της δαπάνης των ΠΠΚ κατευθύνθηκε στις δράσεις των Κοινοπραξιών, ενώ σημαντικό μερίδιο απέσπασαν και οι

οριζόντιες ενέργειες. Τα υπόλοιπα μέσα εφαρμογής είχαν κατά μέσο όρο μικρή συνεισφορά στους ΠΠΚ.

Πίνακας 5. Κατανομή προϋπολογισμού ανά ΠΠΚ και μέσω εφαρμογής

ΠΠΚ	Δ. Ελλάδας	Δ.Μακεδονίας	Θεσσαλίας	Κ. Μακεδονίας	Κρήτης	Σύνολο
Κοιν/ξίες	61.60%	64.30%	49.80%	61.40%	76.40%	**61.80%**
Προετοιμασία spin -off	0.00%	2.10%	5.90%	7.40%	1.30%	**3.50%**
Δικτύωση	14.50%	0.00%	5.90%	0.00%	0.00%	**4.60%**
Υποδομές	0.00%	7.00%	14.80%	0.00%	0.00%	**4.70%**
Κατάρτιση / Εκπαίδευση	1.40%	0.00%	7.40%	0.00%	0.90%	**2.30%**
Οριζόντιες ενέργειες	15.10%	17.40%	4.90%	19.90%	15.20%	**13.90%**
Τεχνολογικές Πλάτφόρμες	3.40%	5.20%	7.40%	7.30%	1.20%	**5.00%**
Διαχείριση ΠΠΚ	4.00%	4.00%	3.90%	3.90%	5.00%	**4.20%**
Σύνολο	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	**100.00%**

Τα μέσα εφαρμογής που επιλέχθηκαν, καθώς και ο προϋπολογισμός δεν οδήγησαν στα αναμενόμενα αποτελέσματα και ενδεχομένως θα μπορούσαν να επιτευχθούν περισσότερα αν είχαν χρησιμοποιηθεί διαφορετικά μέσα και σε ορισμένες περιπτώσεις μεγαλύτερος προϋπολογισμός. Επιπρόσθετα, παρά το σύνθετο του προγράμματος δεν υπήρχαν συνέργειες ή προβλέψεις για τη χρηματοδότηση και εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Θα ήταν λοιπόν σκόπιμο σε αντίστοιχες μελλοντικές δράσεις, να επιλεγούν λιγότερα μέσα εφαρμογής, δεμένα, συμπληρωματικά και πιο συνεκτικά μεταξύ τους, ώστε οι συνέργειές τους να αυξάνουν την επίδραση των μεμονωμένων ενεργειών.

Η δράση των Περιφερειακών Πόλων Καινοτομίας ήταν από τις τελευταίες που προκηρύχθηκαν, με συνέπεια να επιλεγούν δραστηριότητες με ήδη εγκεκριμένα καθεστώτα ενίσχυσης. Αυτό είχε ως συνέπεια να μην υπηρετηθεί σωστά ο στρατηγικός στόχος του έργου (οριζόντια δράση). Η διαδικασία έγκρισης κάποιου στοχευμένου, ολοκληρωμένου και προσαρμοσμένου στις ανάγκες του έργου καθεστώτος ενίσχυσης, θα ήταν χρονοβόρα και δεν υπήρχαν τα αντίστοιχα χρονικά περιθώρια. Με άλλα λόγια, οι επιμέρους δράσεις που χρηματοδοτούνταν στο πλαίσιο του έργου δεν συνδέονταν μεταξύ τους, με συνέπεια να μην υπάρχουν οι αναμενόμενες συνέργειες και η προστιθέμενη αξία.

Χαρακτηριστικός ήταν και ο μεγάλος αριθμός δράσεων και η πολυδιάσπαση των πόρων και της εστίασης των ΠΠΚ σε πολλά μικρά έργα. Οι επί μέρους δράσεις που υλοποιήθηκαν ήταν ασύνδετες μεταξύ τους και η υλοποίηση των έργων δεν είχε συνέχεια καθώς δεν είχε σχεδιαστεί στρατηγικά με μακροπρόθεσμο ορίζοντα και βιωσιμότητα το έργο.

Επίσης, λόγω της πίεσης του χρόνου δεν προτιμήθηκαν ιδιαίτερα καινοτόμες εφαρμογές, ούτε αποπειράθηκαν οι συμμετέχοντες οργανισμοί να προτείνουν δράσεις υψηλού ρίσκου – υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Ενδεικτική είναι η περίπτωση της αξιοποίησης των ερευνητικών αποτελεσμάτων με δημιουργία νέων επιχειρήσεων (spin-off). Φαίνεται πως το συγκεκριμένο μέσο εφαρμογής σημείωσε την μικρότερη επιτυχία, καθώς ελάχιστες επιχειρήσεις συστήθηκαν και λειτουργούν έως σήμερα. Αυτό οφείλεται σε μία σειρά από παράγοντες όπως:

- Το μικρό ποσό χρηματοδότησης το οποίο επαρκούσε μόνο για την ωρίμανση της επιχειρηματικής ιδέας (δημιουργία επιχειρηματικού σχεδίου) και δεν συνοδευόταν από κεφάλαια σποράς και ανάπτυξης,
- το σύντομο διάστημα υλοποίησης του έργου (ουσιαστικά μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν μόνο ώριμες ιδέες που είχαν επεξεργαστεί πριν το Πρόγραμμα),
- η έλλειψη μηχανισμών εκκόλαψης και υποστήριξης νεοφυών επιχειρήσεων ακόμα και σήμερα στις περισσότερες Περιφέρειες, πλην ίσως της Αττικής και της Κεντρικής Μακεδονίας,
- η δυσκολία στην κατάρτιση συμφωνιών πνευματικής ιδιοκτησίας για την αξιοποίηση αποτελεσμάτων έρευνας από τους δημόσιους ερευνητικούς φορείς,
- η έλλειψη επιχειρηματικής εμπειρίας και κουλτούρας,
- καθώς και η επέλαση της κρίσης μετά το 2008 που σε συνδυασμό με την προϊούσα εσωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων καθιστά την επιβίωση και ανάπτυξη των καινοτόμων αυτών επιχειρήσεων ιδιαίτερα δύσκολη.

Αντίθετα, οι Κοινοπραξίες Έρευνας & Τεχνολογικής Ανάπτυξης σε τομείς προτεραιότητας αποτέλεσαν το σημαντικότερο και πιο επίκαιρο μέσο εφαρμογής, με τη μεγαλύτερη βαρύτητα στον προϋπολογισμό των έργων και τα σημαντικότερα αποτελέσματα. Σημαντικό είναι επίσης και το γεγονός ότι κάποιες επιχειρήσεις παράγουν ήδη νέα/βελτιωμένα προϊόντα με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των Κοινοπραξιών. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν η βελτίωση της ποιότητας και υγιεινής κατάστασης των τροφίμων, τα βιολειτουργικά τρόφιμα, η δημιουργία μονάδων βιοντίζελ και η εισαγωγή νέων καλλιεργειών στη Θεσσαλία.

Παράλληλα, οι κοινοπραξίες αυτές αποτέλεσαν τη βάση για την ανάληψη από τους συμμετέχοντες μελλοντικών δράσεων, όπως η δημιουργία του Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος Δυτικής Μακεδονίας (www.clube.gr) και η συμμετοχή σε έργα στο FP7.

Παρόλα αυτά φαίνεται ότι οι περισσότερες Κοινοπραξίες δεν εστίασαν σε τεχνολογίες αιχμής, αλλά λειτούργησαν ως μηχανισμός μεταφοράς σχετικά ώριμης τεχνολογίας / τεχνογνωσίας στις επιχειρήσεις. Παράλληλα σε κάποιες περιπτώσεις, η συμμετοχή πολλών εταίρων στις κοινοπραξίες, με αντικρουόμενες προτεραιότητες και ανάγκες μείωσαν την αποτελεσματικότητα του εργαλείου. Χρειάζεται λοιπόν στο μέλλον, να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση σε πιλοτικά έργα και τεχνολογίες αιχμής, τα οποία όμως θα αποτελούν προϊόν ευρύτερης διαβούλευσης με τις επιχειρήσεις. Λιγότερο σημαντική ήταν επίσης και η επίδραση των οριζόντιων δράσεων, των δράσεων κατάρτισης και πληροφόρησης, καθώς και η επιτυχία που είχαν οι τεχνολογικές πλατφόρμες.

Οι Τεχνολογικές Πλατφόρμες συνάντησαν δυσκολίες να συγκροτηθούν λόγω της έλλειψης ικανού αριθμού εξειδικευμένου ερευνητικού δυναμικού σε κάποιες Περιφέρειες. (Πηγή: Προσωπικές Συνεντεύξεις)

Μικρή επιτυχία σημείωσαν επίσης οι δράσεις δικτύωσης και μεταφοράς τεχνολογίας, κυρίως λόγω του γεγονότος ότι τα δίκτυα που συστάθηκαν έπαψαν να λειτουργούν μετά την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης και συνεπώς τα θετικά αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν σε κάποιες από αυτές (όπως απόκτηση εξοπλισμού, δαπάνες ΕΤΑΚ για δημιουργία νέων προϊόντων και διαδικασιών) είχαν πρόσκαιρη επίδραση.

Οι δράσεις ήταν ασύνδετες μεταξύ τους. Ειδικά οι οριζόντιες δράσεις είχαν τον δικό τους ανεξάρτητο ρόλο, χωρίς επαρκείς συνέργειες με άλλες δράσεις στο πλαίσιο των ΠΠΚ. Σε αρκετές περιπτώσεις επίσης, οι οριζόντιες δράσεις δεν είχαν επιτυχία γιατί κατέληξαν να αναπαράγουν δράσεις που ήδη υλοποιούσε η ΓΓΕΤ σε άλλα προγράμματα. (Πηγή: Συνεντεύξεις με διαχειριστές ΠΠΚ)

Τέλος, με λίγες μόνο εξαιρέσεις, τόσο ο συνολικός προϋπολογισμός των επιμέρους ΠΠΚ, όσο και των επιμέρους έργων κρίνεται επαρκής από τους συμμετέχοντες (Παράρτημα Γ- Γράφημα 10) . Οι μόνες ενστάσεις ως προς το ύψος της χρηματοδότησης εστιάζονται στην αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων με δημιουργία νέων επιχειρήσεων (spin-off).

Στο πλαίσιο της ενέργειας, Δ3, του ΠΠΚ Θεσσαλίας, το αποτέλεσμα του έργου ήταν αρνητικό και τελικά δεν δημιουργήθηκε η εταιρεία, κυρίως διότι ο προϋπολογισμός του έργου ήταν πάρα πολύ μικρός ώστε να οδηγήσει στη δημιουργία μίας βιώσιμης spin off επιχείρησης, ενώ και το ευρύτερο περιβάλλον ήταν αρνητικό. Παρόλα αυτά όμως τα αποτελέσματα της δράσης δεν πήγαν χαμένα καθώς η δουλειά στο πλαίσιο του ΠΠΚ και συγκεκριμένα της δράσης Δ3, αποτέλεσε σημαντικό input για την δημιουργία μίας άλλης επιχείρησης, της eatwalk. Η εταιρεία αυτή δραστηριοποιείται ακριβώς στο αντικείμενο της δράσης Δ3, δηλαδή στα βιολειτουργικά τρόφιμα. (Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις.)

Συνοψίζοντας, η επιλογή αυτή των μέσων εφαρμογής, που δεν ήταν συμπληρωματικά και βασισμένα στις ανάγκες και τους στόχους του έργου, υπονόμευσε τις πιθανότητες επιτυχίας των ΠΠΚ. Παράλληλα δεν υπήρχε πρόβλεψη να μπορούν να ενταχθούν νέες ιδέες κατά τη διάρκεια του έργου, γεγονός που μείωσε την ευελιξία και τη δυνατότητα εξέλιξης των ΠΠΚ.

Ο σχεδιασμός των ΠΠΚ παρουσιάζει σχετικά μικρή συνοχή και προσθετικότητα μεταξύ κοινοπραξιών έρευνας, οριζόντιων ενεργειών και εκπαιδευτικών δράσεων (Πηγή: Case Studies), τάση που επιτάθηκε λόγω της πολυδιάσπασης του προϋπολογισμού σε πολλές δράσεις. Επιπρόσθετα, οι εμπορικές εξελίξεις σε άλλα μέρη του κόσμου δεν φαίνεται να συνέβαλλαν ουσιαστικά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του έργου, γεγονός που προσδίδει έναν εσωστρεφή χαρακτήρα στους ΠΠΚ.

Τέλος, άλλο πρόβλημα ήταν η πολύ μεγάλη γραφειοκρατία, τόσο για τις ίδιες τις προτάσεις των έργων, όσο και για την υλοποίησή τους. Θα μπορούσε να προβλέπεται μια ευέλικτη διαδικασία επιλογής έργων και η συνέχιση της χρηματοδότησης νέων έργων, μέσα από τους ΠΠΚ.

3) Θεματική εστίαση και περιφερειακή διάσταση

Η στόχευση της δράσης ήταν κατεξοχήν Περιφερειακή. Μπορούσαν να συμμετέχουν όλες οι Περιφέρειες της χώρας πλην της Αττικής. Τον κύριο και ουσιαστικό λόγο στην επιλογή θεματικών περιοχών τον είχαν οι Περιφέρειες και οι φορείς των Περιφερειών, που συμμετείχαν στις προτάσεις. Η ΓΓΕΤ δεν είχε δυνατότητα και δικαίωμα επηρεασμού της θεματικής στόχευσης των ΠΠΚ.

Διαχρονικά όμως, οι Περιφέρειες είχαν περιορισμένη[9] αυτονομία και εμπειρία ως προς τον σχεδιασμό πολιτικών ΕΤΑΚ. Οι προσπάθειες που έγιναν στο παρελθόν από την κεντρική διοίκηση να αποκεντρώσει τη διαδικασία σχεδιασμού των πολιτικών ΕΤΑΚ απέτυχαν κυρίως λόγω της έλλειψης εξειδικευμένων στελεχών και εμπειρίας στις Περιφέρειες. Κατά συνέπεια ο ρόλος των Περιφερειών ήταν κυρίως συμβουλευτικός προς τη ΓΓΕΤ, η οποία είχε και τον κύριο ρόλο στο σχεδιασμό των Περιφερειακών πολιτικών ΕΤΑΚ. Η έλλειψη εμπειρίας όμως έπαιξε ρόλο στο σχεδιασμό των προτάσεων.

Παράλληλα υπήρχε άτυπα κατεύθυνση να υποβληθεί - κατ'επέκταση εγκριθεί - μία πρόταση ανά Περιφέρεια. Λόγω όμως του περιορισμένου χρόνου που απαιτείται για να γίνουν οι ζυμώσεις, αυτό είχε ως συνέπεια να μην υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός στο επίπεδο των προτάσεων. (Υπήρχε και λίγος χρόνος για την υποβολή τους και τη διαμόρφωση σχημάτων…).

Σε κάθε Περιφέρεια ο κύριος στόχος ήταν να συναντηθούν και να συνεννοηθούν οι συντελεστές του Περιφερειακού συστήματος καινοτομίας και να επιλεγούν θεματικές περιοχές με τη μέγιστη προστιθέμενη αξία για τις Περιφέρειες.

Σε κάποιες περιπτώσεις οι Περιφερειακές αρχές στάθηκαν αρωγοί στην προσπάθεια των ΠΠΚ και της ΓΓΕΤ, ωθώντας τις επιχειρήσεις να συμμετάσχουν, προβάλλοντας τη δράση των πόλων και παρέχοντας στήριξη στα έργα (καμία όμως πρόσθετη χρηματοδότηση). Σε κάποιες περιπτώσεις όμως, η έλλειψη εμπειρίας των Περιφερειακών αρχών στη διαχείριση έργων καινοτομίας φαίνεται να δημιούργησε δυσκολίες στην υλοποίηση των έργων.

Επιπρόσθετα, οι συμμετέχοντες, για κάποιες από τις Περιφέρειες, θεωρούν ότι οι Περιφερειακές αρχές δεν αγκάλιασαν επί της ουσίας το πρόγραμμα και δεν ανταποκρίθηκαν σε προτάσεις για υλοποίηση ώριμων έργων, σε προτάσεις για την εξέλιξη των ΠΠΚ, προτάσεις πολιτικής και δεν διέθεσαν πρόσθετους πόρους. Η κύρια συνεισφορά των Περιφερειών φαίνεται να έγκειται στη δημοσιότητα των Δράσεων και στη διάθεση χώρων για συνεδριάσεις.

Κάθε ΠΠΚ μπορούσε να εστιάσει το πολύ σε τρεις θεματικές περιοχές, κλάδους οικονομίας, τεχνολογίες ή αγορές. Η επιλογή των θεματικών περιοχών που εστίαζαν οι ΠΠΚ ήταν εν πολλοίς ελεύθερη αλλά απαιτούνταν τεκμηρίωση.

Προηγήθηκε ένα στάδιο διαβούλευσης εντός της Περιφέρειας ώστε να συνδιαμορφωθεί μία κοινή αντίληψη και προσέγγιση από μια μεγάλη μερίδα συντελεστών (επιχειρήσεις, ΑΕΙ, ερευνητικά κέντρα) ως προς τις ανάγκες και τις δυνατότητες κάθε Περιφέρειας. Οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στη δράση φέρονται ικανοποιημένοι από τη διαδικασία αυτή της διαβούλευσης (Παράρτημα Γ – Γράφημα 1), κάτι που όμως είναι αναμενόμενο καθώς οι επιλογές που έγιναν σήμαιναν ότι οι οργανισμοί αυτοί (είτε επιχειρήσεις, είτε δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί) είχαν και ρόλο στο έργο.

[9] Regional Innovation Monitor Report – Attiki, A. Nioras, April 2012

Κοινό χαρακτηριστικό των ΠΠΚ (με εξαίρεση τη Δυτική Μακεδονία), ήταν ότι σχεδόν όλοι οι πόλοι που δημιουργήθηκαν είχαν την έδρα τους σε Περιφέρειες με μεγάλη συγκέντρωση ερευνητικού ιστού (στους κύριους εθνικούς πόλους ΕΤΑΚ εκτός της Αττικής).

Καθώς δεν μπορούσαν να συμμετέχουν φορείς εκτός Περιφέρειας σε ποσοστό άνω του 10% (ο στόχος άλλωστε ήταν η ενίσχυση των Περιφερειακών Συστημάτων Καινοτομίας), ήταν αναμενόμενο σε κάποιο βαθμό να προωθηθούν οι τομείς όπου οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί ήταν περισσότερο ώριμοι και έμπειροι να υλοποιήσουν ένα τόσο σύνθετο έργο σε σύντομο χρονικό διάστημα. Φαίνεται όμως πως ο προσανατολισμός και τα ενδιαφέροντα των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών είχαν κάποια επίπτωση στο σχεδιασμό των δράσεων και την επιλογή των θεματικών περιοχών. Θα ήταν σκόπιμο στο μέλλον, να μπορούν να συμμετέχουν στους ΠΠΚ και οργανισμοί από όμορες Περιφέρειες.

Οι πέντε ΠΠΚ διαρθρώθηκαν και αναπτύχθηκαν στις ακόλουθες θεματικές περιοχές:

Πίνακας 6. Θεματικές Προτεραιότητες των πέντε ελληνικών ΠΠΚ

Οργανισμός	Θεματικές Προτεραιότητες
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Ελλάδας	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών Ασφάλεια και Τεχνολογίες Τροφίμων Διαχείριση και Προστασία Περιβάλλοντος
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Δυτικής Μακεδονίας	Ενέργεια Παραγωγή και χρήση ενέργειας Νέες καθαρές ενεργειακές τεχνολογίες Τεχνολογίες υδρογόνου και εναλλακτικών καυσίμων. Ενέργεια και περιβάλλον. Εξοικονόμηση ενέργειας. Βελτιστοποίηση της διάθεσης και χρήσης των ενεργειακών πόρων.
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Θεσσαλίας	Μεταποίηση τροφίμων και ποτών. Αγροϋλικά (κλωστοϋφαντουργία –έπιπλο) Παραγωγή ενέργειας μέσω ανανεώσιμων πηγών (βιοκαύσιμα).
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κεντρικής Μακεδονίας	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών.
Περιφερειακός Πόλος Καινοτομίας Κρήτης	Ιατρική Τεχνολογία. Βιοτεχνολογία. Κοινωνία της Πληροφορίας

Όπως φαίνεται και στον προηγούμενο πίνακα η επιλογή των θεματικών περιοχών τόσο σε εύρος όσο και σε πλήθος ποικίλει βάσει των παραγωγικών και ερευνητικών δυνατοτήτων και ιδιαιτεροτήτων της κάθε Περιφέρειας. Για παράδειγμα, ο ΠΠΚ της Κρήτης εστίασε σε τεχνολογικούς τομείς όπου το Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας παρουσιάζει ένα

συγκριτικό πλεονέκτημα και διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό διεθνώς καταξιωμένων ερευνητικών οργανισμών όπως το ΙΤΕ και σημαντικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Αντίθετα, ο ΠΠΚ της Δυτικής Μακεδονίας ήταν μονοθεματικός και όλες οι δράσεις του περιστρέφονται γύρω από την ενέργεια, καθώς ο κλάδος αυτός συνεισφέρει σημαντικά στο Περιφερειακό ΑΕΠ. Στόχος του ΠΠΚ Δυτικής Μακεδονίας ήταν να εκμεταλλευτεί το υπάρχον επιστημονικό δυναμικό ώστε να ενισχύσει την ταυτότητα της Περιφέρειας ως ενεργειακού κόμβου με ταυτόχρονη στροφή προς πράσινες τεχνολογίες και τη χρήση περιβαλλοντικά φιλικών τεχνολογιών.

Ο Πόλος Καινοτομίας της Δυτικής Ελλάδας εστίασε στους τομείς των ΤΠΕ, της Ασφάλειας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Προστασίας του Περιβάλλοντος, με το σκεπτικό ότι οι τομείς αυτοί παρουσίαζαν μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης καινοτομιών και αφετέρου αποτελούσαν και τομείς όπου η Περιφέρεια είχε κάποιο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Ο σχεδιασμός του ΠΠΚ της Θεσσαλίας βασίστηκε στην ανάγκη εκμετάλλευσης και ενίσχυσης παραδοσιακών κλάδων της περιφερειακής οικονομίας (τρόφιμα, έπιπλα, αγροϋλικά) μέσω της συνεργασίας και τη μεταφορά γνώσης από τα ΑΕΙ και τα ερευνητικά κέντρα στην Περιφέρεια.

Η μεγάλη εμπειρία και συγκέντρωση οργανισμών και επιχειρήσεων στον Τομέα των ΤΠΕ στην Κεντρική Μακεδονία (καλή προεργασία), οδήγησε στην εστίαση του ΠΠΚ στην Περιοχή των ΤΠΕ, με απώτερο τη δημιουργία πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων σε μία σειρά άλλων πρωτοβουλιών που αναπτύσσονταν στην Περιφέρεια κατά την ίδια Προγραμματική περίοδο (όπως πχ, η Αλεξάνδρεια Ζώνη Καινοτομίας Θεσσαλονίκης, η Τεχνόπολη Θεσσαλονίκης και οι Θερμοκοιτίδες που χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΛΕΥΘΩ) με ταυτόχρονη αξιοποίηση της υψηλής τεχνογνωσίας που διέθετε ο δημόσιος ερευνητικός ιστός της Περιφέρειας (ΑΠΘ. Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, ΕΚΕΤΑ/ΙΠΤΗΛ κ.α.).

Σύμφωνα με την πλειοψηφία των Συντονιστών των έργων και αρκετών από τους συμμετέχοντες φορείς, θα ήταν προτιμότερο οι ΠΠΚ να εστιάσουν σε μία μόνο γνωστική / τεχνολογική περιοχή (Παράρτημα Γ – Γράφημα 12), με σημαντικές εξωτερικότητες (externalities) σε σημαντικούς κλάδους των Περιφερειακών οικονομιών. Η εστιασμένη αυτή πολιτική ανά Περιφέρεια μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία κρίσιμης μάζας προσωπικού, η οποία είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη μοναδικής τεχνογνωσίας. Με αυτό τον τρόπο κάθε Περιφέρεια θα μπορούσε να αποκτήσει μία ταυτότητα .

Άλλωστε, συγκρίνοντας τους ΠΠΚ με μεγάλη τεχνολογική εστίαση (επιλογή ενός θεματικού τομέα) με έργα που εκτείνουν τις ενέργειες τους σε πολλούς τομείς διαπιστώνουμε ότι τα μέσα εφαρμογής και οι μηχανισμοί μεταφοράς τεχνολογίας λειτούργησαν καλύτερα στα εστιασμένα έργα. *Η τεχνολογική εστίαση είναι θετική συνθήκη, καθώς αυξάνει τις συνέργειες και περιορίζει την πολυπλοκότητα της παρακολούθησης και διαχείρισης*[10].

[10] Νίκος Κομνηνός. Επιστημονικό Περιοδικό Αειχώρος. Τεύχος 6 – Τόμος 2. Νοέμβριος 2007. '*Περιφερειακοί Πόλοι Καινοτομίας στην Ελλάδα 2001-2009: Σχεδιασμός εστιασμένων συστημάτων καινοτομίας*'

4) Στόχοι, αποτελέσματα και επίδραση για τους δημόσιους οργανισμούς ΕΤΑΚ

Οι κύριοι στόχοι/κίνητρα συμμετοχής των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών στους ΠΠΚ ήταν η επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών, η εύρεση χρηματοδότησης και η υιοθέτηση νέας τεχνολογίας. Ειδικά ως προς την χρηματοδότηση, σε αρκετούς ΠΠΚ, είναι ενδεικτικό ότι πολλοί δημόσιοι οργανισμοί θεωρούν ότι ιδίως τα ερευνητικά έργα δεν θα μπορούσαν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο να υλοποιηθούν χωρίς την ύπαρξη της δράσης των ΠΠΚ. Αντίθετα στον ΠΠΚ της Κρήτης η πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρεί ότι θα μπορούσε να υλοποιήσει τα επιμέρους έργα μέσω άλλων προγραμμάτων.

Επίσης, διαφοροποιήσεις παρατηρούνται στις απαντήσεις, από ΠΠΚ σε ΠΠΚ. Για παράδειγμα σε κάποιους ΠΠΚ, θεωρούν οι συμμετέχοντες ότι οι δράσεις που υλοποιήθηκαν μέσω των ΠΠΚ δεν θα είχαν υλοποιηθεί διαφορετικά, ενώ αντίθετα στον ΠΠΚ της Κρήτης η πλειοψηφία των συμμετεχόντων θεωρεί ότι θα μπορούσε να υλοποιήσει τα επιμέρους έργα μέσω άλλων προγραμμάτων.

Ταυτόχρονα αρκετά εργαστήρια ΑΕΙ, μέσω της συμμετοχής τους επέκτειναν τις δραστηριότητές τους και σε λίγες περιπτώσεις απέκτησαν καινούργιο εξοπλισμό. Παρόλα αυτά η συμμετοχή του έργου στη βελτίωση των υποδομών των εργαστηρίων δεν ήταν σημαντική, κάτι που συνάδει και με τους στόχους της δράσης των ΠΠΚ που έδιναν έμφαση σε άυλες υποδομές. Συνεπώς σε μεγάλο βαθμό η υλοποίηση των έργων βασίστηκε στον εξοπλισμό που προϋπήρχε στους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς.

Στο πλαίσιο της ενέργειας Γ1, Γ2, Γ3 με την απόκτηση εξοπλισμού και δημιουργίας νέων εργαστηρίων, του ΠΠΚ Δυτικής Ελλάδας και στο πλαίσιο της ενέργειας Α6 με την απόκτηση εξοπλισμού για την ανάπτυξη ερευνητικών υποδομών στο Κέντρο, Έρευνας, Τεχνολογίας, και Ανάπτυξης Θεσσαλίας, του ΠΠΚ Θεσσαλίας. (Πηγή: Τελικά τεχνικά παραρτήματα έργων.)

Ως προς την κατεύθυνση και το αντικείμενο των ερευνητικών έργων, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είχαν ως βάση εκκίνησης την τεχνογνωσία και ερευνητικά έργα και συνεργασίες που ήδη είχαν αναπτύξει οι οργανισμοί αυτοί, ενώ ο βαθμός καινοτομικότητας των ερευνητικών έργων ήταν περιορισμένος.

Το γεγονός αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο σε δύο παράγοντες. Πρώτα από όλα στην επιλογή των θεματικών περιοχών, καθώς κάποιοι ΠΠΚ εστίαζαν σε παραδοσιακούς κλάδους μέσης και χαμηλής τεχνολογικής έντασης και κατά δεύτερον στο μικρό χρονικό διάστημα που είχαν οι οργανισμοί αυτή στη διάθεσή τους να συνεργαστούν, συντονιστούν και συνδιαμορφώσουν την ερευνητική ατζέντα τους σε συνεργασία και με βάση τις ανάγκες των επιχειρήσεων. Επιπρόσθετα, σε κάποιες περιπτώσεις (ιδίως σε έργα κοινοπραξιών), ο μεγάλος αριθμός συμμετεχόντων που συχνά είχαν αντικρουόμενες ανάγκες και συμφέροντα δεν διευκόλυνε τον σχεδιασμό των έργων.

Η έλλειψη επαρκούς διαβούλευσης μεταξύ δημόσιων ερευνητικών οργανισμών και επιχειρήσεων αντικατοπτρίζεται και στην άποψη των πρώτων ότι το επίπεδο ενδιαφέροντος των συμμετεχουσών επιχειρήσεων σε αρκετές περιπτώσεις δεν ήταν υψηλό.

Οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί εκτιμούν επίσης ότι υπήρχε σε μεγάλο βαθμό στους οργανισμούς τους διαθεσιμότητα κατάλληλου καταρτισμένου προσωπικού με υψηλές ερευνητικές δυνατότητες και ικανότητες διαχείρισης έργων ΕΤΑΚ και ότι ο τεχνολογικός εξοπλισμός που είχαν στην διάθεσή τους ήταν επαρκής.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα (Παράρτημα Γ – Γράφημα 5) που είχε η συμμετοχή στους ΠΠΚ των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών για τους ίδιους αφορά κυρίως στην αύξηση της επιστημονικής εξειδίκευσης με βάση τις επιστημονικές δημοσιεύσεις, την κατάρτιση και επιμόρφωση προσωπικού (νέοι διδάκτορες) και στην απόκτηση νέας τεχνογνωσίας.

Στο πλαίσιο της ενέργειας Α1 - Βελτίωση της ποιότητας και υγιεινής κατάστασης των τροφίμων με συνδυασμό συσκευασίας τροποποιημένης ατμόσφαιρας και των φυσικών ουσιών νισίνης και αιθέριων ελαίων Ελληνικών βοτάνων, του ΠΠΚ Θεσσαλίας, έγιναν πάνω από 10 δημοσιεύσεις. (Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις/case studies.)

Δευτερευόντως, σημαντικό αποτέλεσμα για τους οργανισμούς αυτούς ήταν η ανάπτυξη και η διεύρυνση των συνεργασιών τους σε περιφερειακό επίπεδο καθώς και σε μερικές περιπτώσεις η επέκταση των δραστηριοτήτων των οργανισμών αυτών. Τα αποτελέσματα όσον αφορά την κατάθεση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ήταν ιδιαίτερα περιορισμένα.

Στο πλαίσιο της ενέργειας Α4 - ThessalyTex: Κοινοπραξία Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης στον Τομέα της Κλωστοϋφαντουργίας, του ΠΠΚ Θεσσαλίας, οι συμμετέχοντες ερευνητικοί φορείς κατέθεσαν 2 διπλώματα ευρεσιτεχνίας. (Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις/case studies.)

Παράλληλα, φαίνεται ότι σε Περιφέρειες όπου ο δημόσιος ερευνητικός ιστός είχε μικρή διάρκεια ζωής, θεωρούν ότι το έργο ήταν σημαντικό για την μετέπειτα πορεία του οργανισμού τους (πχ Θεσσαλία). Αντίθετα, σε πιο ώριμα και εξωστρεφή περιφερειακά συστήματα όπως της Κρήτης[11], θεωρούν ότι η επίδραση του έργου στην πορεία και την κατεύθυνση του οργανισμού τους ήταν μικρή. Μελλοντικά, οι ΠΠΚ θα μπορούσαν να προβλέπουν διαπεριφερειακές συνεργασίες για τις λιγότερο αναπτυγμένες περιφέρειες, ώστε να ενισχυθούν οι δυνατότητες μεταφοράς τεχνογνωσίας.

Τέλος οι περισσότεροι οργανισμοί θεωρούν ότι τα οφέλη της συμμετοχής τους υπερέβησαν σημαντικά το κόστος της συμμετοχής, καθώς και ότι η συμμετοχή τους στη δράση συνέβαλε αρκετά στην σημερινή πορεία του οργανισμού τους.

Σχετικά με τα αποτελέσματα που είχαν τα έργα τα οποία υλοποίησαν οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί, ιδίως οι κοινοπραξίες, το σημαντικότερο αποτέλεσμα σύμφωνα με τους δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς ήταν η δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών, τα οποία αξιοποιήθηκαν από τις επιχειρήσεις στις Περιφέρειες.

[11] Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι μεγάλος αριθμός των συμμετεχόντων στον ΠΠΚ της Κρήτης, προερχόμενος από δημόσιους ερευνητικούς οργανισμούς, βρίσκεται πλέον εκτός της Περιφέρειας και σε αρκετές περιπτώσεις εκτός της Ελλάδας (Ευρώπη, Ασία, Βόρειος Αμερική), γεγονός που δείχνει τόσο μία αυξημένη ροή 'εγκεφάλων' (brain circulation / brain drain), όσο και ενισχύει τα στοιχεία που καταδεικνύουν ότι οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί της Κρήτης έχουν ισχυρές διασύνδεσης με το εξωτερικό.

Τονίζεται ότι σχεδόν για το σύνολο των δράσεων των ΠΠΚ, ο υπεύθυνος έργου / συντονιστής προερχόταν από κάποιον δημόσιο ερευνητικό φορέα / οργανισμό.

5) Στόχοι, αποτελέσματα και επίδραση για τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις

Οι κύριοι στόχοι συμμετοχής των επιχειρήσεων στη δράση των ΠΠΚ περιστρέφονται γύρω από την δημιουργία και διαφοροποίηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών, την εύρεση χρηματοδότησης, την επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών, τη βελτίωση και κατάρτιση των εργαζομένων καθώς και τη μεταφορά τεχνογνωσίας και τεχνολογίας (π.χ. χρήση έξυπνων λύσεων RFID, ασφάλεια τροφίμων) από τους δημόσιους ερευνητικούς φορείς.

Όσον αφορά την επίτευξη παραπάνω στόχων τους, οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι εν μέρει πέτυχαν να ικανοποιήσουν τους αρχικούς τους στόχους. Ο σχετικά μέτριος βαθμός ικανοποίησης των επιχειρήσεων από τα αποτελέσματα των έργων οφείλεται σε ορισμένες περιπτώσεις και στην αίσθηση που είχαν οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις ότι προσπαθούσαν να διαμορφώσουν τη συμμετοχή τους σε σχετικά στενό πλαίσιο ως προς την κατεύθυνση των έργων, καθώς οι γενικές κατευθύνσεις είχαν προαποφασιστεί χωρίς την ενεργή συμμετοχή τους.

Οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι οι δράσεις θα έπρεπε να είναι περισσότερο εστιασμένες στις ανάγκες των επιχειρήσεων και ότι αυτό θα απαιτούσε μεγαλύτερη εμπλοκή τους στα στάδια της διαβούλευσης και τους σχεδιασμού.

Στο πλαίσιο κοινοπραξίας σε παραδοσιακό κλάδο χαμηλής τεχνολογικής έντασης, δύο από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις θεωρούν ότι το έργο δεν είχε σημαντική επίπτωση ως προς τον κύκλο εργασιών και την εξωστρέφειά τους, αλλά τις βοήθησε στην απόκτηση ευελιξίας σε διαδικασίες τους. Επίσης θεωρούν ότι χρειαζόταν περισσότερος χρόνος ώστε να σχεδιαστούν δράσεις οι οποίες θα είχαν μεγαλύτερο αντίκτυπο στις επιχειρήσεις, θα οδηγούσαν σε διαφοροποίηση του προϊόντος και ο ανταγωνισμός στον κλάδο θα στρεφόταν σε καινοτόμα προϊόντα και όχι στο κόστος όπου οι εισαγωγές υπερτερούν (πχ Κίνα) (Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις/case studies.)

Επιπρόσθετα, σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρήθηκε ότι οι επιχειρήσεις έχασαν το αρχικό τους ενδιαφέρον και την ορμή τους κατά την διάρκεια υλοποίησης των έργων, ενδεχομένως και υπό την πίεση της επερχόμενης οικονομικής κρίσης, λόγω της αδυναμίας τους να διαγνώσουν τις ανάγκες τους και τις μελλοντικές τάσεις, καθώς και λόγω της έλλειψης μιας επιχειρηματικής κουλτούρας με έφεση στις συνεργασίες μεταξύ επιχειρήσεων και δημόσιων ερευνητικών οργανισμών.

Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι στους περισσότερους ΠΠΚ δεν συμμετείχαν μεγάλες ή ιδιαίτερα καινοτόμες επιχειρήσεις, ενδεχομένως από φόβο για την πολυπλοκότητα των δράσεων και την πιθανή γραφειοκρατία, αλλά ίσως και λόγω της θεματικής στόχευσης των ΠΠΚ και της πολυδιάσπασης του προϋπολογισμού σε πολλά μικρά έργα.

Αρκετές επίσης από τις επιχειρήσεις δεν είχαν κατανοήσει ποιο ήταν το αντικείμενο του έργου. Θεωρούσαν ως εκ τούτου ότι αποτελούσε έναν εύκολο τρόπο χρηματοδότησής τους και δεν ήταν στρατηγική η συμμετοχή τους., με συνέπεια να συρθούν σε μία διαχειριστική διαδικασία.

Οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις όπως ήταν αναμενόμενο δεν εξέφρασαν διαφωνίες ως προς την επιλογή των θεματικών περιοχών αφού αφορούσαν τομείς στους οποίους δραστηριοποιούνταν οι ίδιες αλλά μόνο ως προς την εξειδίκευση των δράσεων, που θεωρούσαν ότι θα έπρεπε να είναι περισσότερο προσανατολισμένες στην επίτευξη απτών αποτελεσμάτων (νέων προϊόντων / υπηρεσιών) με έμφαση στην διαδικασία καινοτομίας.

Παράλληλα, σημαντικό ρόλο στο μικρό αντίκτυπο που φαίνεται να είχαν τα έργα στην περιφερειακή οικονομία, ως προς την απασχόληση, την προστιθέμενη αξία και την διάδοση των όποιων καινοτομιών αναπτύχθηκαν στα επιμέρους έργα, διαδραματίζει και ο ρόλος του ευρύτερου επιχειρηματικού περιβάλλοντος στις Περιφέρειες, η έλλειψη ενδιάμεσων οργανισμών που μπορούν να αξιοποιήσουν και να διοχετεύσουν τις καινοτομίες σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων, καθώς και η μικρή επιτυχία των δράσεων clustering.

Ως προς την αποτελεσματικότητα των μέσων εφαρμογής η μεγαλύτερη συμμετοχή των επιχειρήσεων καταγράφηκε στις Κοινοπραξίες. Σήμερα αρκετές από τις συμμετέχουσες επιχειρήσεις παράγουν ήδη νέα/βελτιωμένα προϊόντα με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των Κοινοπραξιών.

Στο πλαίσιο της ενέργειας Ε1 - Παραγωγή Βιοκαυσίμων στη Θεσσαλία, από τη χρήση της Τεχνολογικής Πλατφόρμας προέκυψαν προϊόντα σχετικά με την επεξεργασία βιομάζας, τις τεχνολογίες μετατροπής, τη διάθεση και χρήση των βιοκαυσίμων, την αξιολόγηση της αειφορίας, κ.α. Ένα από τα αποτελέσματα της δράσης ήταν επίσης η δημιουργία δύο μονάδων βιοντίζελ. (Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις/case studies.)

6) Μακροχρόνια επίδραση

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες η σημαντικότερη μακροχρόνια επίδραση των ΠΠΚ αφορά στο σχεδιασμό στρατηγικής περιφερειακής καινοτομίας και στη διοργάνωση ημερίδων και συνεδρίων για την καινοτομία. Οι συμμετέχοντες αξιολογούν ως πολύ σημαντική επίσης την επίδραση της δράσης για τη δημιουργία μιας ισχυρής ταυτότητας στην Περιφέρεια πάνω στους επιλεγμένους θεματικούς του κάθε ΠΠΚ, στην δημιουργία δικτύων συνεργασιών, στην ανάπτυξη του οικοσυστήματος ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο καθώς και στη δημιουργία ενός πυρήνα διαμόρφωσης πολιτικών ΕΤΑΚ εντός της Περιφέρειας, ο οποίος όμως δεν φαίνεται να είχε συνέχεια και να αξιοποιήθηκε μετά την ολοκλήρωση των έργων.

Δεύτερο ιεραρχικά σε σημασία θεωρούν την επίδραση που είχε το Πρόγραμμα στην διάχυση και μεταφορά τεχνογνωσίας, στην υλοποίηση έργων ΕΤΑΚ τα οποία δεν θα μπορούσαν να υλοποιηθούν διαφορετικά, στην εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων, στην αύξηση της απασχόλησης νέου εξειδικευμένου προσωπικού και στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας εντός της Περιφέρειας στους θεματικούς τομείς που εστίασε ο κάθε πόλος. Λιγότερο σημαντική θεωρείται η επίδραση της δράσης στην δημιουργία υποδομών ΕΤΑΚ καθώς και στην υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων ΕΤΑΚ.

Τέλος, η δράση δεν φαίνεται να είχε επίδραση ως προς την τεχνολογική εξειδίκευση της Περιφέρειας όπως αυτή εκφράζεται μέσω της κατάθεσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και στη δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων.

Ο προϋπολογισμός των έργων σε σχέση με τις δαπάνες έρευνας στην Περιφέρεια την αντίστοιχη περίοδο είναι μικρός. Συνεπώς η επίδραση των δράσεων δεν θα μπορούσε να είναι μεγάλη στις εν λόγω Περιφέρειες.

Επιπρόσθετα, δεν είχε προβλεφθεί στην προκήρυξη, οι στόχοι του έργου να αποτυπωθούν μέσω συγκεκριμένων δεικτών εκροών (π.χ. νέα προϊόντα, νέες θέσεις εργασίας, αριθμός δημοσιεύσεων & διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας), κάτι που θα διευκόλυνε την αξιολόγηση και την καταγραφή των επιδράσεων των ΠΠΚ.

Ως προς την επίδραση των έργων στις περιφερειακές οικονομίες, μπορεί να ειπωθεί το ότι εκτός από κάποια προϊόντα και τεχνολογίες που δημιουργήθηκαν κυρίως μέσω του μέσου εφαρμογής των κοινοπραξιών, η κύρια οικονομική συμβολή τους ήταν κευνσιανή (αύξηση της δημόσιας δαπάνης) με μικρά πολλαπλασιαστικά οφέλη.

Οι περισσότεροι ΠΠΚ, ολοκλήρωσαν με επιτυχία τις δράσεις που προβλέπονταν. Παρόλα αυτά η συμβολή των έργων στις Περιφερειακές οικονομίες ήταν ίση με την επιτυχία και το άθροισμα των επιμέρους δράσεων.

7) Κοινωνική επίδραση & περιβαλλοντική επίδραση

Η κοινωνική επίδραση της δράσης των ΠΠΚ (Παράρτημα Γ – Γράφημα 4), σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, κρίνεται ως σχετικά θετική σε σχέση με την ενίσχυση της τοπικής οικονομίας, τεχνογνωσίας και των τοπικών επιχειρήσεων και λιγότερο σημαντική ως προς την ενίσχυση της απασχόλησης.

Η περιβαλλοντική επίδραση των δράσεων των πόλων ήταν σημαντική μόνο ως προς την βέλτιστη χρήση πόρων (π.χ. πρώτων υλών) και ουδέτερη ως προς την έκκληση αερίων του θερμοκηπίου, τη διαχείριση βιομηχανικών αποβλήτων και την εξοικονόμηση ενέργειας, με εξαίρεση τον ΠΠΚ της Δυτικής Μακεδονίας και κάποιες άλλες επιμέρους δράσεις όπως την Κοινοπραξία για την παραγωγή βιοκαυσίμων στην Θεσσαλία.

8) Ανάπτυξη συνεργασιών, κινητοποίηση άλλων πόρων & οργανισμών και αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των ΠΠΚ.

Ένας από τους επιπρόσθετους στόχους του έργου ήταν να ισχυροποιήσει τη συνεργασία και τους δεσμούς μεταξύ των φορέων εντός των Περιφερειών που μέχρι τότε οι μεταξύ τους σχέσεις ήταν παροδικές και αδύναμες (ad hoc στη βάση κάποιου συγχρηματοδοτούμενου Προγράμματος). Αν και κατά τη διάρκεια υλοποίησης των έργων, συνεργάστηκαν για πρώτη ίσως φορά ένας αρκετά μεγάλος αριθμός οργανισμών εντός της ίδιας Περιφέρειας, τα δίκτυα που δημιουργήθηκαν κατά τη διάρκεια των έργων (π.χ μέσω των τεχνολογικών πλατφόρμων) δεν επιβίωσαν μετά το πέρας της δημόσιας χρηματοδότησης. Συνεπώς, ένας βασικός στόχος του έργου δεν πραγματοποιήθηκε.

Επίσης κατά την διάρκεια των έργων παρατηρήθηκαν προβλήματα που οφείλονται στο γεγονός ότι δεν υπήρχε κουλτούρα για την ανάπτυξη συνεργασιών. Αυτό είχε ιδιαίτερη επίπτωση στην αποτυχία κάποιων μέσων εφαρμογής όπως οι δράσεις Δικτύωσης / Clustering και οι Τεχνολογικές Πλατφόρμες. Η συνεισφορά του έργου μπορεί να θεωρηθεί θετική σε αυτό το επίπεδο, καθώς συνεισέφερε σε κάποιο βαθμό στην εμπέδωση μίας κουλτούρας

συνεργασίας και στη στροφή κάποιων επιχειρήσεων, από τη στείρα αναζήτηση επιδοτήσεων για εξοπλισμό, προς δράσεις ανάπτυξης και μεταφοράς τεχνογνωσίας.

Η βιωσιμότητα των ΠΠΚ καινοτομίας δεν επιτεύχθηκε για κανέναν πόλο μετά το πέρας της δημόσιας χρηματοδότησης. Μετά την ολοκλήρωση του Προγράμματος και της χρηματοδότησης, κανένας από τους ΠΠΚ δεν συνέχισε τη λειτουργία του, τουλάχιστον τυπικά ως δεξαμενή σκέψης και διαμόρφωσης πολιτικών (που ήταν και ένας από τους κεντρικούς στόχους της δράσης). Άτυπα όμως διαμορφώθηκαν σχέσεις / επαφές / εμπειρίες οι οποίες αποτελούν και μία βάση για την υλοποίηση αντίστοιχων δράσεων στο μέλλον.

Σύμφωνα με τον οδηγό εφαρμογής της δράσης *'Σε κάθε ΠΠΚ υπάρχει η δυνατότητα συμμετοχής φορέων άλλων Περιφερειών, περιλαμβανομένης και της Αττικής, εφόσον αυτό κρίνεται απαραίτητο για την ανάπτυξή του. Σε κάθε περίπτωση η συμμετοχή αυτή δεν πρέπει να υπερβαίνει το 10% του συνολικού προϋπολογισμού του ΠΠΚ, συμπεριλαμβανομένων των υπεργολαβιών.'*

Η πρόβλεψη αυτή του οδηγού εφαρμογής κρίνεται θετικά από τους συμμετέχοντες στους ΠΠΚ. Σε κάποιες περιπτώσεις συμμετείχαν ερευνητικοί οργανισμοί με συμπληρωματική τεχνογνωσία η οποία κρίθηκε σημαντική για την ολοκλήρωση των έργων. Η συμμετοχή αυτή βασίστηκε σε συνεργασίες και σχέσεις που είχαν δημιουργηθεί στις περισσότερες των περιπτώσεων πριν την έναρξη του έργου.

Πίνακας 7. Η συνεισφορά φορέων εκτός Περιφέρειας

ΠΠΚ	Ποσό σε ευρώ	Ποσοστό	Είδος οργανισμού
Δ. Ελλάδας	252000	5.7%	4 δημόσιοι ερευν./τεχν. φορείς και 1 επιχείρηση
Δ.Μακεδονίας	214000	7.5%	2 επιχειρήσεις και 2 τεχνολογικοί φορείς
Θεσσαλίας	301750	5.9%	5 δημόσιοι ερευνητικοί και τεχνολογικοί φορείς
Κ. Μακεδονίας	0	0.0%	-
Κρήτης	304950	7.9%	6 επιχειρήσεις
Σύνολο	1072700	5.3%	20 οργανισμοί / φορείς

Στη Θεσσαλία συμμετείχαν μόνο δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί (ΕΜΠ, ΕΚΕΤΑ κ.α.) εκτός Περιφέρειας, καθώς κρίθηκε σημαντική η τεχνογνωσία τους σε συγκεκριμένες περιοχές. Αντίθετα, στον ΠΠΚ της Κρήτης, η συμμετοχή οργανισμών εκτός Περιφέρειας αφορούσε μόνο επιχειρήσεις. Το γεγονός αυτό αντανακλά τόσο την αδύναμη παραγωγική βάση της περιφέρειας, όσο και την εξωστρέφεια των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών της Κρήτης.

Παράλληλα, η εξωστρέφεια των ΠΠΚ ήταν πολύ περιορισμένη, καθώς οι φορείς και οι επιχειρήσεις της Περιφέρειας δεν συμμετείχαν σε καμία δραστηριότητα και συνεργασία με φορείς του εξωτερικού, που θα μπορούσαν να μεταφέρουν τόσο τεχνογνωσία αιχμής σε κάποιους τομείς, όσο και πληροφόρηση σχετικά με τις εξελίξεις στο επίπεδο τεχνολογίας και τάσεων στις αγορές.

'Ο γεωγραφικός προσδιορισμός των δράσεων έχει χαρακτήρα δημοσιονομικό. Περιορίζει τις συνεργασίες. Το ποσοστό συμμετοχής φορέων εκτός Περιφέρειας πρέπει να είναι μεγαλύτερο και να δίνεται έμφαση στην ενίσχυση της εξωστρέφειας'. (Πηγή: Συνεντεύξεις με διαχειριστές ΠΠΚ)

Οι ΠΠΚ δεν κατάφεραν ή δεν προσπάθησαν να αποκτήσουν πρόσβαση σε συμπληρωματικούς πόρους, πχ μέσω της συμμετοχής τους σε άλλα εθνικά, και Ευρωπαϊκά προγράμματα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, καταβλήθηκαν προσπάθειες για την συμμετοχή των συμμετεχόντων σε άλλες δράσεις προγράμματα (όπως για παράδειγμα έγιναν προσπάθειες να ενταχθούν κάποιες προτάσεις του ΠΠΚ Δυτικής Μακεδονίας στο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας) αλλά οι προσπάθειες αυτές δεν προχώρησαν, σε κάποιες περιπτώσεις λόγω ωριμότητας των έργων και σε κάποιες άλλες λόγω της αρνητικής στάσης των Περιφερειακών αρχών.

Τα Περιφερειακά συστήματα καινοτομίας χρειάζονται την παρουσία δυναμικών συνδέσεων[12] μεταξύ των διάφορων παικτών που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και την χρήση της γνώσης (επιχειρήσεις, χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, φορείς έρευνας και εκπαίδευσης, κεφάλαια του δημόσιου τομέα, ενδιάμεσοι μεσολαβητικοί θεσμοί, όπως επίσης και οριζόντιες συνδέσεις στο εσωτερικό των οργανισμών και των θεσμών).

Ο σχεδιασμός των ΠΠΚ έγινε με την αντίληψη ότι τα Περιφερειακά Συστήματα Καινοτομίας ήταν ώριμα και ότι διέθεταν όλο το εύρος των παραπάνω συντελεστών καθώς και των απαραίτητων μεταξύ τους διασυνδέσεων. Όμως στην πραγματικότητα, οι περισσότεροι από τους οργανισμούς / φορείς στον κάθε ΠΠΚ συνεργάστηκαν για πρώτη φορά (σε τέτοια κλίμακα και στο επίπεδο της Περιφέρειας), χωρίς να προσδώσουν ένα 'στρατηγικό βάθος' στη συμμετοχή τους.

Αυτό είχε ως συνέπεια να υιοθετηθεί από αρκετούς από τους συμμετέχοντες μία προσέγγιση έργου και όχι δικτύου (project approach vs network approach). Δεν υπήρχε δηλαδή στις Περιφέρειες το απαραίτητο εκείνο οικοσύστημα, αλλά και το ευρύτερο πλαίσιο (θεσμικό - υλικοτεχνικό), που να επιτρέπει την χρηματοδότηση, διάχυση και αξιοποίηση της έρευνας και των καινοτομιών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των ΠΠΚ. Ενδεχομένως αυτή η ροπή των επιχειρήσεων θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αν οι ΠΠΚ λάμβαναν μία περισσότερο μόνιμη μορφή, είχαν μακροχρόνιο στρατηγικό χαρακτήρα και οι δράσεις παρουσίαζαν μεγαλύτερη συνοχή.

Σε ελάχιστες μόνο περιπτώσεις φαίνεται ότι η δράση των ΠΠΚ είχε κάποια συνέχεια και γονιμοποίησε μελλοντικές δράσεις ΕΤΑΚ. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα του ΠΠΚ της Δυτικής Μακεδονίας, όπου ο ΠΠΚΔΜ αποτέλεσε μαζί με ορισμένα Ευρωπαϊκά έργα, τη βάση για τη δημιουργία του ***Cluster Βιοενέργειας και Περιβάλλοντος Δυτικής Μακεδονίας*** (www.clube.gr) , το οποίο ενσωματώνει τους φορείς και αρκετές από τις επιχειρήσεις του ΠΠΚΔΜ.

[12] Marianna Mazzucato. Το επιχειρηματικό κράτος. Εκδόσεις Κριτική. 2015.

Συνεπώς μπορεί να ειπωθεί ότι η δράση των ΠΠΚ ενίσχυσε προϋπάρχοντα δίκτυα και διασυνδέσεις αλλά δεν δημιούργησε νέα δίκτυα και διασυνδέσεις.

Το σημαντικότερο αποτέλεσμα των ΠΠΚ στις Περιφέρειες ήταν η ***δημιουργία ανθρώπινου κεφαλαίου*** (innovation community), για τη διαχείριση της καινοτομίας, προσωπικό που άρχισε να μιλά την ίδια γλώσσα και μετέπειτα στελέχωσε φορείς και οργανισμούς στην κάθε Περιφέρεια.

Επίσης για πρώτη ίσως φορά σε Πρόγραμμα ακολουθήθηκε μια ολοκληρωμένη συνθετική προσέγγιση στην υποστήριξη τομέων που ήταν σημαντικοί για τις Περιφέρειες, ενώ δόθηκε η δυνατότητα σχεδιασμού ολοκληρωμένων δράσεων με τη συμμετοχή ερευνητικών, αναπτυξιακών και παραγωγικών φορέων.

9) Σύγκριση με Διεθνείς πρακτικές

Σε αντίθεση με την Ελλάδα, οι ΠΠΚ που υλοποιήθηκαν στην Γαλλία και την Ιταλία ήταν μονοθεματικοί. Το οργανωτικό τους σχήμα ήταν παρόμοιο με των ΠΠΚ (ένωση εταίρων), αλλά στη Γαλλία έλαβε μία μόνιμη μορφή. Το 2011 το διοικητικό σχήμα των ΠΠΚ στη Γαλλία απασχολούσε 8 εργαζόμενους (πλήρους απασχόλησης) και είχε μέσο προϋπολογισμό 1.3 εκ ευρώ. Ένας από τους σημαντικούς ρόλους που διαδραματίζουν οι διοικήσεις αυτών των ΠΠΚ, είναι η προβολή του ΠΠΚ στο εξωτερικό και η αναζήτηση επενδυτικών ευκαιριών και ερευνητικών συνεργασιών.

Το κύριο μέσο εφαρμογής και στις δύο χώρες ήταν οι ερευνητικές κοινοπραξίες. Το διάστημα 2005 έως 2008 οι 71 πόλοι που χρηματοδοτήθηκαν στην Γαλλία, έλαβαν συνολική χρηματοδότηση 1,5 δις ευρώ, υλοποίησαν περισσότερα από 1000 ερευνητικά έργα και απασχόλησαν 9000 ερευνητές, δηλαδή μέσος όρος χρηματοδότησης 21 εκ ευρώ και 14 ερευνητικά έργα ανά ΠΠΚ. Διαφορετικά, το μέσο ερευνητικό έργο έλαβε χρηματοδότηση 1.5 εκ ευρώ.

Στην Γαλλία, η αξιολόγηση για τη ταξινόμηση με βάση τη δυναμικότητα και τη διεθνή ανταγωνιστικότητα των ΠΠΚ για την περαιτέρω χρηματοδότησή τους, βασίστηκε σε εξωτερική αξιολόγηση (audit) από συμβουλευτικές επιχειρήσεις.

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων οργανισμών τόσο στην Ιταλία (πχ Umbrian Mechatronics Pole με 107 συνδεδεμένες επιχειρήσεις), όσο και στη Γαλλία με 187 μέλη κατά μέσο όρο (από τα οποία τα 137 ήταν επιχειρήσεις και ιδίως ΜΜΕ) ήταν επιχειρήσεις, οι οποίες λαμβάνουν και το μεγαλύτερο μέρος της χρηματοδότησης.

Επιπρόσθετα, οι ΠΠΚ που δημιουργήθηκαν στην περιοχή Abruzzo της Ιταλίας, κατά την Προγραμματική περίοδο 2007 – 2013, συμμετέχουν επίσης σε ευρωπαϊκά έργα ΕΤΑΚ και αξιοποιούν από κοινού ερευνητικές υποδομές.

Στον πίνακα που ακολουθεί γίνεται μία συγκριτική παρουσίαση των κύριων διαφορών και ομοιοτήτων των ελληνικών ΠΠΚ με αυτούς της Γαλλίας και της Ιταλίας

Πίνακας 8. Συγκριτική αξιολόγηση ΠΠΚ

	Ελλάδα	Γαλλία / Ιταλία
Διάρκεια	24 μήνες στην Ελλάδα	4 χρόνια ο πρώτος κύκλος στην Γαλλία
Κύριο μέσο εφαρμογής	Ερευνητικές κοινοπραξίες	Ερευνητικές κοινοπραξίες (Από κοινού αξιοποίηση ερευνητικών υποδομών)
Μέσος προϋπολογισμός ερ. κοινοπραξιών	0,24 εκ. ευρώ	1,5 εκ. ευρώ
Οργανωτική δομή	Ένωση εταίρων, χωρίς μόνιμη στελέχωση	Ένωση εταίρων με μόνιμη στελέχωση
Θεματική εστίαση	Έως 3 περιοχές	Μονοθεματικοί, συγκεκριμένη βιομηχανία κλάδος, πολλοί ΠΠΚ στην ίδια Περιφέρεια με βάση την οικονομική της δομή.
Κύριος beneficiary με βάση τον προϋπολογισμό	Δημόσιο ερευνητικό σύστημα	Επιχειρήσεις
Έμφαση	Στην ίδια την Περιφέρεια.	Στην εξωστρέφεια, συμμετοχή σε ευρωπαϊκά έργα ΕΤΑΚ.
Διοίκηση	Ad hoc ένωση εταίρων	Ένωση εταίρων με μόνιμη μορφή, προσωπικό και προϋπολογισμό
Χρηματοδότηση	One off δημόσια χρηματοδότηση, μικρή ιδιωτική συμμετοχή.	Περιοδική (κατόπιν αξιολόγησης),συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά προγράμματα ΕΤΑ, κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων.

Τα βασικότερα συμπεράσματα λοιπόν που εξάγονται από την ανωτέρω συγκριτική αξιολόγηση είναι τα ακόλουθα:

- Η εστίαση των ΠΠΚ πρέπει να γίνεται σε μία περιοχή (κλάδο – αλυσίδα προστιθέμενης αξίας) ανά ΠΠΚ. Μπορούν να υπάρχουν περισσότεροι του ενός μονοθεματικοί ΠΠΚ ανά Περιφέρεια, ανάλογα των δυνατοτήτων της.
- Χρειάζονται λιγότερα μέσα εφαρμογής, με μεγαλύτερο προϋπολογισμό.
- Η έμφαση, καθώς και το μεγαλύτερο μέρος των προϋπολογισμών πρέπει να κατευθύνεται στον ιδιωτικό τομέα.
- Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να μπορούν να αξιοποιούν από κοινού της ερευνητικές υποδομές.
- Το οργανωτικό σχήμα των ΠΠΚ, πρέπει να έχει μία σταθερή μορφή, να στελεχώνεται από έμπειρο στελεχιακό δυναμικό και να λαμβάνει περιοδική χρηματοδότηση.
- Οι ΠΠΚ πρέπει να είναι εξωστρεφείς και να συμμετέχουν σε ανταγωνιστικά (εθνικά ή ευρωπαϊκά) Προγράμματα.

10) Προτάσεις βελτίωσης

Σχεδόν ομόφωνα όλοι οι συμμετέχοντες συμφωνούν ότι θα ήταν σκόπιμη μία επανάληψη του προγράμματος, με αρκετές όμως διαφοροποιήσεις και με βάση την εμπειρία από την υλοποίηση των έργων το διάστημα 2006 -2008. Συνοψίζοντας, οι κύριες προτάσεις των βελτίωσης είναι οι ακόλουθες:

Σχεδιασμός, οργάνωση, διαχείριση και χρόνος υλοποίησης.

- Χρειάζεται μεγαλύτερο διάστημα διαβούλευσης μεταξύ των εταίρων των ΠΠΚ, ώστε τελικά οι δράσεις που επιλέγονται να υλοποιηθούν να μην περιορίζονται στα ώριμα και μικρής επίδρασης έργα (shopping list έτοιμων προτάσεων).
- Ο σχεδιασμός των δράσεων να γίνεται με μεγαλύτερη συνεργασία με τη βιομηχανία και τις επιχειρήσεις και να οδηγεί υποχρεωτικά σε νέο προϊόν ή υπηρεσία. Η έμφαση, καθώς και το μεγαλύτερο μέρος των προϋπολογισμών πρέπει να κατευθύνεται στον ιδιωτικό τομέα.
- Να απλοποιηθεί σημαντικά η διαδικασία υλοποίησης των έργων, στα πρότυπα, για παράδειγμα, των έργων FP7, H2020.
- Τόσο σύνθετα προγράμματα, με πλήθος δράσεων και συμμετεχόντων και στρατηγικών στόχων, θα πρέπει να έχουν μία πιο ευέλικτη προσέγγιση στην αποχώρηση ή ένταξη (entry/ exit στρατηγική) νέων φορέων και επιχειρήσεων αλλά και δράσεων. Εναλλακτικά μπορούν να προκριθούν λιγότερο σύνθετα προγράμματα.
- Να εστιάσει περισσότερο σε πιλοτικά και καινοτόμα έργα (παρά το μεγάλο ρίσκο αποτυχίας, καθώς η υλοποίηση έργων με μικρό ρίσκο δεν μπορεί να αποφέρει και σημαντικά μελλοντικά αποτελέσματα και προστιθέμενη αξία) – Να αποτελέσουν δηλαδή οι ΠΠΚ πλατφόρμα υψηλού ρίσκου έργων.
- Το οργανωτικό σχήμα των ΠΠΚ, πρέπει να έχει μία σταθερή μορφή, να στελεχώνεται από έμπειρο στελεχιακό δυναμικό και να λαμβάνει περιοδική χρηματοδότηση.
- Θα πρέπει να προβλέπεται η στήριξη και η διατήρηση της δομής και μετά τη λήξη των έργων με βασικό στόχο τη διατήρηση της επαφής μεταξύ των φορέων και επιχειρήσεων.
- Έμφαση στην αξιοποίηση των αποτελεσμάτων και όχι απλά στην ολοκλήρωση των έργων. Έμφαση στην ποιότητα των έργων και στην επίδρασή τους στην Περιφερειακή οικονομία.
- Οι επιχειρήσεις θα πρέπει να μπορούν να αξιοποιούν από κοινού τις ερευνητικές υποδομές.
- Για τη διευκόλυνση της αξιολόγησης του Προγράμματος, χρειάζεται να υπάρχει ένα σαφές πλαίσιο δεικτών εκροών στην προκήρυξη, όπως για παράδειγμα νέα προϊόντα, νέες θέσεις εργασίας, δημοσιεύσεις, διπλώματα ευρεσιτεχνίας κ.α.
- Χρειάζεται μεγαλύτερη διάρκεια υλοποίησης των δράσεων (να απλωθούν στον χρόνο), και μεγαλύτερη αυτονομία και ευελιξία εισόδου νέων επιχειρήσεων, καθώς και μια διαδικασία μόχλευσης νέων ιδεών, που να μπορούν να ενταχθούν στο έργο στην πορεία.

Μέσα εφαρμογής και το μέγεθος του προϋπολογισμού

- Το Πρόγραμμα θα έπρεπε να συνοδεύεται από κάποια οριζόντια δράση διευκόλυνσης της πρόσβασης των συμμετεχόντων σε πηγές χρηματοδότησής, μέσω δράσεων pitching με VC's, πληροφόρηση για εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα
- Μεγαλύτερη χρηματοδότηση οριζόντιων δράσεων, στενά συνδεδεμένων με το αντικείμενο των κάθετων ενεργειών.

- Χρειάζονται λιγότερα μέσα εφαρμογής, με μεγαλύτερο προϋπολογισμό.
- Μεγαλύτερη συνοχή και συνάφεια δράσεων. Η στόχευση σε μία θεματική περιοχή (αλυσίδα προστιθέμενης αξίας) μπορεί να βοηθήσει σε αυτή την κατεύθυνση και ταυτόχρονα να διευκολύνει την παρακολούθηση των δράσεων από την ΓΓΕΤ.
- Ως προς την υποστήριξη δημιουργίας spin – off επιχειρήσεων η έμφαση θα πρέπει να δίνεται στα κεφάλαια σποράς (ενδεχομένως ως ξεχωριστό μέσο εφαρμογής).

<u>Θεματική εστίαση, περιφερειακή διάσταση και εξωστρέφεια</u>

- Να αποτελούν οι ΠΠΚ πλατφόρμα πάνω στην οποία θα εξειδικεύονται περαιτέρω οι δράσεις ΕΤΑΚ των Περιφερειών, όπως στην περίπτωση του RIS3.
- Κινητοποίηση πρόσθετων πόρων στις Περιφέρειες (ιδιωτικά κεφάλαια, συμμετοχή σε ευρωπαϊκά – εθνικά – περιφερειακά έργα από κοινού).
- Μεγάλη έμφαση στην εξωστρέφεια του ΠΠΚ, ο οποίος θα πρέπει να αποτελεί μέσο για την προώθηση / προβολή του τομέα, κλάδου, τεχνολογικών και παραγωγικών δυνατοτήτων της Περιφέρειας στο εξωτερικό.
- Εστίαση σε μία μόνο θεματική / τεχνολογική περιοχή με το μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο σε αριθμό κλάδων και στην περιφερειακή οικονομία. Μπορούν να υπάρχουν περισσότεροι του ενός μονοθεματικοί ΠΠΚ ανά Περιφέρεια, ανάλογα των δυνατοτήτων της.
- Οι ΠΠΚ θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ως πυρήνας για τη δημιουργία ενός περιφερειακού συμβουλίου έρευνας ταχείας επέμβασης, που θα αξιολογεί ταχύτατα καινοτόμες δράσεις και προτάσεις στο επίπεδο των Περιφερειών.
- Χρειάζεται σύνδεση της στρατηγικής των ΠΠΚ με τη στρατηγική της εκάστοτε Περιφέρειας, ώστε να μεγιστοποιούνται οι συνέργειες και να διασφαλίζεται μία συνέχεια.
- Μία από τις οριζόντιες δράσεις θα μπορούσε να είναι η δημιουργία μίας 'Τεχνολογική τράπεζας' (βάση δεδομένων), η οποία θα συγκέντρωνε τεχνολογίες / αποτελέσματα από φορείς της Περιφέρειας (και από αυτούς που δεν συμμετέχουν στο πρόγραμμα), και η οποία θα αποτελούσε συνδετικό κρίκο μεταξύ επιχειρήσεων, επενδυτών και δημόσιων ερευνητικών οργανισμών σε Περιφερειακό επίπεδο.

Τέλος ως προς την επιλογή των θεματικών / τεχνολογικών περιοχών, αυτές θα πρέπει να πληρούν το minimum μία σειρά από κριτήρια:

- Να είναι διεισδυτικές και να διαχέονται σε πολλούς κλάδους.
- Να βελτιώνουν το κόστος παραγωγής διαχρονικά και σε βάθος χρόνου
- Να κάνουν ευκολότερη την αναπαραγωγή της καινοτομίας

Βάσει των ανωτέρω προτάσεων, οι ΠΠΚ θα μπορούσαν να ανασχεδιαστούν ή αντικατασταθούν με ένα νέο Περιφερειακό Πρόγραμμα, τα βασικά χαρακτηριστικά του οποίου καταγράφονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Προϋπολογισμός	€6,000,000 Δημόσια δαπάνη
Κατανομή προϋπολογισμού	Για τις κοινοπραξίες, 50% ιδιωτική συμμετοχή, 50% δημόσια χρηματοδότηση. Για τις άλλες δράσεις 100% δημόσια δαπάνη.
Διάρκεια (Κύκλου)	Τρία έτη. Δυνατότητα συνέχισης κατόπιν αξιολόγησης για άλλα τρία έτη- Δεύτερος Κύκλος. Οι συμμετέχοντες στον ΠΠΚ θα πρέπει να γνωρίζουν από την αρχή ότι σε περίπτωση επιτυχίας θα υπάρχει συνέχεια.
Θεματικές Περιοχές	Μονοθεματικός – Μία συγκεκριμένη αξία παραγωγής (value chain).
Μέσα εφαρμογής	• Κοινοπραξίες έρευνας (έως 8, με ανώτερο προϋπολογισμό €1,000,000 η κάθε μία, 50% ιδιωτική συμμετοχή) • Προετοιμασία spin –off επιχειρήσεων (έως 10, μέγιστος προϋπολογισμός €30,000) • Seed capital σε spin – off επιχειρήσεις (έως 10, μέγιστος προϋπολογισμός €50,000) • Οργανωτικό σχήμα ΠΠΚ (πρόσληψη προσωπικού, λειτουργικά έξοδα, κτλ, έως €500,000) • Δράσεις εξωστρέφειας (έως €700,000)
Στόχος	Δημιουργία καινοτόμων ***διεθνώς εμπορεύσιμων*** προϊόντων/ υπηρεσιών, δημιουργία κρίσιμης μάζας τεχνογνωσίας / παραγωγικών / τεχνολογικών δυνατοτήτων στην Περιφέρεια.
Ελάχιστος αριθμός συμμετοχών ανά ΠΠΚ	Συμμετοχή τουλάχιστον 20 επιχειρήσεων ανά ΠΠΚ. Ο σχεδιασμός των έργων θα γίνεται ***από τα κάτω*** με βάση τις ***ανάγκες των επιχειρήσεων***.
Αριθμός ΠΠΚ ανά Περιφέρεια	Ανοικτός, βάσει της ποιότητας των προτάσεων.
Συμμετοχή οργανισμών από άλλες Περιφέρειες	Έως 20%
Συμμετοχή όμορων Περιφερειών	Οι ΠΠΚ θα μπορούν να υλοποιούνται από κοινού σε συνεργασία όμορων Περιφερειών που έχουν κοινά χαρακτηριστικά, οικονομικές δομές, ανάγκες.
Οργανωτικό Σχήμα	Ένωση εταίρων με πρόσληψη μόνιμου προσωπικού. Το διοικητικό συμβούλιο θα αποτελείται από τα μέλη του ΠΠΚ.
Ευελιξία	• Δυνατότητα ένταξης / απένταξης εταίρου με βάση την τεκμηριωμένη απόφαση του διοικητικού συμβουλίου του έργου.

	• Οι δράσεις που αφορούν τις spin –off δεν μπορούν να περιγραφούν εκ των προτέρων στην πρόταση. • Ευελιξία στην διαχείριση των κονδυλίων
Κριτήρια αξιολόγησης	• Δημοσιεύσεις • Διπλώματα ευρεσιτεχνίας • Νέα προϊόντα / υπηρεσίες • Νέες Θέσεις εργασίας • Συμμετοχή σε εθνικά / ευρωπαϊκά προγράμματα • Κινητοποίηση άλλων ιδιωτικών πόρων
Αξιολόγηση	Από εξωτερικό εμπειρογνώμονα (από το εξωτερικό), κάθε τριετία, βάσει των ανωτέρω κριτηρίων αξιολόγησης

Τελικά Συμπεράσματα

Οι ΠΠΚ αποτέλεσαν ένα πρωτότυπο και αναγκαίο πρόγραμμα, το οποίο δημιουργήθηκε για να καλύψει τα σημαντικά κενά στον σχεδιασμό Περιφερειακής Πολιτικής ΕΤΑΚ στην Ελλάδα και είχε ως απώτερο στόχο να μειώσει τις περιφερειακές ανισότητες, όπως καταγράφονταν την περίοδο αυτή σε όλους τους δείκτες ΕΤΑΚ (εισροών, εκροών, διασυνδέσεων και αποτελέσματος) σε σύγκριση με τις επιδόσεις των αντίστοιχων περιφερειών της ΕΕ.

Παράλληλα, οι ΠΠΚ αποτέλεσαν μία από τις ελάχιστες περιπτώσεις σχεδιασμού δράσεων ΕΤΑΚ με συμμετοχή των χρηστών και αποτελεί ίσως το σημαντικότερο πλεονέκτημα και παρακαταθήκη των ΠΠΚ. Εξίσου σημαντικό γεγονός είναι ότι για πρώτη φορά ενδεχομένως (τουλάχιστον στο επίπεδο των Περιφερειών) συνεργάστηκε σε δράσεις ΕΤΑΚ ένα τόσο μεγάλο πλήθος και εύρος φορέων και οργανισμών, καθώς οι συνεργασίες (τόσο στο εσωτερικό όσο και με οργανισμούς από το εξωτερικό) σε ευρύτερα δίκτυα αποτελούν μονόδρομο για την ανάπτυξη.

Η καθυστέρηση στον σχεδιασμό και στην προκήρυξη του προγράμματος είχαν ως συνέπεια να δημιουργηθεί ένα ασφυκτικό πλαίσιο για την υλοποίηση της καινοτόμου για τα ελληνικά δεδομένα δράσης. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με το μη επαρκές ανθρώπινο δυναμικό στη ΓΓΕΤ (για τη διαχείριση της δράσης), και το βαρύ διαχειριστικό φόρτο που ανέλαβαν οι διαχειριστές των ΠΠΚ, συνετέλεσαν ώστε να περιοριστεί ο στρατηγικός χαρακτήρας της δράσης και να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στη τυπική ολοκλήρωση των έργων.

Σύμφωνα επίσης με τους συμμετέχοντες, η υλοποίηση αντίστοιχου έργου χωρίς την εμπλοκή της ΓΓΕΤ θα ήταν αδύνατη (Παράρτημα Γ- Γράφημα 7) καθώς πέραν της χρηματοδότησης δεν θα μπορούσε να σχεδιαστεί και να παρακολουθηθεί μία τόσο σύνθετη δράση από άλλον οργανισμό. Παρόλα αυτά θα έπρεπε να διατεθούν περισσότεροι πόροι (ανθρώπινοι πόροι) από την πλευρά της ΓΓΕΤ, ώστε και οι αξιολογήσεις να πραγματοποιούνται με μεγαλύτερη ταχύτητα και ο έλεγχος των επιμέρους έργων να βασίζεται όχι στην τυπική ολοκλήρωσή τους αλλά στα ποιοτικά αποτελέσματα.

Η σύλληψη της δημιουργίας διοικητικών οργάνων στους ΠΠΚ ήταν σωστή αλλά λόγω μεγέθους σε αρκετές περιπτώσεις υπήρχαν προβλήματα συνεννόησης των εταίρων. Τα όργανα αυτά επιφορτίστηκαν με βαρύ διαχειριστικό έργο λόγω των πολλών διαφορετικών καθεστώτων ενισχύσεων, δράσεων και αριθμό συμμετεχόντων που περιλαμβάνονταν σε κάθε ΠΠΚ. Παρόλα αυτά το σύνολο των συμμετεχόντων θεωρεί ότι το οργανωτικό σχήμα διοίκησης των ΠΠΚ ήταν επαρκώς αποτελεσματικό και ότι προσέφερε πολύτιμη στήριξη στους συμμετέχοντες οργανισμούς, χωρίς την οποία, η υλοποίηση των επιμέρους έργων δεν θα ήταν εφικτή.

Οι δράσεις των Ελληνικών ΠΠΚ, όπως και το εύρος τους περιορίστηκε λόγω των δύσκαμπτων κανονισμών Κρατικών ενισχύσεων και των στενών χρονικών ορίων για την υλοποίησή τους. Συνεπώς, τα κύρια μέσα εφαρμογής για την υλοποίηση των δράσεων των ΠΠΚ στην Ελλάδα αποτελούνταν από συρραφή των ήδη υλοποιημένων προγραμμάτων της ΓΓΕΤ. Τα μέσα εφαρμογής που επιλέχθηκαν, δεν οδήγησαν στα αναμενόμενα αποτελέσματα και ενδεχομένως θα μπορούσαν να επιτευχθούν περισσότερα αν είχαν χρησιμοποιηθεί διαφορετικά μέσα και σε ορισμένες περιπτώσεις μεγαλύτερος προϋπολογισμός.

Επιπρόσθετα, παρά το σύνθετο του προγράμματος δεν υπήρχαν συνέργειες ή προβλέψεις για την χρηματοδότηση και εμπορική αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων. Παράλληλα, η απουσία ενός οικοσυστήματος υποστήριξης και χρηματοδότησης (Κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών) της καινοτομίας στις εν λόγω Περιφέρειες, η έλλειψη κουλτούρας μακροπρόθεσμων συνεργασιών συνετέλεσαν στο μικρό αντίκτυπο που φαίνεται να είχαν τα έργα στην περιφερειακή οικονομία, ως προς την απασχόληση, την προστιθέμενη αξία και τη διάδοση των όποιων καινοτομιών αναπτύχθηκαν στα επιμέρους έργα.

Σε αυτό επίσης συνετέλεσε και το ευρύτερο επιχειρηματικό περιβάλλον στις Περιφέρειες, η έλλειψη ενδιάμεσων οργανισμών που μπορούν να αξιοποιήσουν και διοχετεύσουν τις καινοτομίες σε μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων, καθώς και η μικρή επιτυχία των δράσεων clustering.

Στις περισσότερες Περιφέρειες έγινε επαρκής διαβούλευση ως προς την επιλογή των θεματικών περιοχών και τον σχεδιασμό των δράσεων, δεδομένου του διαθέσιμου χρόνου και των ιδιαιτεροτήτων της κάθε Περιφέρειας. Επίσης, υπήρχε άτυπα κατεύθυνση να υπάρχει μία πρόταση ανά Περιφέρεια. Λόγω όμως του περιορισμένου χρόνου που απαιτείται για να γίνουν οι ζυμώσεις, αυτό είχε ως συνέπεια να μην υπάρχει μεγάλος ανταγωνισμός στο επίπεδο των προτάσεων.

Επίσης, λόγω της πίεσης του χρόνου δεν προτιμήθηκαν ιδιαίτερα καινοτόμες εφαρμογές και έργα, ούτε αποπειράθηκαν οι συμμετέχοντες οργανισμοί να προτείνουν δράσεις υψηλού ρίσκου – υψηλής προστιθέμενης αξίας. Επίσης, με αυτόν τον χρονικό ορίζοντα ήταν αναμενόμενο σε κάποιο βαθμό να προωθηθούν οι τομείς όπου οι δημόσιοι ερευνητικοί οργανισμοί ήταν περισσότερο ώριμοι και έμπειροι να υλοποιήσουν ένα τόσο σύνθετο έργο σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Ως προς την επιλογή των Θεματικών περιοχών που εστίασαν οι ΠΠΚ, οι τομείς που επελέγησαν σε κάθε Περιφέρεια, σε γενικές γραμμές ήταν αντιπροσωπευτικές και σε

συνάρτηση με τις ανάγκες, τα δυνατά σημεία και τους ανερχόμενους τομείς /τεχνολογίες στις αντίστοιχες Περιφέρειες, την εν λόγω περίοδο.

Κάποιοι ΠΠΚ εστίασαν σε παραδοσιακούς κλάδους (πχ αγροδιατροφικός τομέας Θεσσαλίας), οι οποίοι αντιμετώπιζαν πιέσεις (μείωση επιδοτήσεων, ανταγωνισμός) με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας μέσω της διαφοροποίησης του αγροτικού προϊόντος, την εισαγωγή νέων καλλιεργειών και τη στήριξη της βιομηχανίας/μεταποίησης ώστε να αποκτήσει πρώτες ύλες που θα παράγονται εντός της Περιφέρειας. Σε αυτές τις περιπτώσεις αν και δημιουργήθηκαν κάποιες νέες μονάδες (πχ βιοντίζελ) το ποσοστό την ενίσχυσης (δημόσια χρηματοδότηση) και η έλλειψη συνέχειας μείωσαν σημαντικά την επίδραση που μπορούσαν να έχουν αυτές οι δράσεις. Κάποιες άλλες Περιφέρειες εστίασαν σε τεχνολογικούς κλάδους/τομείς (Κεντρική Μακεδονία, Κρήτης) όπου το Περιφερειακό Σύστημα Καινοτομίας παρουσίαζε ένα συγκριτικό πλεονέκτημα και διαθέτει ένα μεγάλο αριθμό διεθνώς καταξιωμένων ερευνητικών οργανισμών.

Εκ των υστέρων μπορεί να ειπωθεί, ότι η εστίαση θα έπρεπε να έχει πραγματοποιηθεί σε μία μόνο γνωστική περιοχή, καθώς δεν οδηγεί σε πολυδιάσπαση των πόρων και των προσπαθειών και μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία κρίσιμης μάζας προσωπικού, η οποία είναι απαραίτητη για την ανάπτυξη τεχνογνωσίας. Με αυτό τον τρόπο μία Περιφέρεια θα μπορούσε να αποκτήσει μία χαρακτηριστική / μοναδική ταυτότητα .

Οι κύριοι στόχοι/κίνητρα συμμετοχής των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών στους ΠΠΚ ήταν η επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών, η εύρεση χρηματοδότησης και η υιοθέτηση νέας τεχνολογίας. Ειδικά ως προς την χρηματοδότηση είναι ενδεικτικό ότι πολλοί δημόσιοι οργανισμοί θεωρούν ότι ιδίως τα ερευνητικά έργα δεν θα μπορούσαν τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο να υλοποιηθούν χωρίς την ύπαρξη της δράσης των ΠΠΚ.

Τα σημαντικότερα αποτελέσματα που είχε η συμμετοχή στους ΠΠΚ των δημόσιων ερευνητικών οργανισμών για τους ίδιους αφορούν κυρίως στην αύξηση της επιστημονικής εξειδίκευσης με βάση τις επιστημονικές δημοσιεύσεις, την κατάρτιση και επιμόρφωση προσωπικού (νέοι διδάκτορες) και στην απόκτηση νέας τεχνογνωσίας. Δευτερευόντως, σημαντικό αποτέλεσμα για τους οργανισμούς αυτούς ήταν η ανάπτυξη και η διεύρυνση των συνεργασιών τους σε περιφερειακό επίπεδο καθώς και σε μερικές περιπτώσεις η επέκταση των δραστηριοτήτων των οργανισμών αυτών.

Οι κύριοι στόχοι συμμετοχής των επιχειρήσεων στη δράση των ΠΠΚ περιστρέφονται γύρω από τη δημιουργία και διαφοροποίηση νέων προϊόντων και υπηρεσιών, την εύρεση χρηματοδότησης, την επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών, τη βελτίωση και κατάρτιση των εργαζομένων καθώς και τη μεταφορά τεχνογνωσίας και τεχνολογίας. Όσον αφορά την επίτευξη παραπάνω στόχων τους, οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι εν μέρει πέτυχαν να ικανοποιήσουν τους αρχικούς τους στόχους.

Οι επιχειρήσεις θεωρούν ότι οι δράσεις θα έπρεπε να είναι περισσότερο εστιασμένες τις ανάγκες των επιχειρήσεων και ότι αυτό θα απαιτούσε μεγαλύτερη εμπλοκή τους στα στάδια της διαβούλευσης και τους σχεδιασμού. Η πλειοψηφία των συμμετεχουσών επιχειρήσεων

στη δράση των ΠΠΚ ήταν ΜΜΕ, ενώ στους περισσότερους ΠΠΚ δεν συμμετείχαν μεγάλες ή ιδιαίτερα καινοτόμες επιχειρήσεις.

Η δράση, επίσης, δεν φαίνεται να είχε επίδραση ως προς την τεχνολογική εξειδίκευση της Περιφέρειας όπως αυτή εκφράζεται μέσω της κατάθεσης διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας καθώς και στη δημιουργία καινοτόμων επιχειρήσεων.

Ένα από τα κύρια μειονεκτήματα της δράσης των Πόλων Περιφερειακής Καινοτομίας ήταν η έλλειψη μόνιμων δομών παρακολούθησης και συνέχισης των δράσεων μετά τη λήξη του έργου, καθώς μετά την ολοκλήρωση των έργων, δεν βρέθηκε εναλλακτικός τρόπος χρηματοδότησης των Πόλων (από ιδιωτικούς, δημόσιους, περιφερειακούς ή ευρωπαϊκούς πόρους). Η έλλειψη λοιπόν συνέχειας στην πολιτική των ΠΠΚ μείωσαν σε σημαντικό βαθμό την μέσο και μακροπρόθεσμη επίδραση των δράσεων του ΠΠΚ στις Περιφερειακές οικονομίες, αφού δεν αξιοποιήθηκαν τα όποια αποτελέσματα.

Επιπρόσθετα, η απουσία ενός γενικότερου πλαισίου για την πολιτική ΕΤΑΚ και ιδιαίτερα στην Περιφερειακή του διάσταση καθιστά πολύ δύσκολη την αξιοποίηση των όποιων αποτελεσμάτων των ΠΠΚ και άλλων σχετικών δράσεων.

Ενώ μπορεί να λεχθεί ότι η δράση των ΠΠΚ κινητοποίησε και μετέφερε σημαντικούς πόρους στις Περιφέρειες, η πολυδιάσπαση της χρηματοδότησης σε πολλές επιμέρους δράσεις και τομείς (σε όσους ΠΠΚ εστίασαν σε πάνω από μία θεματική περιοχή), μείωσε την επίδραση της δράσης στις Περιφερειακές οικονομίες. Η διάρκεια του έργου επίσης δεν επέτρεψε την εμπέδωση του κλίματος συνεργασίας μεταξύ των φορέων που συμμετείχαν στο έργο.

Οι αστοχίες και οι αποτυχίες του προγράμματος μπορούν και εν μέρει να αποδοθούν στο γεγονός ότι τόσο το εθνικό όσο και το περιφερειακό σύστημα καινοτομίας δεν ήταν ώριμο και θεσμικά έμπειρο και αυτόνομο ώστε να στηρίξει και να υλοποιήσει τόσο σύνθετα Προγράμματα σε τόσο σύντομο χρόνο, παρόλο που σε αρκετές Περιφέρειες υπήρχε η κρίσιμη μάζα φορέων που μπορούσαν να τα υλοποιήσουν.

Συνοψίζοντας, σύνθετα Προγράμματα όπως οι ΠΠΚ, χρειάζονται καλύτερο συντονισμό (περισσότερους πόρους από την αναθέτουσα αρχή, πιο ευέλικτες μορφές διοίκησης των Πόλων), πληρέστερη διαβούλευση, μεγαλύτερο χρόνο υλοποίησης και συνέχεια (έστω και με τροποποιήσεις λόγω οικονομικών και τεχνολογικών / επιστημονικών εξελίξεων). Χρειάζεται επίσης περισσότερος χρόνος για το σχεδιασμό, ενώ οι δράσεις αυτές μπορούν να υλοποιούνται και σε στάδια.

Παράλληλα, καθώς πρόκειται για Περιφερειακές δράσεις θα ήταν σκόπιμο να οργανωθούν δομές στο επίπεδο της Περιφέρειας που θα είναι υπεύθυνες τόσο για το σχεδιασμό όσο και την προκήρυξη, αξιολόγηση και παρακολούθηση των έργων ΕΤΑΚ όπως είναι οι ΠΠΚ. Αυτό προϋποθέτει τόσο θεσμικές / νομοθετικές παρεμβάσεις όσο και στελέχωση των νέων υπηρεσιών με εξειδικευμένο προσωπικό.

Η δράση λοιπόν έπεσε θύμα της ελληνικής κακοδαιμονίας (έλλειψη συνέχειας[13], πλαισίου, σχεδιασμού, επιμονής κ.α.), αλλά έπεσαν κάποιοι σπόροι που μπορούν να αξιοποιηθούν στις Περιφέρειες. Ακόμα και οι αδυναμίες, οι παραλήψεις, (χρόνος προκήρυξης, επιλογή θεματικών περιοχών, επιλογή μέσων εφαρμογής κτλ.) αποτελούν πολύτιμη παρακαταθήκη για το σχεδιασμό δράσεων σε Περιφερειακό επίπεδο στο μέλλον.

Τέλος, η αξιολόγηση δράσεων ΕΤΑΚ, όπως η παρούσα των ΠΠΚ, θα πρέπει να πραγματοποιείται σε κύματα και σε σύντομο διάστημα μετά την ολοκλήρωση των έργων, (κάθε 2 χρόνια και 4 χρόνια), ώστε να μην χάνεται η 'μνήμη' των οργανισμών (με την αποχώρηση προσωπικού) αλλά και χωρίς να περάσει ένα μεγάλο διάστημα κατά το οποίο η αξιολόγηση της επίδρασης έχει απορροφηθεί από το σύνολο των δραστηριοτήτων του οργανισμού και η επίδραση δεν μπορεί να εκτιμηθεί με ακρίβεια.

Παραρτήματα

[13] Οι επενδύσεις στην καινοτομία είναι σωρευτικές, συνεπώς η συνέχεια και η συνέπεια σε οποιαδήποτε πολιτική ΕΤΑΚ αποτελεί θεμέλιο λίθο για την επιτυχία της.

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο προς φορείς

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΤΛΑΝΤΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Α.Ε.

Υπεύθυνος έργου: Άγγελος Μαγκλής
Τηλ. : 2310 531000
Fax : 2310 552265
e-mail : amanglis@atlantisresearch.gr

Υπεύθυνος τομέα ΠΠΚ (για ερωτηματολόγιο) : Αλέξανδρος Νιώρας
e-mail : anioras@hotmail.com

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΠΚ

Στα πλαίσια του προγράμματος Αποτίμησης δράσεων Έρευνας Τεχνολογίας Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ)

«Δημιουργία Πόλων Περιφερειακής Καινοτομίας» (**ΠΠΚ**)

«Ερωτήσεις για τους φορείς»

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Όνομα Αξιολογητή: _____

Ημερομηνία: _____

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΟΥ / ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΟΥ

Α.1.1 Στοιχεία Φορέα

Διεύθυνση:

Τηλέφωνο:

Έτος Ίδρυσης:

Α.1.2 Στοιχεία Επικοινωνίας Συνεντευξιαζόμενου:

Ονοματεπώνυμο:

Τωρινή θέση: Θέση υπό την περίοδο **2005-2008:**

Διεύθυνση: Πόλη:

Τηλέφωνο: Fax: Email:

Α.1.3. Γενικά Στοιχειά του Πόλου Περιφερικής Καινοτομίας

Περιφέρεια της δραστηριότητας:

Αναφέρατε συνεργαζόμενες εταιρίες, φορείς ή υπεργολάβους:

1.

2.

3.

Κύριοι τομείς δραστηριοποίησης των συμμετεχόντων του πόλου: (Επιλέξτε όσα ισχύουν)

Παραγωγικούς φορείς: ☐ Φορείς παραγωγής γνώσης: ☐

Σύνδεσμοι επιχειρήσεων: ☐ Φορείς παροχής υπηρεσιών: ☐

Φορείς παροχής κατάρτισης: ☐ Φορείς μεταφοράς τεχνολογίας και τεχνογνωσίας: ☐

Σε ποιες θεματικές τεχνολογικές περιοχές-αγορές στοχεύατε;

Α.1.4. Γενικά στοιχειά του Πόλου Περιφερικής Καινοτομίας συν.

Ημερομηνία έναρξης: _____

Ημερομηνία ολοκλήρωσης: _____

Διάρκεια έργου (μήνες): _____

Συνολικός προϋπολογισμός έργου (€):_____

Ύψος της χρηματικής ενίσχυσης (€):_____

Ποσοστό απορρόφησης (%):_____

Α.1.5. Ανάλυση Δαπανών

Είδος Δαπάνης	**Ναι**	**Όχι**	**Δαπάνη Σε €**
Αμοιβές και έξοδα προσωπικού			
Αμοιβές και έξοδα τρίτων[14]			
Μηχανήματα – Λοιπός εξοπλισμός			
Κατάρτιση-Εκπαίδευση			
Μετακινήσεις /Διαμονή			
Εποπτικά μέσα			
Ενοικιάσεις αιθουσών			
Αγορά λογισμικού			
Αναλώσιμα, δημοσιεύσεις			
Υπεργολαβίες			
Άλλο:			

[14] Δαπάνες αγοράς τεχνολογίας – τεχνογνωσίας, Δαπάνες κατοχύρωσης αποτελεσμάτων, Δαπάνες εμπειρογνωμόνων – Συμβούλων, αμοιβές νομικών Συμβούλων

Β. Σχετικά με την δράση ΠΠΚ

Β.1. Κατά την άποψη σας ήταν ικανοποιητική η περιφερειακή προσέγγιση;

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Λίγο					Πολύ	

Β.2. Κατά την άποψη σας ήταν επιτυχής ο σχεδιασμός της δράσης;

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Λίγο					Πολύ	

Β.3. Κατά την γνώμη σας ήταν κατάλληλος ο σχεδιασμός για την επίτευξη των στόχων της δρώσης;

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Λίγο					Πολύ	

Β.4. Από τα παρακάτω, παρακαλούμε αξιολογήσετε τη σημασία των επιθυμητών αποτελεσμάτων της δράσης ΠΠΚ:

(1 μικρής σημασίας - 7 υψίστης σημασίας)

Διάχυση και μεταφορά τεχνογνωσίας	1 2 3 4 5 6 7
Εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων	1 2 3 4 5 6 7
Υλοποίηση έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας	1 2 3 4 5 6 7
Χρηματοδότηση υποδομών	1 2 3 4 5 6 7
Διοργάνωση ημερίδων και συνεδρίων	1 2 3 4 5 6 7
Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων	1 2 3 4 5 6 7
Εκπόνηση μελετών στρατηγικού	1 2 3 4 5 6 7
Σχεδιασμού μελετών αξιολόγησης	1 2 3 4 5 6 7
Δημιουργία επιτροπών καθοδήγησης	1 2 3 4 5 6 7
Εμπλοκή και συνεργασίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα	1 2 3 4 5 6 7

Β.5. Κατά ποσόν εκτιμάτε ότι σημειωθήκαν αυξήσεις στα ακόλουθα αποτελέσματα βάση της υλοποίησης της δράσης ΠΠΚ;

(1 ελάχιστη αύξηση - 7 υψίστη αύξηση)

Διάχυση και μεταφορά τεχνογνωσίας	1 2 3 4 5 6 7
Εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων	1 2 3 4 5 6 7
Υλοποίηση έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας	1 2 3 4 5 6 7
Χρηματοδότηση υποδομών	1 2 3 4 5 6 7

Διοργάνωση ημερίδων και συνεδρίων	1 2 3 4 5 6 7
Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων	1 2 3 4 5 6 7
Εκπόνηση μελετών στρατηγικού	1 2 3 4 5 6 7
Σχεδιασμού μελετών αξιολόγησης	1 2 3 4 5 6 7
Δημιουργία επιτροπών καθοδήγησης	1 2 3 4 5 6 7
Εμπλοκή και συνεργασίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα	1 2 3 4 5 6 7

Β.6. Θεωρείτε ότι ο στόχοι της δράσης ήταν κατανοητές στους συμμετέχοντες;

Ναι ☐ Όχι ☐

Στην περίπτωση που απαντήσατε αρνητικά αιτιολογήστε παρακαλώ:

_____
_____
_____
_____

Β.7. Κατά την άποψη σας ποια ήταν τα πλεονεκτήματα της δράσης των Πόλων Περιφερικής Καινοτομίας;

_____
_____
_____
_____

Β.8. Κατά την άποψη σας, ποια ήταν τα μειονεκτήματα της δράσης των Πόλων Περιφερικής Καινοτομίας;

_____
_____
_____
_____

Β.10. Κατά την άποψη σας, θεωρείτε ότι ο χρόνος υλοποίησης της δράσης ήταν επαρκής;

Ναι ☐ Όχι ☐

Στην περίπτωση που απαντήσατε αρνητικά αιτιολογήστε παρακαλώ:

_____
_____

Β.11. Κατά τη άποψη σας, πιστεύετε ότι η χρηματοδότηση ήταν επαρκής;

Ναι ☐Όχι ☐

Στην περίπτωση που απαντήσατε αρνητικά παρακαλώ αιτιολογήστε την απάντηση:

_____
_____
_____
_____

Β.12 Πώς αξιολογείτε την κοινωνική επίδραση (social impact) του έργου;

(-3 αρνητική επιρροή - 3 θετική επιρροή)

	Βαθμολογία
Β.12.1. Ενίσχυση της απασχόλησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.2. Ενίσχυση εγχώριας Οικονομίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.3. Ενίσχυση τοπικών επιχειρήσεων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.4. Ενίσχυση εγχώριας τεχνογνωσίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.5. Άλλο(διευκρινίστε):……..	-3 -2 -1 0 1 2 3

Β.13 Παρακαλούμε βαθμολογήστε τις παρακάτω επιπτώσεις/αποτελέσματα θεωρείτε ότι έφερε η δράση ΠΠΚ στους εμπλεκόμενους:

(-3 αρνητική επιρροή - 3 θετική επιρροή)

	Βαθμολογία
Β.13.1. Αριθμός Δημοσιεύσεων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.13.2. Επιμόρφωση χρήσης νέων εργαλείων και τεχνικών	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.13.3. Γνώσεων ή/και δεξιοτήτων ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.13.4. Προοπτικές σταδιοδρομίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.13.5. Σχέσεων συνεργασίας με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα/ινστιτούτα	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.11.6. Άλλο(διευκρινίστε): ……..	-3 -2 -1 0 1 2 3

Γ. Σχετικά με την δράση από πλευράς της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ)

Γ.1. Παρακαλώ βαθμολογήστε τον ρόλο της ΓΓΕΤ στους ακολούθους τομείς:

(1 Μικρή – 7 Υψηλή)

Προώθηση δράσεις ΕΤΑΚ στην περιφέρειά σας	1 2 3 4 5 6 7
Τη χρηματοδότηση των συνεργιών που σχετίζονται με δράσεις ΕΤΑΚ	1 2 3 4 5 6 7
Οι προθεσμίες που δίνονται για την υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ	1 2 3 4 5 6 7
Υποστήριξη που παρέχεται στους δικαιούχους των δράσεων ΕΤΑΚ	1 2 3 4 5 6 7

Γ.2. Πόσο πιθανό θεωρείτε την υλοποίηση αντιστοίχου έργου ΧΩΡΙΣ την εμπλοκή της ΓΓΕΤ;

(1 Μικρή πιθανότητα – 7 Μεγάλη Πιθανότητα)

1 2 3 4 5 6 7

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.3. Κατά την άποψη σας πόσο αναγκαία ήταν μια δράση σαν το ΠΠΚ;

(1 Μικρή Ανάγκη – 7 Μεγάλη Ανάγκη)

1 2 3 4 5 6 7

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.4. Κατά την άποψη σας πόσο πετυχημένη ήταν η δράση ΠΠΚ;

(1 Μικρή Επιτυχία– 7 Μεγάλη Επιτυχία)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.5.Α Πόσο σημαντικό ρόλο έχει η διαχειριστική αρχή όσον αφορά την προώθηση της καινοτομίας στην Ευρώπη;

(1 Μικρής σημασίας – 7 Μεγάλης σημασίας)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Γ.5.Β Πόσο σημαντικό ρόλο έχει η διαχειριστική αρχή όσον αφορά την προώθηση της καινοτομίας σε παγκόσμιο επίπεδο;

(1 Μικρής σημασίας – 7 Μεγάλης σημασίας)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.6 Βαθμολογείστε τις υπηρεσίες της διοικητικής αρχής στα κάτωθι ζητήματα από -3 (πολύ κακές) έως 3 (άριστες).

	Βαθμολογία
Γ.6.1. Αξιολόγηση των υποβληθέντων προτάσεων ως προς τον χρόνο αξιολόγησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.2. Τεκμηρίωση του αποτελέσματος αξιολόγησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.3. Τεκμηρίωση του εγκεκριμένου προϋπολογισμού	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.4. Παρακολούθηση υλοποίησης του έργου ως προς τις οδηγίες διαχείρισης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.5. Αποσαφήνιση απορριών	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.6. Επίλυση προβλημάτων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.7. Χρονική απόκριση εξέτασης αιτημάτων τροποποίησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.8. Τεκμηρίωση των θέσεων της υπηρεσίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.9. Χρονική απόκριση στα αιτήματα ελέγχου	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.10. Χρονική απόκριση στην καταβολή της προκαταβολής	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.11.Χρονική απόκριση στην καταβολή των επιχορηγήσεων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.12. Χρονική απόκριση στην καταβολή της αποπληρωμής	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.13. Έλεγχο του φυσικού αντικειμένου	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.14. Γενικά απροθυμία ανταπόκρισης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.15. Γενικά ταχύτητα ανταπόκρισης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.16. Επάρκεια του οδηγού εφαρμογής	-3 -2 -1 0 1 2 3

Έχετε να προσθέσετε σχόλια;

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.5. Κατά ποσόν επωφελή θεωρείτε να ξανά πραγματοποιηθεί μια αντίστοιχη δράση;

(1 λίγο επωφελής– 7 πολύ επωφελής)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.7. Κατά την άποψη σας πόσο πιθανό θεωρείτε την υλοποίηση μιας αντίστοιχης δράσης χρηματοδοτούμενη από την ίδια την περιφέρεια;(1 Μικρή Πιθανότητα – 7 Μεγάλη Πιθανότητα)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.8. Πόσο πετυχημένο θεωρείτε τον ρολό και την εμπλοκή της ΓΓΕΤ όσον άφορα την προώθηση των δράσεων ΕΤΑΚ συγκρίνοντας με άλλους φορείς; (είτε σε εθνικό είτε σε διεθνή επίπεδο)

(1 μικρή επιτυχία – 7 μεγάλη επιτυχία)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Παρακαλώ Αιτιολογήστε την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.8. Έχετε να προσθέσετε τίποτα περεταίρω σχετικά με την διαχειριστική αρχή;

Ναι ☐ Όχι ☐

_____
_____
_____

Δ. Προτάσεις Βελτίωσης:

Δ.1. Τι προτάσεις βελτίωσης θα καταθέτατε σχετικά με την διοικητική οργάνωση και υποστήριξη:

_____
_____
_____
_____
_____

Δ.2. Θεωρείτε πως θα ήταν εύλογο να είναι πιο συγκεντρωμένη σε μια κλαδική προσέγγιση σύμφωνα τους σημαντικούς τομείς δραστηριότητας στην αντίστοιχη περιφέρεια;

Ναι ☐ Όχι ☐

Παρακαλώ Αιτιολογήστε:

_____
_____
_____
_____
_____

Δ.3. Κατά την άποψη σας τι χρειάζεται να πραγματοποιηθεί μια αντίστοιχη δράση στην τωρινή εποχή;

_____
_____
_____
_____
_____

Παράρτημα β: Ερωτηματολόγιο προς διαχειριστές

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΑΤΛΑΝΤΙΣ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ Α.Ε.

Υπεύθυνος έργου: Άγγελος Μαγκλής
Τηλ. : 2310 531000
Fax : 2310 552265
e-mail : amanglis@atlantisresearch.gr

Υπεύθυνος τομέα ΠΠΚ (για ερωτηματολόγιο) : Αλέξανδρος Νιώρας
e-mail : anioras@hotmail.com

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΠΚ

Στα πλαίσια του προγράμματος Αποτίμησης δράσεων Έρευνας Τεχνολογίας Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ)

«Δημιουργία Πόλων Περιφερειακής Καινοτομίας» (**ΠΠΚ**)

«Ερωτήσεις για τους διαχειριστές»

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟ

Όνομα Αξιολογητή: _____

Ημερομηνία: _____

Α. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΟΥ / ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΑΖΟΜΕΝΟΥ

Α.1.1 Στοιχεία Επικοινωνίας Συνεντευξιαζόμενου:

Ονοματεπώνυμο: _____

Τωρινή θέση στον οργανισμό_____

Θέση στον οργανισμό υπό την περίοδο **2005-2009:** _____

Διεύθυνση:_____ Πόλη:_____

Τηλέφωνο: _____Fax:_____Email: _____

Α.1.2. Γενικά Στοιχειά του Πόλου Περιφερικής Καινοτομίας

Περιφέρεια της δραστηριότητας: _____

Τίτλος Έργο:_____

Ακρώνυμο:_____

Αναφέρατε συνεργαζόμενες φορείς του έργου:

1._____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Αναφέρατε τους υπεργολάβους του έργου:

1._____

2. _____

3. _____

4. _____

Είχατε συνεργαστεί με τους εταίρους του έργου στο παρελθόν πριν από το εν λόγω έργο ;

Ναι ☐ Όχι ☐ Δεν γνωρίζω ☐

Στην περίπτωση που είχατε συνεργαστεί με τους εταίρους του έργου ξανά, αναφέρετε με πόσους εξ αυτούς.

Έναν ☐	Δύο ☐	Τρείς ☐	Περισσότερους από 4 ☐	Μη Σχετικό ☐

Α.1.4. Γενικά στοιχειά του Πόλου Περιφερειακής Καινοτομίας.

Ημερομηνία έναρξης:_____

Ημερομηνία ολοκλήρωσης:_____

Διάρκεια έργου (μήνες): _____

Συνολικός προϋπολογισμός έργου: _____

Ύψος της χρηματικής ενίσχυσης (€):_____

Ποσοστό απορρόφησης (%):_____

Σε ποιες θεματικές τεχνολογικές περιοχές-αγορές στοχεύατε;

1.

2.

3.

Α.1.6. Ποιος ήταν ο ρόλος σας στο έργο; (Σημειώστε όσα ισχύουν)

1. Διαχειριστής έργου	☐
2. Τελικός Χρήστης	☐
3. Παροχή Υπηρεσιών	☐
4. Κατασκευαστής / παροχή τεχνογνωσίας ή τεχνολογίας	☐
5. Ερευνητικός	☐
6. Αξιολογητής	☐
7. Άλλος:	☐

Α.1.7 Πόσα άτομα απασχολήθηκαν για την ολοκλήρωση του έργου από τον φορέα σας:

Α.1.7.1. Αριθμός Επιστημονικών Συνεργατών

I. Μέσα στην επιχείρηση: ……..

II. Εκτός επιχείρησης: ……..

Α.1.7.2. Από τους παραπάνω πόσοι προσλήφθηκαν ειδικά για την κάλυψη των αναγκών του έργου;

i. Επιστημονικοί συνεργάτες: ……..

ii. Βοηθητικό προσωπικό: ……..

Α.1.7.3. Πόσοι από αυτούς εξακολουθούν να εργάζονται στην επιχείρηση; i. Επιστημονικοί συνεργάτες: …….. ii. Βοηθητικό προσωπικό: ……..|

Α.1.3. Σε ποια από τις ακόλουθες κατηγορίες συντάσσεστε;

Μικρομεσαία Επιχείρηση:	☐
Ερευνητικός και Τεχνολογικός Φορέας:	☐
Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΑΕΙ):	☐
Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (ΤΕΙ):	☐
Τεχνολογικό και Επιστημονικό Πάρκο	☐
Φορέας εκπροσώπησης επιχειρήσεων:	☐
Χρηματοπιστωτικά Ίδρυμα:	☐
Άλλο (διευκρινίστε παρακαλώ):_____	

Β. Σχετικά με την δράση ΠΠΚ

Β.1. Κατά την άποψη σας ήταν ικανοποιητική η περιφερειακή προσέγγιση που επιλέχθηκε για τον πόλο σας;

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Λίγο					Πολύ	

Β.2. Κατά την άποψη σας πόσο επιτυχής ήταν ο σχεδιασμός της δράσης του πόλου σας;

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Λίγο					Πολύ	

Β.3. Ποιοί ήταν οι στόχοι της συμμετοχής στην δράση;

Παρακαλούμε βαθμολογήστε από 1 (πολύ λίγο) έως 7 (πάρα πολύ). Η Μ/Σ στην περίπτωση που δεν είναι σχετικό

	Βαθμολογία
Β.3. 1 Ενασχόληση με νέους επιστημονικούς/τεχνολογικούς τομείς	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.2. Βελτίωση κατάρτισης και εξειδίκευσης των εργαζομένων	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.3. Επίτευξη νέων επιχειρηματικών συνεργασιών	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.4. Επίτευξη νέων ερευνητικών συνεργασιών	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.5. Διαφοροποίηση προϊόντων / υπηρεσιών	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.6. Δημιουργία νέων προϊόντων / υπηρεσιών	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.7. Κάλυψη κενών παραγωγικής διαδικασίας	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.8. Κάλυψη κενών διαδικασίας logistics	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.9. Συνέχιση/ Διερεύνηση άλλων δραστηριοτήτων του οργανισμού	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.10. Διασφάλιση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.11. Παρακολούθηση εξελίξεων ΕΤΑΚ[15] από τον οργανισμό	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.12. Αύξηση και προστασία του μεριδίου αγοράς	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.13. Είσοδος σε νέο τομέα αγοράς εσωτερικού	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.14. Είσοδος σε νέο τομέα αγοράς εξωτερικού	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.15. Υιοθέτηση νέας τεχνολογίας	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.16. Εύρεση χρηματοδότησης	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.17. Επιμερισμός κινδύνου	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.3.18. Βελτίωση παραγωγικότητας	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ

[15] Έρευνα Τεχνολογία Ανάπτυξη και Καινοτομία

Β.3.19 Αναμόρφωση στρατηγικής ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ

Άλλο (διευκρινίστε): ……

Β.4. Παρακαλώ εκτιμήστε την μακροπρόθεσμη επίδραση του Πόλου Καινοτομίας της περιφερείας σας στα παρακάτω μεγέθη;

(-3 Σημαντική μείωση 0 αμετάβλητο 3 Σημαντική αύξηση)

Διάχυση και μεταφορά τεχνογνωσίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Υλοποίηση έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Χρηματοδότηση υποδομών ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Διοργάνωση ημερίδων και συνεδρίων σε σχέση με ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε σχέση με ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Εκπόνηση μελετών στρατηγικού σχεδιασμού ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Μελέτες αξιολόγησης ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Δημιουργία επιτροπών ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Υποβολές πατέντων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Σχεδιασμός στρατηγική περιφερειακής καινοτομίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης	-3 -2 -1 0 1 2 3

Β.5. Ποσό κατανοητοί θεωρείτε ήταν οι στόχοι της δράσης στους συμμετέχοντες;

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**
Δεν ήταν κατανοητοί						Ήταν ξεκάθαροι

Παρακαλώ αιτιολογήστε:

_____
_____
_____
_____

Β.6. Κατά την άποψη σας ποια ήταν τα πλεονεκτήματα της δράσης των Πόλων Περιφερειακής Καινοτομίας;

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Β.7. Κατά την άποψη σας, ποια ήταν τα μειονεκτήματα της δράσης των Πόλων Περιφερειακής Καινοτομίας;

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Β.8. Κατά την άποψη σας, θεωρείτε ότι ο χρόνος υλοποίησης της δράσης ήταν επαρκής;

Ναι ☐ Όχι ☐

Στην περίπτωση που απαντήσατε αρνητικά αιτιολογήστε παρακαλώ:

_____
_____
_____
_____
_____

Β.9. Κατά τη άποψη σας, πιστεύετε ότι η χρηματοδότηση ήταν επαρκής;

Ναι ☐ Όχι ☐

Στην περίπτωση που απαντήσατε αρνητικά παρακαλώ αιτιολογήστε την απάντηση:

_____
_____
_____
_____
_____

Β.11 Πώς αξιολογείτε την κοινωνική επίδραση (social impact) του έργου;

(-3 αρνητική επιρροή - 3 θετική επιρροή)

	Βαθμολογία
Β.11.1. Ενίσχυση της απασχόλησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.11.2. Ενίσχυση εγχώριας Οικονομίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.11.3. Ενίσχυση τοπικών επιχειρήσεων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.11.4. Ενίσχυση εγχώριας τεχνογνωσίας	-3 -2 -1 0 1 2 3

Β.11.5. Άλλο(διευκρινίστε):……..	-3 -2 -1 0 1 2 3

Β.12 Παρακαλούμε βαθμολογήστε τις παρακάτω επιπτώσεις/αποτελέσματα που θεωρείτε ότι έφερε η δράση ΠΠΚ στους εμπλεκόμενους ως αφορά:

(-3 αρνητική επιρροή - 3 θετική επιρροή)

	Βαθμολογία
Β.12.1. Αριθμοί Δημοσιεύσεων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.2. Επιμόρφωση χρήσης νέων εργαλείων και τεχνικών	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.3. Γνώσεων ή/και δεξιοτήτων ΕΤΑΚ	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.4. Προοπτικές σταδιοδρομίας	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.5. Εστίασης της προσπαθείς ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.6. Ανάπτυξη συνεργιών σε προσπάθειες ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.12.7. Ανάπτυξη του οικοσυστήματος ΕΤΑΚ σε περιφερειακό επίπεδο	-3 -2 -1 0 1 2 3
Β.11.8. Άλλο(διευκρινίστε): …….	-3 -2 -1 0 1 2 3

Β14. Από την εμπειρία που αποκομίσατε μέσω της συμμετοχή σας στους Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας θεωρείτε ότι:

1 Μικρής Σημασίας – 7 Μεγάλης Σημασίας ή Μ/Σ σε περίπτωση που θεωρείτε ότι είναι Μη-Σχετικό

	Βαθμολογία
Β.14.1. Η δράση των ΠΠΚ δημιούργησε μια ισχυρή ταυτότητα στην Περιφέρεια πάνω στους επιλεγμένους θεματικούς τομείς που εστίασε.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.2. Δημιουργήθηκε ένας πυρήνας διαμόρφωσης πολιτικών ΕΤΑΚ εντός της Περιφέρειας.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.3. Δημιουργήθηκαν δίκτυα συνεργασίας εντός της Περιφέρειας που είναι ενεργά και μετά τη λήξη της δράσης	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.4. Δημιούργησε προστιθέμενη αξία σε συγκεκριμένους θεματικούς τομείς εντός της Περιφέρειας.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.5. Στο πλαίσιο της δράσης υλοποιήθηκαν δράσεις που δεν θα μπορούσαν να υλοποιηθούν διαφορετικά.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.6. Η δράση έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες οργανισμούς να αναβαθμίσουν την τεχνογνωσία τους.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.7. Η δράση έδωσε την ευκαιρία στους συμμετέχοντες οργανισμούς να απασχολήσουν νέο εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.14.8. Η δράση είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν νέες καινοτόμες επιχειρήσεις στην Περιφέρεια.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ

Β.15. Από την εμπειρία που αποκομίσατε μέσω της συμμετοχή σας στους Περιφερειακούς Πόλους Καινοτομίας θεωρείτε ότι:

1 Μικρής Σημασίας – 7 Μεγάλης Σημασίας

	Βαθμολογία
Β.15.1. Το οργανωτικό σχήμα διοίκησης των ΠΠΚ ήταν αποτελεσματικό.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.15.2. Η διοίκηση του ΠΠΚ προσέφερε πολύτιμη στήριξη στους συμμετέχοντες οργανισμούς, χωρίς την οποία η υλοποίηση των επιμέρους έργων δεν θα ήταν εφικτή.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.15.3. Η υλοποίηση έργων ΕΤΑΚ μέσω του Περιφερειακού Πόλου Καινοτομίας μείωσε το διαχειριστικό φόρτο για τους συμμετέχοντες οργανισμούς.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.15.4. Η επιλογή των θεματικών περιοχών στις οποίες εστίασε ο ΠΠΚ ήταν προϊόν ευρύτατης διαβούλευσης σε Περιφερειακό επίπεδο.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ
Β.15.5. Η επιλογή των θεματικών περιοχών στις οποίες εστίασε ο ΠΠΚ ήταν σε πλήρη αντιστοιχία με τις ανάγκες και τα δυνατά σημεία της οικονομίας της Περιφέρειας.	1 2 3 4 5 6 7 Μ/Σ

Β.16. Άλλες Δράσεις ΕΤΑΚ

Β.16.1. Έχετε συμμετάσχει σε άλλες δράσεις της ΓΓΕΤ με σκοπό την προώθηση ΕΤΑΚ;

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ☐

Β.16.1.Α. Αν όχι παρακαλώ αιτιολογήστε:

_____
_____
_____
_____
_____

Β.16.1.Β. Αν ναι παρακαλώ σημειώστε όσα ισχύουν:

ΠΑΒΕΤ/ ΠΑΒΕΤ ΝΕ	
ΠΡΑΞΕ / ΠΡΑΞΕ Β	
ΤΕΧΝΟΚΥΨΕΛΕΣ / ΕΛΕΥΘΩ	
CORALLIA B	
Ερευνητικές Κοινοπραξίες Τεχνολογικής Ανάπτυξης	
Άλλο:	

Β.16.2. Έχετε συμμετάσχει σε άλλες δράσεις με σκοπό την προώθηση ΕΤΑΚ (από οποιονδήποτε φορέα π.χ., Horizon2020)

ΝΑΙ ☐ ΟΧΙ☐

Αν όχι παρακαλώ αιτιολογήστε:

_____
_____
_____
_____
_____

Β.17. Κατά την άποψη σας ποσό σημαντικές είναι οι δράσεις ΕΤΑΚ του οργανισμού σας μετά την εμπλοκή στην δράση;

Μικρής σημασίας						Πολύ σημαντικές
1	2	3	4	5	6	7

Β.18. Συνολικά, ήταν τα οφέλη της συμμετοχής σας μεγαλύτερα ή μικρότερα από το κόστος της συμμετοχής σας;

Το κόστος υπερέβη κατά πολύ τα οφέλη						*Τα οφέλη υπερέβησαν σημαντικά το κόστος*	
-3	-2	-1	0	1	2	3	Μ/Σ ☐

Μη Σχετικό (Μ/Σ)

Β.19. Σε ποιο βαθμό η εμπλοκή στην δράση συνέβαλλε στην σημερινή πορεία του οργανισμού σας;

Καθόλου / πολύ χαμηλό βαθμό						*Πολύ μεγάλο βαθμό*	
1	2	3	4	5	6	7	Μ/Σ ☐

Μη Σχετικό (Μ/Σ)

Β.20. Πώς αξιολογείτε την περιβαλλοντική επίδραση του έργου στους κάτωθι τομείς;
Παρακαλώ βαθμολογήστε από -3 (πολύ αρνητική επιρροή) μέχρι 3 (πολύ θετική επιρροή) ή σημειώστε μη σχετικό (Μ/Σ).

	Βαθμολογία
Β.20.1. Έκκληση αερίων του θερμοκηπίου	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.20.2. Διαχείριση Βιομηχανικών αποβλήτων	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.20.3. Εξοικονόμηση Ενέργειας	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.20.4. Βέλτιστη χρήση πόρων (π.χ. πρώτων υλών)	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.20.5. Άλλο(διευκρινίστε):……..	

Β.22. Παρακαλούμε σημειώστε το βαθμό που συμφωνείτε ή διαφωνείτε με τις παρακάτω προτάσεις από -3 (Διαφωνώ πλήρως) έως 3 (Συμφωνώ απόλυτα), ή μη σχετικό (Μ/Σ).

	Βαθμολογία
Β.22.1 Το έργο χαρακτηριζόταν από σαφήνεια στόχων	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.2 Οι στόχοι του έργου ήταν φιλόδοξοι	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.3 Υπήρχε συμπληρωματικότητα των στόχων των εταίρων	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.4 Το επίπεδο ενδιαφέροντος στον οργανισμό ήταν υψηλό	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.5 Το επίπεδο ενδιαφέροντος στους εταίρους ήταν υψηλό.	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.6 Το επίπεδο ενδιαφέροντος στο οικοσύστημα (stakeholders, περιβάλλον) της εταιρίας ήταν υψηλό.	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.7 Οι ερευνητικές δυνατότητες του οργανισμού σας ήταν υψηλές	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.8 Οι ικανότητες διαχείρισης έργων ΕΤΑΚ του οργανισμού σας ήταν υψηλές	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.9 Υπήρχαν δυνατότητες αξιοποίησης των αποτελεσμάτων ΕΤΑΚ από την εταιρίας σας	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.10 Οι ερευνητικές δυνατότητες των εταίρων σας ήταν υψηλές	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.11 Υπήρχαν δυνατότητες αξιοποίησης των αποτελεσμάτων από τους εταίρους	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.12 Υπήρχε διαθεσιμότητα κατάλληλα καταρτισμένου προσωπικού	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.13 Υπήρχε διαθεσιμότητα κατάλληλου τεχνολογικού εξοπλισμού	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.14 Υπήρχαν οι διαθέσιμες πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης του έργου από τον οργανισμό	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.15 Υπήρχαν οι διαθέσιμες πρόσθετες πηγές χρηματοδότησης του έργου από τους εταίρους	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.16 Οι τεχνολογικές εξελίξεις σε άλλα μέρη του κόσμου συνέβαλλαν στην υλοποίηση του έργου	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ

Β.22.17 Το έργο συνέβαλε στην εσωτερική ή/και εξωτερική αναδιάρθρωση και αλλαγή στρατηγικής του οργανισμού	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.18 Οι εμπορικές εξελίξεις σε άλλα μέρη του κόσμου συνέβαλλαν στην υλοποίηση του έργου	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.19 Υπήρχε εύκολη πρόσβαση σε κεφάλαια επιχειρηματικών συμμετοχών	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.20 Υπήρχε εύκολη πρόσβαση σε επιδοτήσεις για την αξιοποίηση του προϊόντος	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.21 Το γενικότερο ελληνικό επιχειρηματικό κλίμα υποστήριξε την υλοποίηση του έργου	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ
Β.22.22 Υπήρχε εύκολη πρόσβαση και υποβοήθηση των εξαγωγών	-3 -2 -1 0 1 2 3 Μ/Σ

Γ. Σχετικά με την δράση από πλευράς της διαχειριστικής αρχής:

Γ.1. Θεωρείτε πιθανή την υλοποίηση αντιστοίχου έργου ΧΩΡΙΣ την εμπλοκή της ΓΓΕΤ;

(1 Μικρή πιθανότητα – 7 Μεγάλη Πιθανότητα)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.2. Κατά την άποψη σας πόσο πετυχημένος ήταν ο σχεδιασμός της δράσης από την ΓΓΕΤ;

(1 Μικρή Επιτυχία – 7 Πολύ Πετυχημένη)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.3. Κατά την άποψη σας πόσο αναγκαία ήταν μια δράση σαν την δράση «Πόλοι Περιφερικής Καινοτομίας» στην εποχή που πραγματοποιήθηκε;

(1 Μικρή Ανάγκη – 7 Μεγάλη Ανάγκη)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.4. Κατά την άποψη σας πόσο πετυχημένη ήταν η δράση ΠΠΚ;

(1 Μικρή Επιτυχία– 7 Μεγάλη Επιτυχία)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.6 Βαθμολογείστε τις υπηρεσίες της ΓΓΕΤ στα κάτωθι ζητήματα από -3 (πολύ κακές) έως 3 (άριστες).

	Βαθμολογία
Γ.6.1.Σχεδιασμός για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.2. Έγκαιρη ανακοίνωση του προγράμματος	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.3. Παροχή συμβουλών για προϋποθέσεις συμμετοχής	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.4. Πληροφόρηση για τη διαδικασία αξιολόγησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.5. Ταχύτητα ολοκλήρωσης της αξιολόγησης	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.6. Ταχύτητα απάντησης στις επιχειρήσεις	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.7. Έγκαιρη εκταμίευση των δόσεων	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.8. Παρακολούθηση του έργου	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.9. Υποστήριξη του έργου	-3 -2 -1 0 1 2 3
Γ.6.10. Πληροφόρηση/προώθηση του προγράμματος σε ημερίδες, κ.α.	-3 -2 -1 0 1 2 3

Παρακαλώ σχολιάστε

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.7. Κατά ποσόν επωφελή θεωρείτε να ξανά πραγματοποιηθεί μια αντίστοιχη δράση;

(1 λίγο επωφελής– 7 πολύ επωφελής)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Ποιοι ήταν οι κυριότεροι λόγοι για την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.8. Πόσο πετυχημένο θεωρείτε τον ρολό και την εμπλοκή της ΓΓΕΤ όσον άφορα την προώθηση των δράσεων ΕΤΑΚ συγκρίνοντας με άλλους φορείς; (είτε σε εθνικό είτε σε διεθνή επίπεδο)

(1 μικρή επιτυχία – 7 μεγάλη επιτυχία)

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Παρακαλώ Αιτιολογήστε την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.9. Θεωρείτε πως οι οργανισμοί της Περιφέρειας έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για την πορεία και υλοποίηση της δράσης.

Έδειξαν λίγο ενδιαφέρον Έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον

1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**

Παρακαλώ Αιτιολογήστε την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____

Γ.10. Έχετε να προσθέσετε ότι άλλο σχετικά με την διαχειριστική αρχή;

Ναι ☐ Όχι ☐

Παρακαλώ Αιτιολογήστε την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Γ.11. Κατά την εκτίμηση σας παρείχαν ικανοποιητική στήριξή τους στη δράση οι περιφερειακές αρχές;

Ναι ☐ Όχι ☐

Παρακαλώ Αιτιολογήστε την απάντηση σας:

_____
_____
_____
_____
_____

Ε.1. Ποιοτικά Θέματα / προτάσεις βελτίωσης:

Ε.1. Τι προτάσεις βελτίωσης θα καταθέτατε σχετικά με την διοικητική οργάνωση και υποστήριξη:

_____
_____
_____
_____
_____

Ε.2. Θεωρείτε πως θα ήταν εύλογο η δράση ΠΠΚ να είναι πιο συγκεντρωμένη σε μία κλαδική προσέγγιση σύμφωνα τους σημαντικούς τομείς δραστηριότητας στην περιφέρεια σας αντί σε τρεις τομείς;

Ναι ☐ Όχι ☐

Παρακαλώ Αιτιολογήστε:

_____
_____
_____
_____
_____

Ε.3. Κατά την άποψη σας θα ήταν επωφελής να πραγματοποιηθεί μια αντίστοιχη δράση στην τωρινή εποχή;

Ναι ☐ Όχι ☐

Παρακαλώ Αιτιολογήστε:

_____
_____
_____
_____
_____

Παράρτημα Γ: Στατιστική ανάλυση έρευνας - Γραφήματα

Γράφημα 1

Γράφημα 2

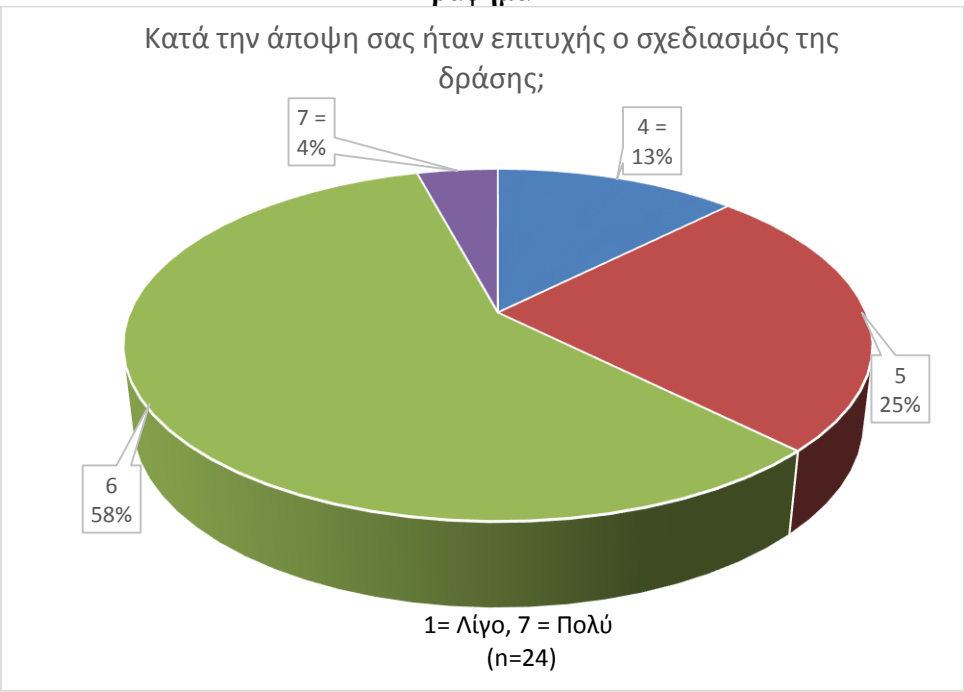

Γράφημα 3

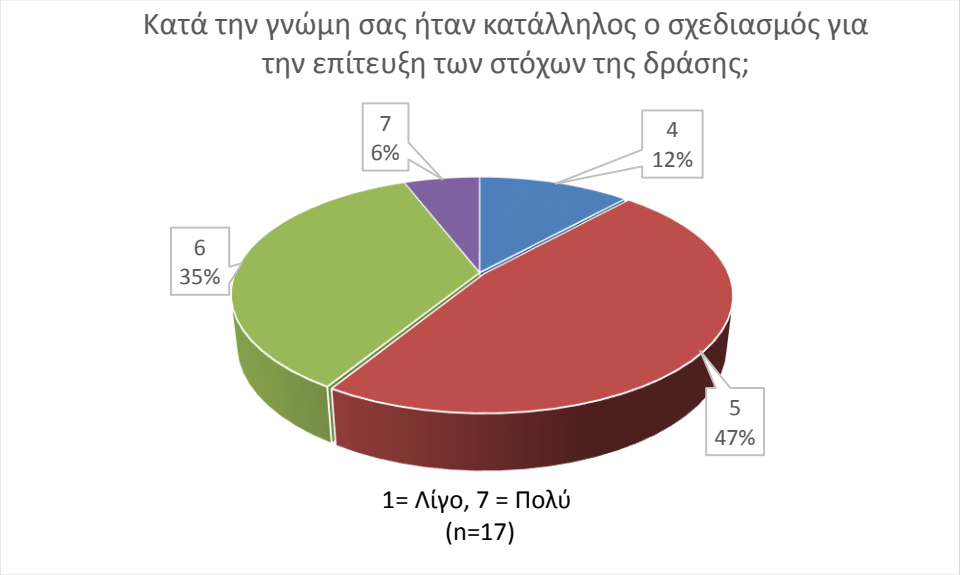

Γράφημα 4

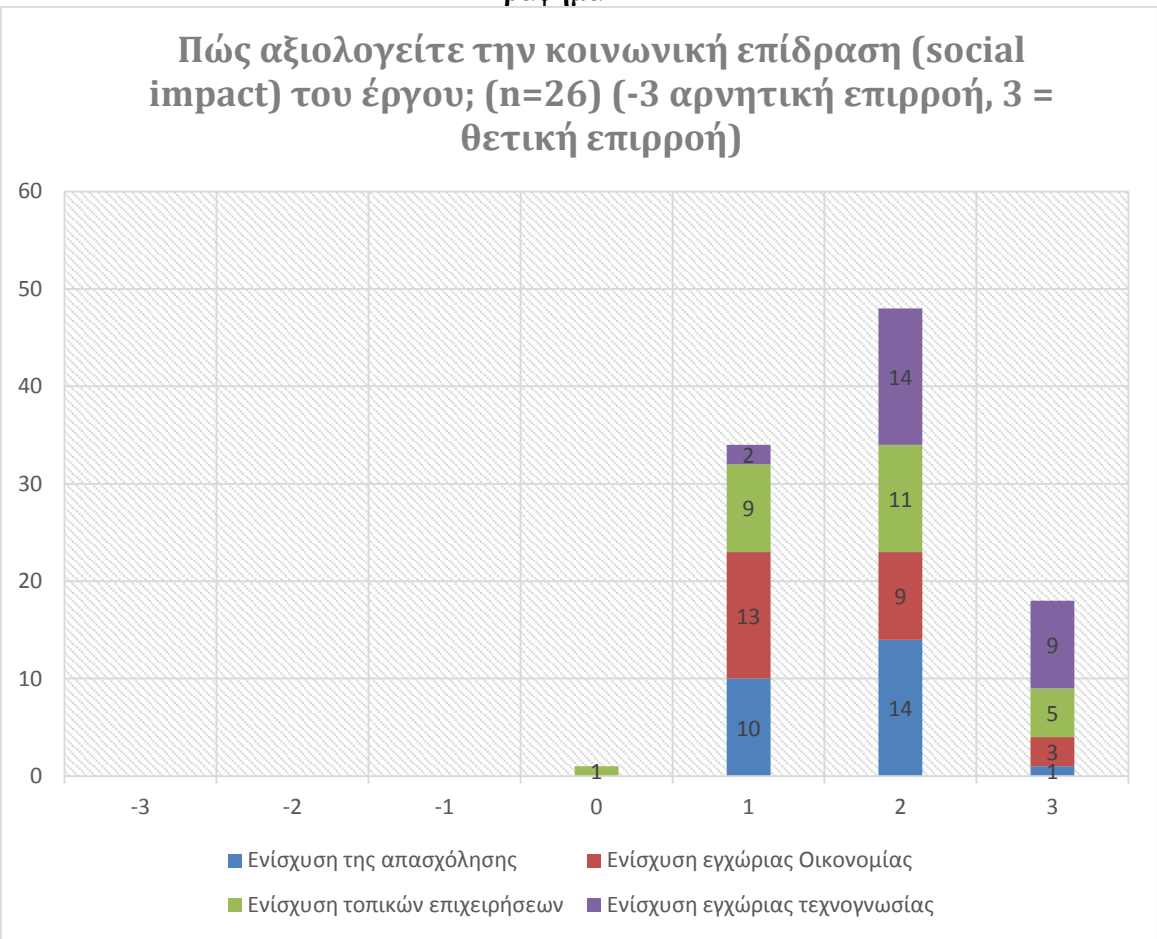

Γράφημα 5

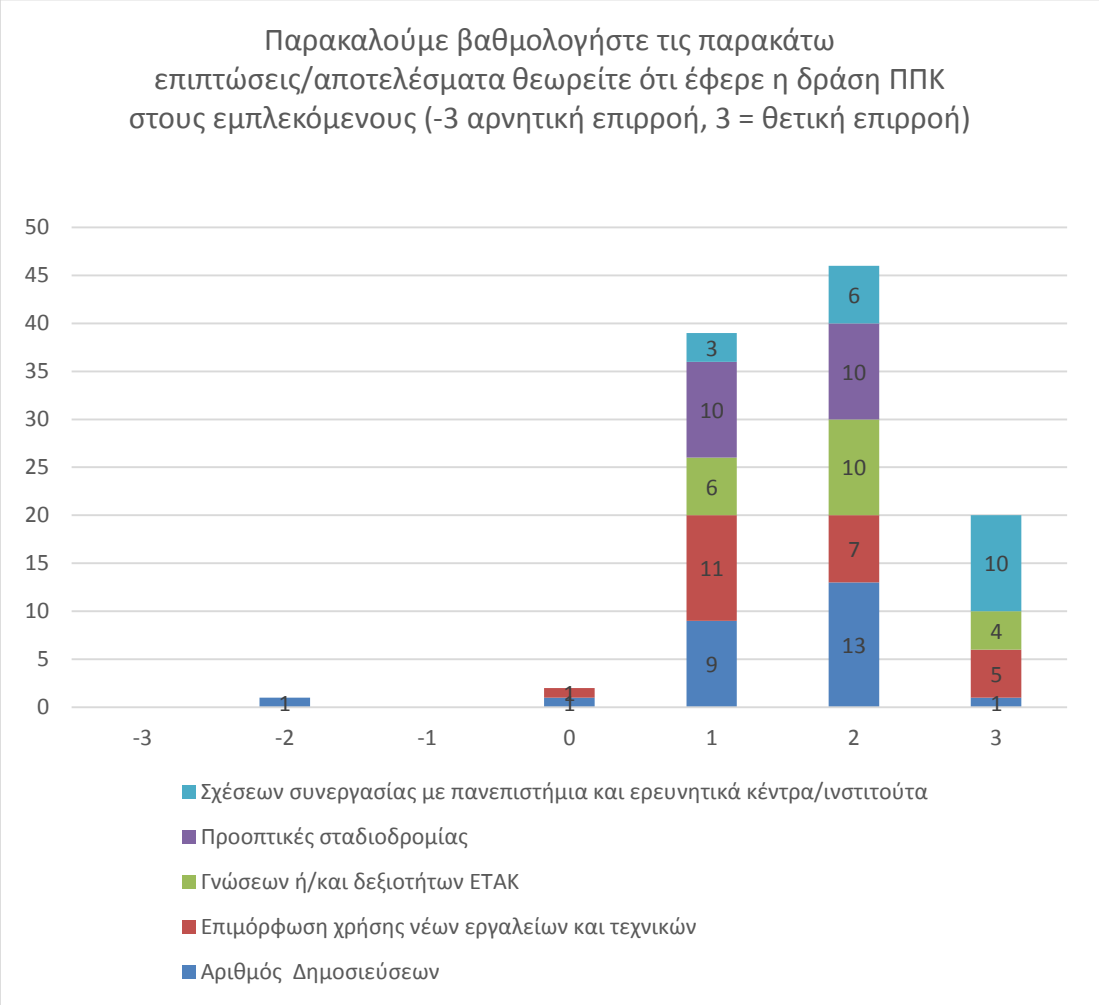
Παρακαλούμε βαθμολογήστε τις παρακάτω επιπτώσεις/αποτελέσματα θεωρείτε ότι έφερε η δράση ΠΠΚ στους εμπλεκόμενους (-3 αρνητική επιρροή, 3 = θετική επιρροή)
50
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
-3
-2
-1
0
1
2
3
1
1
1
9
11
6
10
3
13
7
10
10
6
1
5
4
10
Σχέσεων συνεργασίας με πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα/ινστιτούτα
Προοπτικές σταδιοδρομίας
Γνώσεων ή/και δεξιοτήτων ΕΤΑΚ
Επιμόρφωση χρήσης νέων εργαλείων και τεχνικών
Αριθμός Δημοσιεύσεων

Γράφημα 6

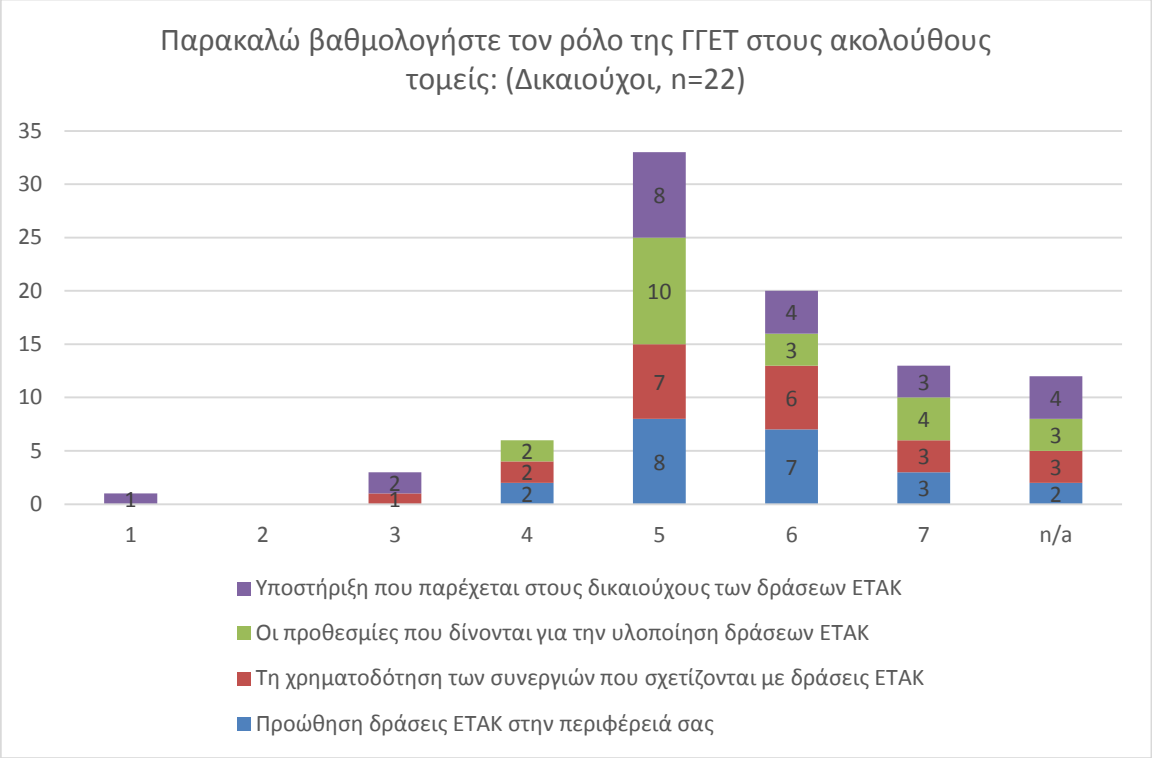
Παρακαλώ βαθμολογήστε τον ρόλο της ΓΓΕΤ στους ακολούθους τομείς: (Δικαιούχοι, n=22)
35
30
25
20
15
10
5
0
1
2
3
4
5
6
7
n/a
Υποστήριξη που παρέχεται στους δικαιούχους των δράσεων ΕΤΑΚ
Οι προθεσμίες που δίνονται για την υλοποίηση δράσεων ΕΤΑΚ
Τη χρηματοδότηση των συνεργιών που σχετίζονται με δράσεις ΕΤΑΚ
Προώθηση δράσεις ΕΤΑΚ στην περιφέρειά σας

Γράφημα 7

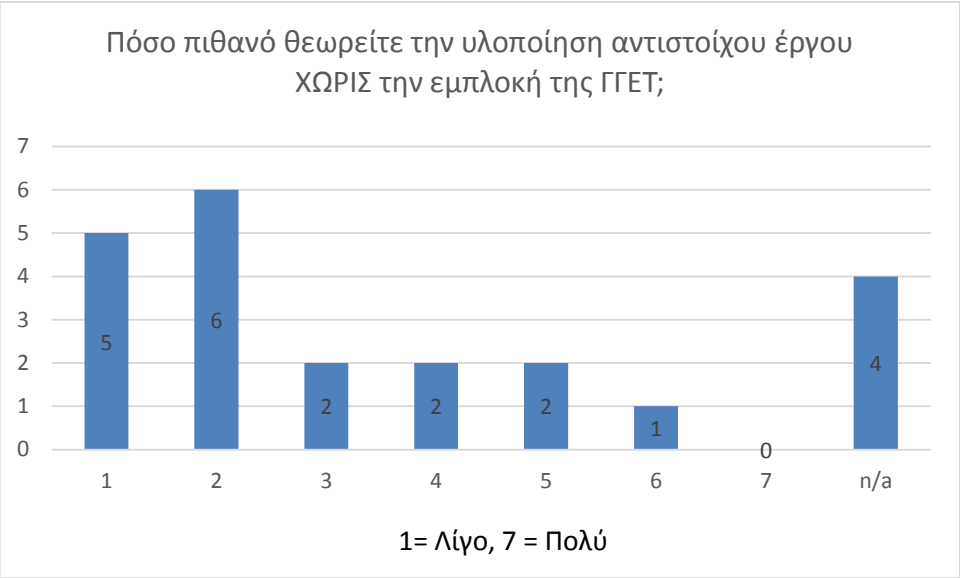

Γράφημα 8

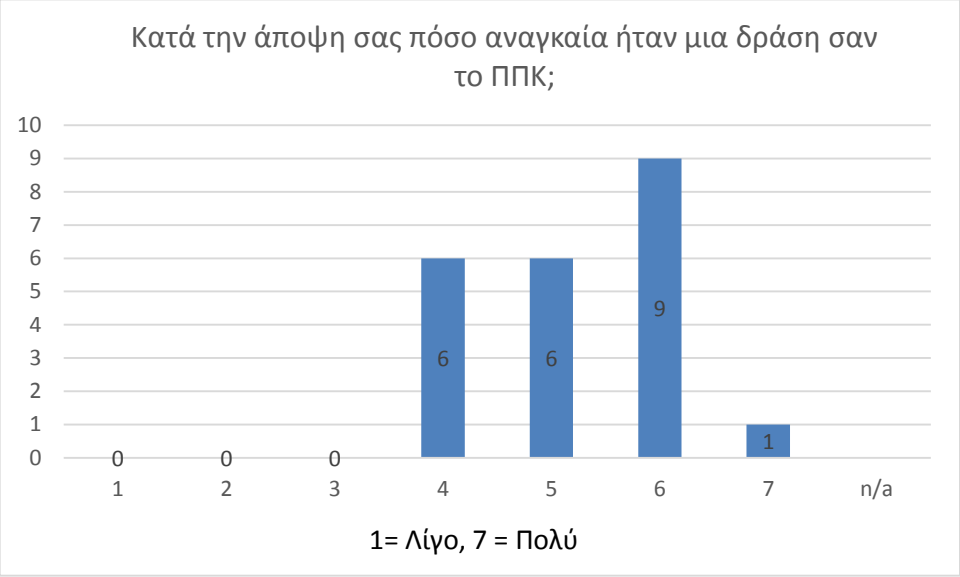

Γράφημα 9

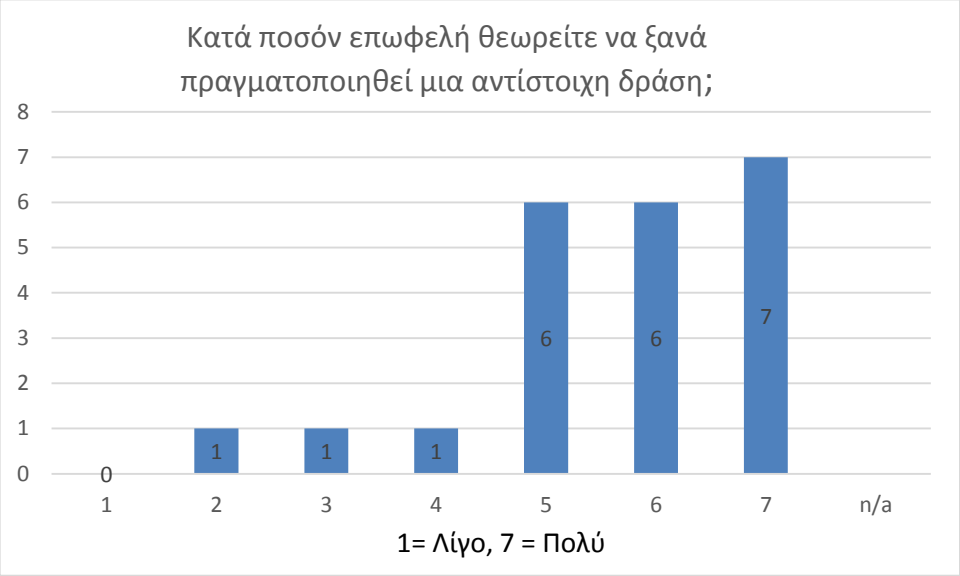

Γράφημα 10

Γράφημα 11

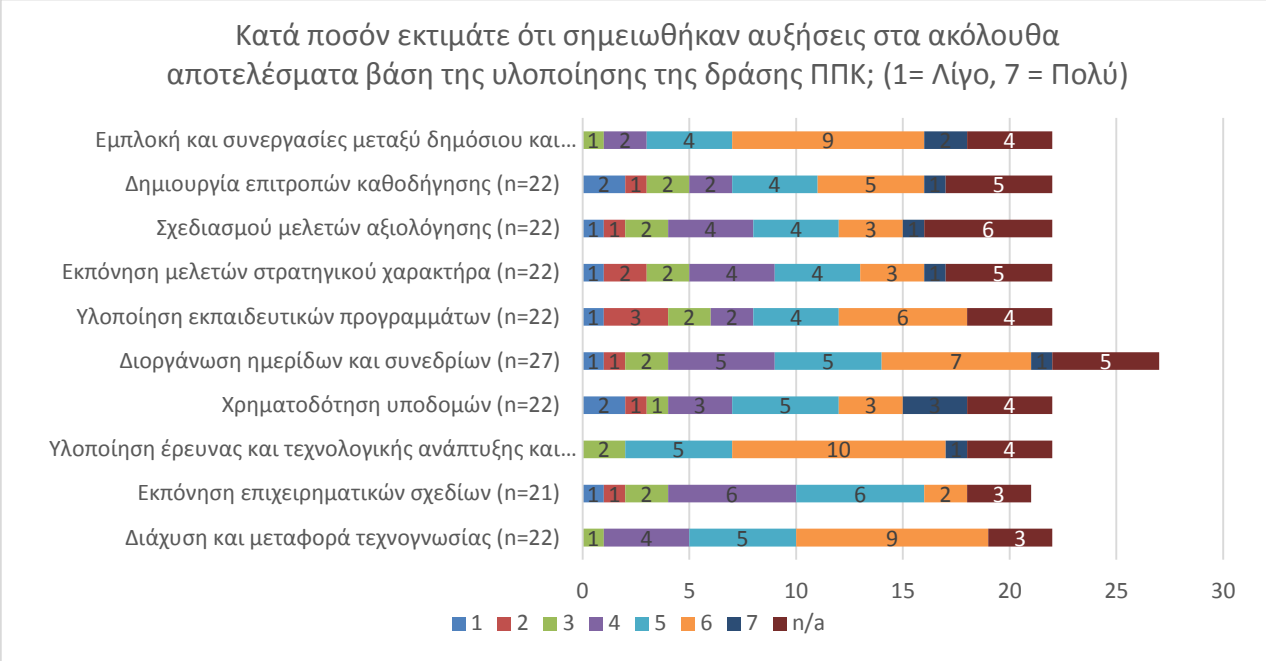

Γράφημα 12

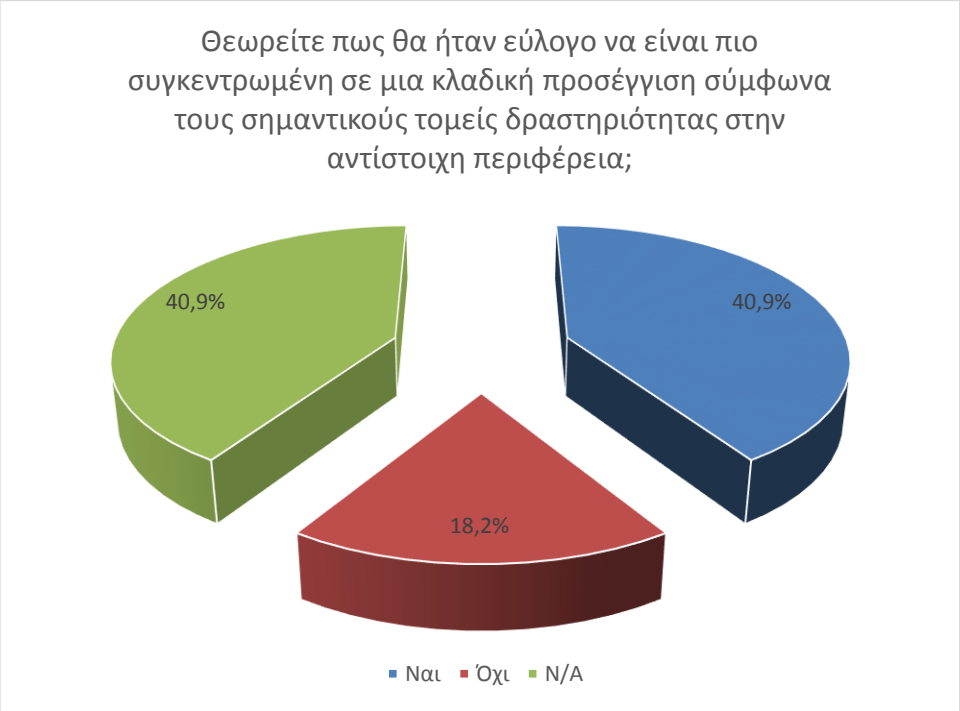

9ο χλμ. ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ - ΘΕΡΜΗΣ,
Τ.Κ. 570 01, ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Τηλ. : 2310 531000, Fax : 2310 552265
e-mail: info@atlantisresearch.gr

19ο χλμ., Λεωφόρος Παιανίας -
Μαρκοπούλου, Κτίριο Β1, Τ.Κ. 19002
Τηλ. 210 6876400, fax:210 6859166
e-mail: info@intrasoft-intl.com

Ακαδημίας 98-100, Τ.Κ. 10677
Τηλ. 211 1003310, fax:211 1003315
e-mail: contact@agilis-sa.gr